

Ewaluacja systemu wyboru projektów w ramach FERC

RAPORT KOŃCOWY

Fundusze Europejskie

na Rozwój Cyfrowy

Fundusze Europejskie
na Rozwój Cyfrowy

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Badanie realizowane jest w ramach projektu finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027

Spis treści

Spis treści.....	2
Wykaz skrótów.....	4
Streszczenie	6
Executive Summary.....	11
Wprowadzenie.....	17
Informacje wstępne.....	17
Problematyka badania.....	17
Opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystanych w trakcie badania.....	20
Analiza danych zastanych.....	20
Indywidualne wywiady pogłębione	20
Zogniskowany wywiad grupowy	21
Pogłębione wywiady telefoniczne.....	22
Analiza porównawcza - benchmarking.....	23
Źródła informacji wykorzystane w badaniu.....	23
Opis wyników ewaluacji.....	26
Ocena systemu wyboru projektów	29
Nabór wniosków o dofinansowanie	29
Ocena i wybór projektów.....	83
Systemy informatyczne.....	98

Ocena kryteriów wyboru projektów.....	105
Zgodność kryteriów wyboru projektów z celami FERC oraz zasadami wynikającymi z nadrzędnych przepisów i wytycznych.....	105
Poprawność sformułowania kryteriów wyboru projektów	113
Wnioski i rekomendacje	127
Spisy ilustracji	148
Spis tabel	148
Spis schematów	148
Spis wykresów.....	148
Aneksy	149
Aneks 1. Szczegółowe wyniki oceny poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów.....	149
Aneks 2. Szczegółowe wyniki analizy treści protokołów Komitetu Monitorującego FERC.....	178
Aneks 3. Identyfikacja programów krajowych i zagranicznych na potrzeby analizy porównawczej	183

Wykaz skrótów

Skrót	Wyjaśnienie skrótu
CPPC	Centrum Projektów Polska Cyfrowa
CST2021	Centralny System Teleinformatyczny 2021
EFDD	European Funds for Digital Development Programme for 2021-2027 (Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027)
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ERDF	European Regional Development Fund (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego)
FAQ	Frequently Asked Questions (Najczęściej zadawane pytania)
FE	Fundusze Europejskie
FERC	Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027
FST	Fundusz Sprawiedliwej Transformacji
IIT	Inne Instrumenty Terytorialne
IP	Instytucja Pośrednicząca
IT	Information Technology (Technologia informacyjna)
IW	Instrukcje Wykonawcze
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
KOP	Komisja Oceny Projektów
KPA	Kodeks Postępowania Administracyjnego

Skrót	Wyjaśnienie skrótu
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPON	Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych
KPP	Karta Praw Podstawowych
KRMC	Komitet Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji
LSI CPPC	Lokalny System Informatyczny Centrum Projektów Polska Cyfrowa
MFIPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
NASK	Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa
NGA	Next Generation Access (Sieć Dostępu Nowej Generacji)
PE	Parlament Europejski
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
POPC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020
QGIS	Quantum Geographic Information System (System Informacji Geograficznej Quantum)
SZOP	Szczegółowy Opis Priorytetów
UE	Unia Europejska
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
WOD2021	Wnioski o Dofinansowanie 2021
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Streszczenie

Ocena systemu wyboru projektów

Nabór wniosków o dofinansowanie

Rozplanowanie naborów ocenić należy jako prawidłowe w odniesieniu do specyfiki wsparcia, jego celów, a także potrzeb i możliwości wnioskodawców oraz instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie. Potwierdziły to analizy własne rozplanowania naborów i opinie respondentów. Pewne zastrzeżenia w tym kontekście budzi duże skumulowanie w 1 naborze alokacji z działania 1.1, które może powodować trudności realizacyjne, lecz takie podejście umożliwiło także szybkie uruchomienie wsparcia. Negatywny wpływ miało opóźnienie startu FERC (wynikające z oczekiwania na przyjęcie przepisów i decyzje KE) oraz nałożenie się naborów w priorytecie 1 FERC na analogiczne nabory w KPO.

Jeśli chodzi o ocenę **czasu na przygotowanie i złożenie dokumentacji projektowej**, to większość wnioskodawców uznała ten czas za wystarczający, choć część wskazywała na presję czasową. W niektórych obszarach interwencji pojawiały się specyficzne trudności, np. czasochłonne przygotowanie mapy koncepcyjnej sieci w priorytecie, konieczność uzyskania opinii KRMC w priorytecie 2 czy ograniczony czas na poprawę wniosku na etapie oceny formalnej.

Jeśli chodzi o **czas na ocenę wniosków o dofinansowanie**, to członkowie KOP uznali go za wystarczający, choć wymagający dobrej organizacji. Ocena wniosków przebiegała sprawnie i terminowo. Problematyczne były sytuacje, gdy nakładały się procesy oceny z różnych naborów lub etapów.

Rozpatrując **sposoby wyboru projektów** stosowane w FERC, wskazać należy, iż większość naborów (8 z 14) odbywa się w sposób niekonkurencyjny, natomiast konkurencyjny sposób wyboru projektów zastosowano w sześciu naborach spośród trzech działań: 1.1, 2.1 i 2.3. Zastosowany w poszczególnych naborach

sposób wyboru projektów uznano za właściwy ze względów merytorycznych oraz z punktu widzenia wymagań określonych w „ustawie wdrożeniowej”¹.

Analiza **zawartości stron internetowych** FERC i CPPC wykazała, że dostępne tam informacje i materiały są generalnie wystarczające zarówno dla wnioskodawców, jak i oceniających. Krytyczne uwagi dotyczyły ograniczonych informacji o zasadach horyzontalnych, niejednoznaczności niektórych kryteriów oraz niespójności między dokumentami.

Wnioskodawcy generalnie pozytywnie ocenili oferowane im **szkolenia**, lecz dostrzegali również ich słabe strony w postaci zbyt późnego terminu niektórych szkoleń, powielanie w trakcie szkolenia treści dokumentacji bez dodatkowych interpretacji, czy krótki czas na pytania.

Odnosząc się do **wsparcia osób oceniających** podkreślić należy dobrą dostępność materiałów i informacji do nich skierowanych. Pozytywnie oceniono również szkolenia, szczególnie pod kątem dodatkowych informacji i ustalania wspólnej interpretacji kryteriów. Doceniono również współpracę z IP, w szczególności bieżącą komunikację, zwłaszcza z przewodniczącymi KOP.

Ocena i wybór projektów

Analiza wykazała, iż **zasady wynikające z obowiązujących przepisów i wytycznych** zostały w prawidłowy sposób odzwierciedlone w dokumentacji poszczególnych naborów. Nie zidentyfikowano także przypadków, w których występowałyby sytuacje podejmowania działań niezgodnych z obowiązującym stanem prawnym. Pewne wątpliwości budziły szczegółowe sytuacje związane zez

¹ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. z 2022 r., poz. 1079, ze zm.)

zmianami warunków naboru, nieaktualnością dokumentacji naboru czy odmową podpisania umowy ze strony instytucji.

Analiza objęła również kwestię **barier administracyjnych i organizacyjno-proceduralnych**. W tym kontekście generalnie pozytywnie oceniono uproszczenia proceduralne w FERC względem POPC, np. dopuszczenie uproszczonych metod rozliczania, dopuszczanie oświadczeń czy stosowanie grantowej formuły dystrybucji wsparcia. Pewne zastrzeżenia budzą niektóre szczegółowe rozwiązania takie jak ograniczona elastyczność IP w negocjacjach umów o dofinansowanie, stosowanie wzorów dokumentacji aplikacyjnej niedostosowanych do specyfiki projektów czy dublowanie zakresów informacji w różnych częściach dokumentacji aplikacyjnej.

W założeniach **procedury odwoławczej** prawidłowo odzwierciedlono wymagania wynikające z „ustawy wdrożeniowej” i zastosowano odpowiednie mechanizmy zapewniające bezstronność. Pozytywnie oceniona została także organizacja i przejrzystość procesu rozpatrywania protestów. Analiza danych dotyczących protestów wykazała, że w działaniu 1.1 większość protestów dotyczyła wykonalności finansowej projektów, a w działaniu 2.1 protesty odnosiły się do różnorodnych kryteriów.

Systemy informatyczne

Oba **systemy informatyczne** LSI CPPC i WOD2021 posiadają wszystkie funkcjonalności niezbędne w procesie aplikacyjnym, a podczas użytkowania działały one w sposób stabilny i szybki. Przeprowadzona analiza ujawniła kilka kwestii stanowiących pole do wprowadzenia usprawnień, lecz nie mają one charakteru krytycznego.

Ocena kryteriów wyboru projektów

Zgodność kryteriów wyboru projektów z celami FERC oraz zasadami wynikającymi z nadrzędnych przepisów i wytycznych

Kryteria wyboru projektów stosowane w FERC wpływają na **realizację celów** Programu w sposób bezpośredni (kierunkując interwencję i potęgując realizację celów) i pośredni (zapewniając odpowiedni sposób i warunki realizacji projektów). W konsekwencji kryteria wyboru projektów stosowane w FERC są spójne z celem głównym i celami szczegółowymi Programu.

W naborach niekonkurencyjnych zgodność projektów z celami FERC zapewniana jest głównie dzięki konsultacjom i ustaleniom z IZ/IP, a w naborach konkurencyjnych to kryteria punktowe mają największy wpływ na wybór projektów. Jednocześnie wskazano na problematyczność niektórych kryteriów (np. wymóg objęcia inwestycjami 100% punktów adresowych, premiowanie obniżenia wkładu publicznego, wymóg uzyskania opinii KRMC).

Poprawność sformułowania kryteriów wyboru projektów

Generalnie pozytywnie oceniono poprawność sformułowania kryteriów. Podkreślano, że kryteria wyboru projektów w FERC cechują się walorem **obiektywności**, zastrzegając przy tym, że całkowite wyeliminowanie pewnego elementu subiektywizmu nie jest możliwe. Dominowały opinie o braku problemów z **mierzalnością / weryfikowalnością**, czy pomiarem stopnia spełniania danego kryterium. Również w aspekcie **jednoznaczności** wśród wnioskodawców i oceniających dominowały pozytywne opinie. W odniesieniu do niektórych kryteriów sformułowano szczegółowe uwagi i zalecenia mające na celu zniwelowanie problemów z ich stosowaniem.

W ramach przeprowadzonych analiz nie zidentyfikowano kryterium czy grupy kryteriów, które byłyby szczególnie **trudne do spełnienia** dla wnioskodawców

lub powszechnie sprawiały trudności. Kryteria identyfikowane w badaniu jako problematyczne dla wnioskodawców dotyczą bardzo różnorodnych kwestii.

Wnioski i rekomendacje

1. Uwzględnienie – w miarę możliwości – dodatkowych uwarunkowań na etapie planowania naborów wniosków o dofinansowanie.
2. Usprawnienie przebiegu procesu oceny wniosków o dofinansowanie.
3. Usprawnienie dotychczasowych i podjęcie dodatkowych działań w obszarze mechanizmów wsparcia merytorycznego wnioskodawców.
4. Usprawnienie dotychczasowych i podjęcie dodatkowych działań w obszarze mechanizmów wsparcia merytorycznego osób oceniających.
5. Wdrożenie rozwiązań optymalizujących funkcjonowanie systemu wyboru projektów w odniesieniu do procedury odwoławczej.
6. Podjęcie działań zorientowanych na zmniejszenie skali obciążeń administracyjnych na etapie naboru projektów (od momentu aplikowania o wsparcie do ewentualnego podpisania umowy o dofinansowanie).
7. Zoptymalizowanie funkcjonowania informatycznego wymiaru procesu oceny wniosków o dofinansowanie.
8. Zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z pozyskiwaniem opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji.
9. Podejmowanie określonych działań zorientowanych na optymalizację kryteriów „podwyższonego ryzyka” tj. tych, które zostały zidentyfikowane jako budzące największe wątpliwości wśród różnych kategorii interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem wnioskodawców.
10. Rozważenie wprowadzenia ewentualnych modyfikacji do sposobów definiowania wybranych kryteriów wyboru projektów.

Executive Summary

Evaluation of the Project Selection System

Call for proposals for funding

The scheduling of calls for applications should be assessed as correct in relation to the specifics of the support, its objectives, as well as the requirements and capabilities of the applicants and the institutions responsible for implementation. This has been confirmed by its internal analyses and the opinions of respondents. Certain reservations in this context are raised by the significant accumulation of allocations from Measure 1.1 in one call for applications, which may cause implementation difficulties; nevertheless, such an approach also enabled the rapid mobilisation of support. The delay in the commencement of European Funds for Digital Development Programme (EFDD) (resulting from pending adoption of regulations and EC decisions) and the overlap of calls under EFDD Priority 1 and National Recovery Plan calls had a negative impact.

Concerning the assessment of the **time required to prepare and submit project documentation**, most applicants considered this time sufficient, although some indicated that they were under time pressure. Specific difficulties arose in certain areas of intervention, e.g. the time-consuming preparation of the conceptual map of the network in Priority 1, the necessity to obtain the opinion of the Committee of the Council of Ministers for Digitalisation in Priority 2, or the limited time for the improvement of the application in the formal evaluation stage.

The members of the Project Evaluation Committee considered the **timeframe for evaluating the grant applications** to be sufficient, although it required sound organisation. The evaluation of applications proceeded smoothly and in a

timely manner. Problematic situations occurred when evaluation processes from different calls or stages overlapped.

Regarding the **project selection methods** employed at EFDD, it should be noted that the majority of calls for applications (8 out of 14) are non-competitive, while a competitive project selection method was adopted for six calls for applications in three of the Measures: 1.1, 2.1 and 2.3. The method of project selection utilised in the individual calls for applications was considered appropriate for substantive reasons and from the perspective of the requirements specified in the “implementation act”².

Examination of the **content of the websites** of EFDD and the Digital Poland Projects Centre revealed that the information and materials available there are generally sufficient for both applicants and evaluators. A number of critical comments concerned the limited information on horizontal principles, the ambiguity of several criteria and the inconsistencies between documents.

Applicants generally rated the **workshops** offered to them positively; however, they also recognised their weaknesses in the form of some training sessions being scheduled too late, the content of the documentation being repeated during the workshop without additional interpretations, or the limited time for questions.

Concerning the **support for evaluators**, the accessibility of materials and information addressed to them should be emphasised. The training sessions were also positively reviewed, especially in terms of additional information and establishing a common interpretation of the criteria. The collaboration with the Intermediary Institution was also appreciated, in particular the ongoing

² Act of April 28, 2022, on the principles of implementation of tasks financed from European funds in the financial perspective 2021-2027 (Journal of Laws of 2022, item 1079, as amended)

communication, especially with the chairpersons of the Project Evaluation Committee.

Project evaluation and selection

The analysis confirmed that the **rules arising from the applicable regulations and guidelines** were correctly reflected in the documentation of individual calls for applications. Neither have there been any situations in which actions have been taken that are not in accordance with the current legal status. Particular situations raised concerns, such as modifications to the procurement conditions, outdated documentation, or the institution's refusal to sign the contract.

Furthermore, the analysis also covered **administrative and organisational-procedural barriers**. Against this background, the procedural simplifications in the EFDD with regard to the Digital Poland Operational Programme were generally evaluated positively, e.g. the admission of simplified settlement methods, the admission of declarations or the application of the grant formula for the distribution of support. There are some reservations about certain detailed solutions, such as the limited flexibility of the Intermediary Institution in negotiating grant agreements, the use of application documentation templates not adapted to the specifics of projects, or the duplication of information in different parts of the application documentation.

The requirements of the "implementation act" are correctly reflected in the principles of the **complaints procedure**, and appropriate mechanisms to ensure impartiality are in place. The organisation and transparency of the complaint handling process were also rated positively. Examination of the complaints data revealed that in Measure 1.1, most complaints related to the financial feasibility of projects, while in Measure 2.1, complaints related to a variety of criteria.

IT systems

Both **IT systems**, LSI CPPC and WOD2021, provide all the functionalities necessary for the application process and have been stable and fast during use. The analysis revealed several areas for improvement, although none of them are critical.

Evaluation of the Project Selection Criteria

Compliance of project selection criteria with EFDD objectives and the principles arising from overriding regulations and guidelines

The project selection criteria implemented by EFDD contribute to the **achievement of the Programme's objectives** in a direct manner (by directing the intervention and enhancing the realisation of the objectives) as well as in an indirect one (by ensuring the appropriate method and conditions for the realisation of the projects). Consequently, the project selection criteria applied in EFDD are consistent with the main objective and specific objectives of the Programme.

Regarding non-competitive calls for applications, the compliance of projects with the EFDD objectives shall be ensured mainly through consultations and arrangements with the Managing/Intermediary Institution, and in competitive calls for applications, the scoring criteria shall have the greatest impact on the selection of projects. Simultaneously, the problematic nature of several criteria was emphasised (e.g. the requirement to cover 100% of address points, the prioritisation of a reduction in public funding, the requirement to obtain an opinion from the Committee of the Council of Ministers for Digitalisation).

Accuracy of the formulation of the project selection criteria

In general, the criteria were considered to be formulated correctly. It was emphasised that the criteria for selecting projects at EFDD have the advantage of

objectivity, with the proviso that it is virtually impossible to eliminate subjectivity completely. Dominant were opinions regarding the lack of difficulties with **measurability / verifiability** or measuring the degree to which a given criterion is met. Positive feedback was also predominant among applicants and evaluators with regard to **clarity**. Comments and recommendations have been formulated to address specific criteria and to eliminate difficulties in their application.

None of the criteria or groups of criteria identified through the analyses performed were particularly **difficult for applicants to meet** or generally caused difficulties. The criteria considered problematic for applicants in the analysis cover a wide range of issues.

Conclusions and recommendations

1. Consideration of additional conditions, if possible, at the stage of planning calls for applications for funding.
2. Improvement the process of evaluating applications for funding.
3. Further improvement of existing and implementation of additional measures in the area of support mechanisms for applicants.
4. Enhancement of existing measures and implementation of additional initiatives in the area of technical support for evaluators.
5. Implementation of solutions optimising the functioning of the project selection system with regard to the appeal procedure.
6. Implementation of measures aimed at reducing the administrative burden during the project application phase (from the moment of applying for support to the possible signing of a funding contract).
7. Optimisation of the IT dimension of the process of evaluation of grant applications.

8. Decrease in the administrative burden of obtaining opinions from the Committee of the Council of Ministers for Digitalisation.
9. Implementation of specific measures aimed at optimising the “increased risk” criteria, i.e. those identified as raising the most concerns among various stakeholder categories, with a particular focus on applicants.
10. Consideration of possible modifications to the methods of defining selected project selection criteria.

Wprowadzenie

Niniejsze wprowadzenie zawiera informacje wstępne oraz charakterystykę problematyki badania.

INFORMACJE WSTĘPNE

Niniejszy raport został przygotowany w ramach badania ewaluacyjnego pt.: „Ewaluacja systemu wyboru projektów w ramach FERC”, zrealizowanego przez Pracownię Badań i Doradztwa „Re-Source” Korczyński Sarapata sp.j. na zlecenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej.

Struktura raportu jest następująca. W poniższej części niniejszego rozdziału scharakteryzowano problematykę badania odnosząc się do jego celu oraz poszczególnych pytań badawczych. W kolejnym rozdziale przedstawiono zastosowaną metodologię badania oraz wykaz źródeł informacji wykorzystanych w trakcie prowadzonej ewaluacji. Zasadniczą część raportu stanowi rozdział „Opis wyników ewaluacji”, w którym zawarto całość wyników zrealizowanych badań i przeprowadzonych analiz. Merytoryczny komponent raportu zamyka rozdział „Wnioski i rekomendacje”, którego głównym elementem jest tabela wniosków i rekomendacji. W końcowej części dokumentu zamieszczono spisy ilustracji oraz aneksy.

PROBLEMATYKA BADANIA

Celem niniejszego badania była ocena systemu wyboru projektów, w tym kryteriów ich wyboru w FERC pod kątem zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji FERC.

Niniejszy projekt badawczy objął swoim zakresem zestaw następujących 12 pytań badawczych:

- 1) Czy zastosowane kryteria wyboru projektów są spójne z celem głównym i celami szczegółowymi FERC?
- 2) Czy przyjęte kryteria wyboru projektów zostały prawidłowo sformułowane?
- 3) Czy kryteria umożliwiają wybór projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów FERC, jak również do celów poszczególnych działań FERC?
- 4) Czy przyjęty katalog kryteriów jest spójny i kompletny?
- 5) Jakie kryteria wyboru projektów okazały się najbardziej problematyczne w ich spełnianiu dla wnioskodawców w poszczególnych naborach i co było tego powodem?
- 6) Czy rozplanowanie naborów i zastosowany sposób wyboru projektów są prawidłowe w odniesieniu do celów FERC, działań, specyfiki projektów, jak również potrzeb i możliwości wnioskodawców?
- 7) Czy w trakcie procesu wyboru projektów były przestrzegane odpowiednie zasady wynikające, m.in. z odpowiednich przepisów i wytycznych?
- 8) Jaki wpływ na proces ostatecznego wyboru projektów informatycznych ma kryterium związane z uzyskaniem opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji (KRMC)?
- 9) Czy w innych programach finansowanych z funduszy europejskich wdrażanych w Polsce oraz w pozostałych krajach UE istnieją systemy wyboru projektów dotyczące wyboru projektów zbieżnych z zakresem

interwencji 1 i 2 priorytetu FERC ? Czy zawierają one elementy możliwe do zastosowania w systemie FERC w celu zwiększenia jego sprawności?³

- 10) Jak ocenić należy procedurę odwoławczą w aspekcie: (a) zapewnienia bezstronności, transparentności oraz terminowego rozpatrywanie protestów, (b) kryteriów wyboru projektów, których przede wszystkim dotyczy procedura odwoławcza, a także jakie ewentualne zmiany należy w jej ramach wprowadzić?
- 11) Czy w systemie wyboru projektów FERC przewidziano mechanizmy wsparcia merytorycznego kluczowych kategorii interesariuszy (wnioskodawcy / osoby oceniające wnioski o dofinansowanie), a jeśli tak, to czy spełniają one swoją rolę z punktu widzenia tych interesariuszy?
- 12) Jak ocenić należy użyteczność systemu informatycznego WOD2021 i LSI CPPC w kontekście sprawności funkcjonowania systemu wyboru projektów FERC?

³ Szersze informacje dotyczące założeń analizy zaprezentowano w ramach opisu metodologii techniki badawczej „Analiza porównawcza – benchmarking” oraz w aneksie „Identyfikacja programów krajowych i zagranicznych na potrzeby analizy porównawczej”.

Opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystanych w trakcie badania

Poniżej przedstawiono szczegółowy opis zastosowanej metodologii (wraz z informacjami na temat zastosowanego doboru próby) oraz źródeł informacji wykorzystanych w trakcie badania.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W ramach analizy danych zastanych zastosowany został dobór celowy polegający na włączeniu w zakres analiz wszystkich danych, które okazały się przydatne z perspektywy celu badania. Analiza danych zastanych objęła swoim zakresem przede wszystkim następujące kategorie danych:

- obowiązujące ramy prawne,
- dokumenty programowe,
- dokumentacja naborów wniosków,
- Instrukcje Wykonawcze i inne dokumenty regulujące prace IZ i IP,
- dane związane z wdrażaniem FERC.

Szczegółowy wykaz wykorzystanych danych został zawarty w części: „Źródła informacji wykorzystane w badaniu”.

INDYWIDUALNE WYWIADY POGŁĘBIONE

W ramach wywiadów z **przedstawicielami instytucji** zaangażowanymi we wdrażanie FERC zastosowany został dobór celowy, w którym kluczem doboru była wiedza i doświadczenie w zakresie organizacji i nadzoru nad naborem i

oceną wniosków. Wywiady przeprowadzono z przedstawicielami następujących instytucji:

- Instytucja Zarządzająca (IZ) – w imieniu Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR) – 1 wywiad,
- Instytucje Pośredniczące (IP) – w imieniu Dyrektora Centrum Projektów Polska Cyfrowa (CPPC) – 2 wywiady z przedstawicielami kadry zarządzającej oraz 6 wywiadów z członkami Komisji Oceny Projektów (KOP), z czego w jednym przypadku respondent nie wyraził zgody na nagranie, zatem powstała z niego notatka i w imieniu Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE) – 1 wywiad z przedstawicielem kadry zarządzającej oraz 3 wywiady z członkami KOP,
- Komitet Monitorujący (KM) – 5 wywiadów.

W wywiadach pogłębionych z **ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie** zastosowany został dobór celowy zapewniający różnorodność ekspertów, jeśli chodzi o działania, w których eksperci dokonywali oceny wniosków o dofinansowanie. Łącznie przeprowadzonych zostało 8 wywiadów z ekspertami. W dwóch przypadkach respondenci nie wyrazili zgody na nagranie, zatem powstały notatki z wywiadów, a w jednym przypadku respondent udzielił odpowiedzi na pytania ujęte w scenariuszu wywiadu drogą pisemną.

ZOGNISKOWANY WYWIAD GRUPOWY

Zogniskowany wywiad grupowy przeprowadzony został z beneficjentami projektów z działania 1.1 Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego. Zastosowany został dobór celowy, polegający na zapewnieniu reprezentatywności typologicznej w dwóch wymiarach: terytorialnym (w wywiadzie wzięli udział beneficjenci z różnych regionów Polski) i wielkości projektów (w wywiadzie wzięli udział beneficjenci realizujący projekty o

mniejszej i większej skali mierzonej finansową wartością projektu). W wywiadzie zaplanowano udział 10 uczestników, ostatecznie wzięło w nim udział 6 osób reprezentujących 5 beneficjentów. W celu uzupełnienia materiału empirycznego przeprowadzono uzupełniająco 2 wywiady indywidualne, a 1 uczestnik udzielił odpowiedzi na pytania ujęte w scenariuszu wywiadu drogą pisemną.

POGŁĘBIONE WYWIADY TELEFONICZNE

Wywiady telefoniczne przeprowadzone zostały z beneficjentami priorytetu 2 oraz nieskutecznymi wnioskodawcami⁴ z działania 1.1.

W wywiadach z **beneficjentami priorytetu 2** zastosowany został dobór zupełny. Podjęto próbę realizacji wywiadów ze wszystkimi 12 beneficjentami i ostatecznie możliwe okazało się zrealizowanie wywiadów z całą badaną populacją. W przypadku jednego beneficjenta odbyło się to w ramach dwóch osobnych wywiadów (ze względu na fakt, iż w ramach badanej instytucji różne osoby zajmowały się odrębnymi projektami realizowanymi w ramach FERC). Ponadto przeprowadzono 2 dodatkowe wywiady z **nieskutecznymi wnioskodawcami priorytetu 2**.

W ramach wywiadów z **nieskutecznymi wnioskodawcami działania 1.1** zastosowany został dobór celowy, polegający na zapewnieniu reprezentatywności typologicznej w dwóch wymiarach: terytorialnym (w wywiadzie wzięli udział wnioskodawcy z różnych regionów Polski) oraz wielkości projektów (w wywiadzie wzięli udział wnioskodawcy projektów o mniejszej i większej skali mierzonej wartością finansową projektu). Zaplanowano realizację 8 wywiadów – ostatecznie przeprowadzono 9 wywiadów, przy czym w jednym

⁴ Podmioty, które złożyły wnioski o dofinansowanie, lecz nie uzyskały dofinansowania.

przypadku respondent odpowiedzi na pytania ujęte w scenariuszu wywiadu przekazał drogą pisemną.

ANALIZA PORÓWNAWCZA - BENCHMARKING

Analiza służyła dokonaniu porównań systemu i kryteriów wyboru projektów stosowanych w ramach FERC ze stosowanymi w innych programach finansowanych z funduszy europejskich wdrażanych w Polsce oraz w pozostałych krajach UE. W ramach niniejszej techniki badawczej zastosowany został dwuetapowy dobór próby. Na pierwszym etapie przeprowadzona została analiza polskich i zagranicznych programów pod kątem występowania w nich interwencji o charakterze zbieżnym z interwencją FERC. Na drugim etapie, w którym prowadzona została szczegółowa analiza rozwiązań dotyczących systemu wyboru projektów, dobór miał charakter celowy. Przedmiotem analizy były programy charakteryzujące się zbieżnością celów interwencji, dla których dostępne były informacje pozwalające wnioskować o najważniejszych aspektach przyjętego systemu wyboru projektów.

Szczegółowy sposób doboru próby oraz wykaz uwzględnionych w analizie programów zamieszczono w aneksie: „Identyfikacja programów krajowych i zagranicznych na potrzeby analizy porównawczej”.

ŹRÓDŁA INFORMACJI WYKORZYSTANE W BADANIU

Poniżej przedstawiono wykaz źródeł informacji wykorzystanych w niniejszym badaniu:

- Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027,
- Szczegółowy Opis Priorytetów programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027,
- Obowiązujące ramy prawne, m.in. przepisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w

perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. 2022 r., poz. 1079, ze zm.), zwanej dalej jako „ustawa wdrożeniowa” , czy rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm.),

- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, MFiPR,
- Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, MFiPR,
- Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027, MFiPR,
- Instrukcje Wykonawcze IZ i IP FERC,
- Porozumienie Trójstronne w sprawie FERC,
- Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie dla FERC,
- Regulaminy wyboru projektów wraz z załącznikami,
- Sprawozdania okresowe z realizacji FERC,
- Dane monitoringowe i inne dane CST2021 dot. FERC oraz innych programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych,
- Dane dotyczące naborów, obejmujące informacje odnoszące się do czasu trwania poszczególnych etapów oceny i wyboru projektów,
- Metodyki i kryteria wyboru projektów zatwierdzone przez KM FERC,
- Regulaminy KOP,

- Protokoły z posiedzeń KM FERC,
- Dane dotyczące złożonych protestów i ich rozstrzygnięć,
- Treści zapytań i odpowiedzi umieszczane w ogłoszeniach o naborach,
- Informacje dotyczące prowadzonych działań informacyjnych zamieszczone na witrynach internetowych: [Witryna internetowa FERC](#) oraz [Witryna internetowa CPPC](#),
- [Narzędzie wyszukujące programy europejskie według słów kluczowych](#)
- Dokumentacja programów uwzględnionych w analizie porównawczej (dokumentacja była pozyskiwana poprzez witryny internetowe poszczególnych programów / instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie programów; szczegółowy wykaz programów zamieszczono w aneksie: „Identyfikacja programów krajowych i zagranicznych na potrzeby analizy porównawczej”).

Opis wyników ewaluacji

W niniejszej części przedstawiono całość wyników przeprowadzonej ewaluacji, z uwzględnieniem dwóch głównych obszarów tematycznych odnoszących się do, odpowiednio: systemu wyboru projektów oraz kryteriów wyboru projektów.

Nim przejdziemy do analizy odnoszącej się do szczegółowych zagadnień badawczych, przedstawione zostaną dane obrazujące postęp wdrażania regionalnych i krajowych programów Funduszy Europejskich. W ramach oceny systemu i kryteriów wyboru projektów tego rodzaju dane stanowią istotny kontekst, ponieważ w dużej mierze obrazują na ile ów system działa w sposób sprawny i skuteczny, przynajmniej w aspekcie postępu kontraktacji i certyfikacji. Z kolei uwzględnienie, poza FERC, także innych programów realizowanych w Polsce w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, umożliwia określenie, jak skuteczność i sprawność wdrażania FERC kształtuje się na tle innych interwencji współfinansowanych ze środków wspólnotowych.

W poniższej tabeli przedstawiono przedmiotowe dane, z uwzględnieniem takich parametrów jak: alokacja – w mld zł; liczba naborów; liczba wniosków o dofinansowanie; wnioskowane dofinansowanie UE – % alokacji; liczba umów o dofinansowanie; kwota dofinansowania UE w umowach – % alokacji; kwota dofinansowania UE we wnioskach o płatność – % alokacji.

Tabela 1. Postęp wdrażania regionalnych i krajowych programów Funduszy Europejskich

Nazwa programu	Rodzaj	Alokacja - mld zł	Liczba naborów	Liczba wniosków o dof.	Liczba umów o dof.	Kwota dof. UE w umowach - % alokacji	Kwota dof. UE we wnioskach o płatność - % alokacji
FE dla Rozwoju Społecznego	kraj.	22,12	160	1 601	475	47%	2,0%
FE dla Polski Wschodniej 2021-2027	reg.	12,02	30	3 042	591	46%	4,8%
FE na Rozwój Cyfrowy 2021-2027	kraj.	9,02	14	253	93	42%	4,8%
FE dla Podkarpacia 2021-2027	reg.	10,28	86	2 339	841	40%	3,7%
FE dla Śląskiego 2021-2027	reg.	22,04	167	4 065	1 488	40%	1,5%
FE dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	reg.	8,44	184	869	463	38%	3,0%
FE dla Dolnego Śląska 2021-2027	reg.	10,51	172	2 445	692	38%	5,6%
FE dla Wielkopolski 2021-2027	reg.	9,34	145	1 769	599	35%	2,9%
FE dla Lubelskiego 2021-2027	reg.	11,02	141	2 816	1 017	35%	4,1%
FE dla Świętokrzyskiego 2021-2027	reg.	6,58	102	1 564	454	34%	2,9%
FE dla Pomorza 2021-2027	reg.	7,58	63	1 118	343	32%	6,2%
FE dla Podlaskiego 2021-2027	reg.	5,90	95	1 016	218	31%	2,9%
FE dla Łódzkiego 2021-2027	reg.	12,45	137	3 420	620	26%	3,2%
FE dla Małopolski 2021-2027	reg.	13,45	149	3 116	798	26%	2,0%
FE dla Warmii i Mazur	reg.	8,12	99	2 668	408	26%	2,8%
FE dla Nowoczesnej Gospodarki	kraj.	45,37	66	9 576	900	26%	1,2%
FE dla Lubuskiego 2021-2027	reg.	4,15	86	498	185	25%	1,5%
FE dla Pomorza Zachodniego 2021-2027	reg.	7,80	95	959	329	25%	2,8%
FE na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027	kraj.	131,57	105	1 334	224	24%	3,6%
FE dla Opolskiego 2021-2027	reg.	4,38	106	516	120	24%	3,4%
FE dla Mazowsza 2021-2027	reg.	9,51	133	2 423	506	22%	2,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych systemu CST2021 stan na 31.12.2024

Przedstawione wyżej dane świadczą o specyfice FERC na tle innych programów. Z jednej strony w ramach FERC ogłoszono najmniej naborów wniosków oraz przyjęto najmniej wniosków o dofinansowanie ze wszystkich programów krajowych i regionalnych – w dotychczasowych naborach przyjęto w Programie 253 wnioski. Przełożyło się to na podpisanie 93 umów o dofinansowanie, co jest również najmniejszą liczebnością spośród analizowanych programów. Z drugiej strony FERC jest jednym z liderów jeśli chodzi o skalę kontraktacji środków – charakteryzuje się ona obecnie trzecim najwyższym stosunkiem kwoty dofinansowania w podpisanych umowach w stosunku do alokacji, który wynosi 42%. Wyższy poziom kontraktacji osiągnięto tylko w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 i Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego. Na wysokim poziomie, uwzględniając moment realizacji badania, jest również skala rozliczania projektów. Kwota dofinansowania we wnioskach o płatność stanowi 4,8% alokacji, co plasuje FERC na 4 lokacie spośród wszystkich analizowanych programów – za regionalnymi programami Funduszy Europejskich z województw: pomorskiego i dolnośląskiego oraz programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, co czyni FERC liderem wśród programów o zasięgu ogólnopolskim.

Sytuacja ta wskazuje, iż dotychczasowa niewielka liczba naborów na tle innych programów jest wystarczająca, ponieważ umożliwia uzyskanie dobrych wyników w zakresie kontraktacji i osiągnięcie postępu finansowego. Skala działań wdrożeniowych jest zatem adekwatna do specyfiki FERC, której istotnymi elementami w tym kontekście są: relatywnie niewielka alokacja na tle programów krajowych i części programów regionalnych (mniejszą alokacją charakteryzuje się tylko 8 programów regionalnych) oraz relatywnie niewielka różnorodność wdrażanej interwencji (FERC obejmuje tylko 6 działań podzielonych na 2 priorytety, poza pomocą techniczną).

W kontekście analizy systemu i kryteriów wyboru projektów w ramach FERC uprawniony jest w związku z tym wniosek, że ów system w sposób funkcjonalny wpływa na dynamikę procesu wdrażania Programu. A przynajmniej nie stanowi on czynnika dysfunkcyjnego i obciążenia, który ograniczałby sprawność i skuteczność wdrażania interwencji. Innymi słowy, analizując w dalszej części raportu szczegółowe elementy systemu wyboru projektów w ramach FERC pamiętać należy, że z punktu widzenia realizacji Programu uzyskiwane wartości podstawowych parametrów realizacyjnych wskazują na użyteczność rzeczonego systemu, także na tle innych programów.

OCENA SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

W niniejszym podrozdziale przeprowadzono całościową analizę odnoszącą się do systemu wyboru projektów z uwzględnieniem trzech głównych elementów oceny odnoszących się odpowiednio do: etapu naboru wniosków o dofinansowanie, etapu oceny i wyboru projektów oraz systemów informatycznych wykorzystywanych w ramach naboru wniosków o dofinansowanie i ich późniejszej oceny.

Nabór wniosków o dofinansowanie

Analiza odnosząca się do etapu naboru wniosków o dofinansowanie objęła dwa główne zagadnienia badawcze: rozplanowanie i sposoby wyboru projektów oraz mechanizmy wsparcia merytorycznego kluczowych kategorii interesariuszy, co pozwoliło na udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy rozplanowanie naborów i zastosowany sposób wyboru projektów są prawidłowe w odniesieniu do celów FERC, działań, specyfiki projektów, jak również potrzeb i możliwości wnioskodawców? (pytanie nr 6)
- Czy w systemie wyboru projektów FERC przewidziano mechanizmy wsparcia merytorycznego kluczowych kategorii interesariuszy

(wnioskodawcy / osoby oceniające wnioski o dofinansowanie), a jeśli tak, to czy spełniają one swoją rolę z punktu widzenia tych interesariuszy?
(pytanie nr 11)

Istotnym elementem systemu wyboru projektów jest rozplanowanie naborów. Zostało ono poddane analizie na podstawie dokumentacji poszczególnych naborów (dla naborów zakończonych i aktualnych) oraz harmonogramu wyboru projektów (dla naborów przyszłych). Na poniższym wykresie przedstawiono podstawowe informacje dotyczące poszczególnych naborów.

Wykres 1. Rozplanowanie naborów w ramach FERC

LP	Nr naboru / Działanie	Rozpoczęcie	Zakończenie	Wnioskodawca / kategoria wnioskodawców	Alokacja naboru [PLN] (% alokacji Działania)	2023						2024						2025											
						lip	sie	wrz	paź	lis	gru	sty	lut	mar	kwi	maj	cze	lip	sie	wrz	paź	lis	gru	sty	lut	mar			
1	FERC.02.02-IP.01-001/23	30.06.2023	28.07.2023	CPPC	1874,3 mln zł (87%)																								
2	FERC.02.01-IP.01-001/23	14.09.2023	30.11.2023	jednostki administracji rządowej	741,0 mln zł (32%)																								
3	FERC.01.01-IP.01-001/23	18.09.2023	18.10.2023	przedsiębiorcy telekomunikacyjni	2935,1 mln zł (65%)																								
4	FERC.02.02-IP.01-002/23	17.10.2023	17.11.2023	NASK	310,0 mln zł (14%)																								
5	FERC.02.05-IP.01-001/24	19.01.2024	11.03.2024	Ministerstwo Cyfryzacji	60,0 mln zł (21%)																								
6	FERC.02.03-IP.01-001/24	15.02.2024	31.03.2025	NASK	148,7 mln zł (10%)																								
7	FERC.02.04-IP.01-001/24	15.04.2024	30.08.2024	Ministerstwo Cyfryzacji	41,0 mln zł (18%)																								
8	FERC.02.05-IP.01-002/24	27.05.2024	19.07.2024	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	10,0 mln zł (4%)																								
9	FERC.02.04-IP.01-002/24	02.09.2024	29.11.2024	Urząd Komunikacji Elektronicznej	32,7 mln zł (14%)																								
10	FERC.02.03-IP.01-002/24	16.09.2024	13.01.2025	jednostki administracji rządowej	501,8 mln zł (34%)																								
11	FERC.02.01-IP.01-002/24	30.09.2024	31.01.2025	Główny Urząd Nadzoru Budowlanego	142,1 mln zł (6%)																								
12	FERC.02.01-IP.01-003/24	04.11.2024	13.01.2025	jednostki administracji rządowej	878,2 mln zł (38%)																								
13	FERC.02.03	03.02.2025	14.03.2025	Administracja publiczna, Służby publiczne	400,0 mln zł (27%)																								
14	FERC.02.01	17.02.2025	31.03.2025	Administracja publiczna, Służby publiczne	500,0 mln zł (21%)																								

Tryb niekonkurencyjny Tryb konkurencyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów regulaminów wyboru projektów z poszczególnych naborów, harmonogram wyboru projektów z dnia 19.12.2024 oraz SZOP FERC

Analizując rozplanowanie naborów w ramach FERC uwzględnić należy specyfikę Programu – zaplanowana w FERC interwencja dotyczy inwestycji. W takim przypadku nie ma aż tak dużego uzasadnienia równomierne rozkładanie interwencji na cały okres wdrażania Programu, jak w przypadku projektów o charakterze miękkim. W przypadku projektów inwestycyjnych wcześniejsza ich realizacja jest korzystniejsza, ponieważ pozwala szybciej skorzystać z powstałej infrastruktury czy stworzonych usług. W tym kontekście za uzasadnione uznać należy zrealizowanie w początkowym okresie naborów o dużej alokacji. Pewne wątpliwości budzi tylko wysoka kwota alokacji naboru FERC.01.01-IP.01-001/23, która sięgnęła niemal 3 mld zł. Dla porównania roczne nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z sekcji PKD Informacja i komunikacja wynoszą nieco ponad 8,4 mld zł, a należy pamiętać, iż firmy telekomunikacyjne stanowią tylko część tej sekcji, a będące przedmiotem naboru inwestycje w infrastrukturę światłowodową stanowią tylko część inwestycji realizowanych przez te firmy. Choć projekty tego typu realizowane są zazwyczaj dłużej niż 1 rok i suma dodatkowych inwestycji ulegnie rozłożeniu, to i tak kwotę alokacji należy uznać za wysoką. W konsekwencji realizacji projektów mogą towarzyszyć trudności, ponieważ rynek wykonawców infrastruktury światłowodowej (firm stanowiących zazwyczaj podwykonawców beneficjentów wyłonionych w naborze) może nie podołać ich realizacji w liczbie dalece większej niż wynikająca z samodzielnych inwestycji firm telekomunikacyjnych. Problemy realizacyjne w tym zakresie zdają się potwierdzać sytuacje rozwiązywania przez beneficjentów umów o dofinansowanie, które mają miejsce w przypadku projektów z działania 1.1.

W przypadku pozostałych naborów wielkość alokacji oraz terminy realizacji nie budzą zastrzeżeń. Nie występowały także problemy, jeśli chodzi o liczbę naborów ogłaszanych dla jednej grupy potencjalnych beneficjentów. W ramach FERC najwięcej jednocześnie toczyło się 5 naborów, było to w listopadzie 2024 r. Jednak dla 3 z nich zastosowany został niekonkurencyjny sposób wyboru

projektów i dotyczyły różnych instytucji, a pozostałe 2 (FERC.02.03-IP.01-002/24 i FERC.02.01-IP.01-003/24), choć kwalifikowalny typ beneficjenta jest w nich taki sam (administracja publiczna i służby publiczne), to charakteryzowały się one określoną specyfiką. Nabór z działania 2.1 dotyczył ogólnie e-usług, natomiast ten z działania 2.3 dotyczył digitalizacji zasobów kultury, więc kierowany był *de facto* do instytucji kultury. W konsekwencji grono potencjalnych beneficjentów w tych naborach nie jest tożsame. Warto zaznaczyć, iż w naborach o charakterze konkurencyjnym kwota wnioskowanego dofinansowania przekracza kwotę alokacji. Zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców stanowi dodatkowe potwierdzenie, iż sposób w jaki rozplanowano nabory nie stanowi bariery wejścia w proces aplikowania o wsparcie. To, w jakim stopniu ów sposób odzwierciedla natomiast rzeczywiste potrzeby i oczekiwania potencjalnych wnioskodawców będzie przedmiotem analizy poniżej, gdzie uwzględnione zostaną wyniki badania jakościowego obejmującego wnioskodawców i beneficjentów FERC.

W najnowszym w chwili realizacji badania harmonogramie naborów wniosków z dnia 19.12.2024 r. odnaleźć można zaledwie 2 nabory wniosków o dofinansowanie, które dotąd nie zostały ogłoszone, oba z nich zaplanowano na luty 2025 r. Jeżeli w dalszych miesiącach 2025 r. ogłaszane będą inne nabory, to użyteczne z perspektywy potencjalnych wnioskodawców byłoby możliwe wczesne umieszczenie ich w harmonogramie naborów. Odpowiednio wczesne informowanie wnioskodawców o planowanych naborach pozwala na odpowiednie przygotowanie się do nich i rozplanowanie budżetu.

Podsumowując, rozplanowanie naborów co do zasady ocenić należy jako prawidłowe w odniesieniu do specyfiki wsparcia, jego celów oraz potrzeb i możliwości wnioskodawców. Pewne zastrzeżenia budzi duże skumulowanie w 1 naborze alokacji z działania 1.1, co może powodować trudności realizacyjne oraz brak informacji w harmonogramie naborów wniosków o planach instytucji w zakresie ogłaszania naborów przekraczających I kwartał 2025 r., co może

utrudnić właściwe przygotowanie się wnioskodawców do uczestnictwa w naborach.

Jednocześnie jednak, powyższe dane można analizować nie tylko z perspektywy wnioskodawców i potencjału absorpcyjnego, ale także możliwości i wydolności systemu instytucjonalnego FERC. W tym kontekście, to, co niekoniecznie jest problematyczne z punktu widzenia potencjalnych wnioskodawców, dla instytucji zaangażowanych w proces wdrażania Programu może być obciążeniem. Chodzi tutaj przede wszystkim o kumulację naborów w IV kwartale 2024 r., gdzie mieliśmy do czynienia z okresami, w których – na różnym etapie – trwało 5 naborów (wcześniej nie występowała kumulacja obejmująca więcej niż 3 nabory). To, że – jak wskazano wcześniej – były one adresowane do różnych kategorii odbiorców nie zmniejsza obciążenia instytucji zaangażowanych w proces oceny i wyboru projektów, ze szczególnym uwzględnieniem IP CPPC. Tym samym, takie rozplanowanie naborów, w którym dochodziło do wskazanej kumulacji wymagało odpowiedniego zarządzania zasobami ludzkimi i organizacyjnymi, choć należy zauważyć, iż 2 z 5 naborów mają charakter niekonkurencyjny, a w ich przypadku mamy do czynienia z mniejszymi obciążeniami pracowników. Z jednej strony, sytuacje skumulowania naborów są nie do uniknięcia, jeśli nie chce się doprowadzić do drastycznego wyhamowania dynamiki wdrażania interwencji. Z drugiej strony, rozplanowanie naborów w FERC nie może być rozpatrywane w oderwaniu od rozplanowania naborów w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności, które dotyczą analogicznych do FERC rodzajów pomocy i kierowane są podobnych grup odbiorców, a które również obsługuje CPPC⁵.

⁵ To odniesienie do KPO w ocenie wdrażania FERC na potrzeby niniejszej ewaluacji wskazuje, że pierwszy ze wspomnianych programów stanowi istotny kontekst dla tej oceny. Kwestia ta będzie również podejmowana w dalszej części prowadzonych analiz.

Uwzględniając wskazanie KPO jako istotnego kontekstu dla wdrażania FERC celowym wydaje się poszerzenie zakresu działań koordynacyjnych w tym zakresie. Dotyczy to np. funkcjonowania KM FERC, w którym właśnie jako kontekst dla oceny wdrażania FERC powinny się w większym stopniu pojawiać informacje odnoszące się do KPO. Analiza benchmarkingowa bazująca na protokołach posiedzeń KM innych programów potwierdza, że występują tam niekiedy odwołania właśnie do innych interwencji. Najczęściej pojawiają się one w sposób spontaniczny, ale czasem jest to również zdefiniowane na poziomie regulaminów KM. Taka sytuacja dotyczy np. programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027, gdzie właśnie w regulaminie określono, że: „Członkowie Komitetu mogą wnioskować o organizację szkoleń, które mogą obejmować również zagadnienia związane z innymi programami oraz doświadczenia wynikające z ich wdrażania”, „Komitet może zlecać ekspertyzy dotyczące tematów powiązanych z innymi programami, co może wspierać członków w analizie najlepszych praktyk oraz transferze wiedzy”, „Przewidziano możliwość organizowania działań sieciujących, które mogą służyć wymianie doświadczeń z innymi programami oraz ich beneficjentami”.

Powyższe informacje dotyczące rozplanowania naborów warto zestawić z informacjami dotyczącymi szacowanego na podstawie założeń w umowach o dofinansowanie postępu rzeczowego w ramach FERC, co pozwoliło ocenić na jaki poziom efektów przekłada się podejmowana działalność w zakresie organizacji naborów w stosunku do wartości docelowych określonych w Programie.

Tabela 2. Szacowany postęp rzeczowy FERC

Cel szczeg.	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Szacowana realizacja⁶	Szacowana realizacja - % wartości docelowej FERC	Wartość docelowa FERC (2029)
RSO1.5	produktu	Dodatkowe lokale mieszkalne dysponujące szerokopasmowym dostępem do sieci o bardzo wysokiej przepustowości	szt.	313 155	45%	694 826
RSO1.5	produktu	Dodatkowe przedsiębiorstwa dysponujące szerokopasmowym dostępem do sieci o bardzo wysokiej przepustowości	szt.	38 121	28%	137 917
RSO1.5	rezultatu	Lokale mieszkalne z abonamentem na szerokopasmowy dostęp do sieci o bardzo wysokiej przepustowości	szt.	59 386	17%	354 361
RSO1.5	rezultatu	Przedsiębiorstwa z abonamentem na szerokopasmowy dostęp do sieci o bardzo wysokiej przepustowości	szt.	6 951	9%	77 234

⁶ Na podstawie założeń z umów o dofinansowanie projektów.

Cel szczeg.	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Szacowana realizacja ⁶	Szacowana realizacja - % wartości docelowej FERC	Wartość docelowa FERC (2029)
RSO1.2	produktu	Wartość usług, produktów i procesów cyfrowych opracowanych dla przedsiębiorstw	EUR	85 652 284 ⁷	15%	561 349 950
RSO1.2	produktu	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.	13	31%	42
RSO1.2	produktu	Liczba podmiotów, które udostępniły informacje sektora publicznego/dane prywatne <i>online</i>	szt.	5	2%	216
RSO1.2	rezultatu	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.	28 971 003	4%	649 090 170*
RSO1.2	rezultatu	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych usług, produktów i procesów cyfrowych opracowanych przez przedsiębiorstwa	szt.	0	0%	156 299*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych systemu SL2021, stan na 31.12.2024; * - wartość docelowa określona jako skala zakładanej zmiany (różnica pomiędzy wartością docelową i bazową), ponieważ w projektach nie zakładano wartości bazowej

⁷ Wydatki przeliczono na złote po średnim miesięcznym kursie euro publikowanym przez Komisję Europejską z lat 2021-2024 – 1 EUR = 4,537 PLN.

W ramach priorytetu 1 obecnie podpisano umowy na dofinansowanie w kwocie 1,269 mld zł, co stanowi około 1/3 alokacji zaplanowanej w Programie na ten obszar interwencji. Natomiast szacowana na podstawie umów o dofinansowanie realizacja wskaźników produktu w ramach korespondującego z tym priorytetem celu szczegółowego RSO 1.5 również oscyluje wokół 1/3 wartości docelowej określonej w FER (jeden ze wskaźników przekracza 1/3, a drugi ma nieco niższy udział). Wyraźnie niższa jest szacunkowa realizacja wskaźników rezultatu, które obecnie osiągają 17% i 9% wartości docelowej określonej w Programie. Biorąc pod uwagę, iż w priorytecie 1 wsparcie ma charakter jednorodny, to taka sytuacja może zwiastować, iż zaplanowana alokacja nie pozwoli na osiągnięcie założonych wartości docelowych wskaźników rezultatu. Wynika to jednak nie ze złego rozplanowania naborów, lecz niższej niż zakładana efektywności kosztowej w zakresie osiągania rezultatów w priorytecie 1.

W ramach priorytetu 2 podpisane zostały umowy o dofinansowanie na kwotę 2,459 mld zł, co stanowi blisko połowę zaplanowanej alokacji. Natomiast szacowana na podstawie umów o dofinansowanie, realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach korespondującego z tym priorytetem celu szczegółowego RSO 1.5 nie osiąga takich wartości. Szacowana realizacja w zależności od wskaźnika stanowi od 0% do 31% wartości docelowej zaplanowanej w Programie. Jednak w przypadku priorytetu 2 wnioskowanie nie jest tak proste, ponieważ wsparcie ma w tym przypadku niejednorodny charakter i jest wdrażane w kilku działaniach. Przyszłe nabory mogą być ogłaszane w zupełnie innej konfiguracji i tym samym mogą przynieść inną skalę produktów i rezultatów. W konsekwencji trudno jest wyrokować, na ile pozostała alokacja pozwoli na osiągnięcie założonych w Programie wartości docelowych.

Podsumowując, informacje o postępie realizacji wskaźników nie wskazują na występowanie problemów w rozplanowaniu naborów. Przy czym na uwagę zasługuje fakt, iż szacunkowa realizacja wskaźników rezultatu w priorytecie 1 jest

wyraźnie niższa niż wynikałoby to ze stopnia kontraktacji, co może zwiastować problemy z osiągnięciem założonych wartości docelowych tych wskaźników. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają dwa dodatkowe czynniki negatywnie oddziałujące na postęp rzeczowy wdrażania priorytetu 1 FERC: (a) relatywnie duża skala rozwiązywania już podpisanych umów lub odstępowania od podpisania umowy przez wnioskodawców, których projekty zostały wybrane do dofinansowania⁸, (b) działania zmierzające do realokacji pozostałych środków w priorytecie 1 do priorytetu 2. Ten ostatni aspekt ma z kolei ma swoje uzasadnienie nie tylko w coraz mniejszej skali zjawiska białych plam w dostępie do szerokopasmowego internetu, ale także wdrażania równoległe analogicznej interwencji poprzez wsparcie ze środków KPO.

Uzupełnieniem dla powyższej analizy i wniosków odnoszących się do rozplanowania naborów wniosków o dofinansowanie są wyniki badania jakościowego, gdzie respondenci reprezentujący różne kategorie interesariuszy (przedstawiciele IZ/IP, członkowie KM, członkowie KM oraz wnioskodawcy i beneficjenci) zwrócili uwagę na następujące aspekty związane z kwestią rozplanowania naborów:

- **Generalnie pozytywna ocena rozplanowania naborów w FERC** – Respondenci ocenili, że dotychczasowy sposób rozplanowania naborów w FERC był właściwy uwzględniając zarówno konieczność zapewnienia odpowiedniej dynamiki wdrażania Programu, jak też potrzeb i możliwości potencjalnych wnioskodawców, a także potencjału kadrowego i organizacyjnego instytucji zaangażowanych w proces wdrażania.

⁸ Szczegółowe uwarunkowania odnoszące się do tego zjawiska poddano analizie w podrozdziale „Ocena i wybór projektów”.

Wprawdzie w tym ostatnim aspekcie podkreślono, że ewentualne wzmocnienie kadrowe w instytucjach zaangażowanych bezpośrednio w proces oceny (CPPC i UKE) oraz większa liczba ekspertów (w ramach priorytetu 1) miałyby korzystny wpływ na przebieg procesu oceny. Niemniej jednak, dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu posiadanych zasobów sprawność oceny w ramach rozplanowanych naborów nie była znacząco ograniczana poprzez ewentualny brak odpowiedniej liczby osób, które miałyby tę ocenę przeprowadzać. W kontekście pozytywnym akcentowano potencjał merytoryczny osób zaangażowanych w proces przygotowania i przeprowadzenia naborów, w tym: członków KOP. Chodzi tu, z jednej strony, o pracowników IP, w przypadku których podkreślano doświadczenie nabywane w zbliżonych tematycznie naborach w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC), w poprzedniej perspektywie finansowej, a także KPO. Z drugiej zaś, o ekspertów zewnętrznych, w odniesieniu do których podkreślano korzystną okoliczność kontynuacji współpracy z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w ramach POPC (co z kolei ułatwiły regulacje ustawowe, które uprościły kontynuację tej współpracy w ramach perspektywy 2021-2027) oraz uszczegółowienia regulacji dot. współpracy z ekspertami i oceny jakości ich pracy.

- **Odmienność planowania naborów w naborach konkurencyjnych i niekonkurencyjnych** – W wywiadach jakościowych podkreślono specyfikę każdego ze sposobów wyboru projektów w kontekście oceny rozplanowania naborów. W przypadku naborów konkurencyjnych potencjalni wnioskodawcy powinni monitorować informacje udostępniane przez IZ/IP (np. zapoznając się z harmonogramem naborów), nie mając jednak realnej możliwości uzgadniania z instytucjami optymalnego dla siebie terminu ogłoszenia naboru. Z kolei w przypadku naborów

niekonkurencyjnych instytucja odpowiedzialna za przeprowadzenie naboru z reguły współpracuje z wnioskodawcą lub wnioskodawcami, do których kierowany jest dany nabór, jeszcze przed jego rozpoczęciem (co potwierdzali także sami beneficjenci). IZ bada spełnienie warunków określonych w ustawie wdrożeniowej art. 44 ust. 2 przez wnioskodawców i na tej podstawie umożliwia udział w naborze niekonkurencyjnym. Na tym etapie wnioskodawca pytany jest, kiedy będzie gotowy złożyć wniosek o dofinansowanie. Chodzi przede wszystkim o to, by ogłoszenie naboru w określonym momencie zapewniało, że dany wnioskodawca lub wnioskodawcy byli do tego naboru przygotowani, co z kolei ogranicza ryzyko, że nabór zakończy się niepowodzeniem. W przypadku FERC kwestia ta nabiera szczególnego znaczenia, biorąc pod uwagę, że spośród 14 naborów uwzględnionych w niniejszym badaniu (tj. ogłoszonych do momentu zakończenia badania) aż 9 miało charakter niekonkurencyjny. Ocena rozplanowania naborów nie może więc być rozpatrywana bez uwzględnienia tej okoliczności, która z kolei oznacza, że przyjęty sposób rozplanowania był w większości naborów dostosowany do potrzeb potencjalnych wnioskodawców (czy wręcz z nimi konsultowany).

- **Opóźnienie startu FERC w stosunku do pierwotnych założeń** –
Oceniając rozplanowanie naborów wniosków o dofinansowanie generalnie pozytywnie, respondenci zwracali jednak uwagę, że czynnikiem oddziałującym negatywnie na aspekt planowania naborów było opóźnienie uruchomienia pierwszych naborów w FERC. Z tego względu, rozpoczęcie procesu wdrażania oceniano jako opóźnione względem nie tylko pierwotnych ram czasowych, ale także oczekiwań potencjalnych wnioskodawców, którzy spodziewali się wcześniejszej dystrybucji wsparcia. W wywiadach podkreślano przede wszystkim oddziaływanie tego czynnika na sytuację i postawę wnioskodawców w naborach konkurencyjnych, ze

szczególnym uwzględnieniem działania 1.1. Z jednej strony wnioskodawcy oczekiwali jak najszybszego uruchomienia naboru – w momencie, w którym Program został zatwierdzony i zakończyły się wszelkie prace przygotowawcze do przeprowadzenia naboru, potencjalni projektodawcy podejmowali działania związane z opracowaniem koncepcji projektów, przygotowaniem kalkulacji finansowych, opracowaniem dokumentacji itp. Z drugiej zaś, w sytuacji gdy rozpoczęcie naboru zostało przesunięte w czasie, skutkowało to albo wycofywaniem się podmiotów, które pierwotnie chciały aplikować o wsparcie, ale zmieniły swoje plany rozwojowo-inwestycyjne, albo konieczne było podejmowanie przez nie dodatkowych działań w związku z przygotowaniem do naboru (np. ponowne pozyskiwanie wycen od podwykonawców i rekalkulacja budżetu projektu). I choć podkreślano, że ostatecznie przesunięcie naboru w działaniu 1.1 zmniejszyło skalę kumulacji naborów z priorytetu 1 FERC i analogicznych tematycznie naborów w KPO, to jednak wydaje się, że należy dążyć do ograniczania sytuacji wprowadzania zmian do obowiązującego harmonogramu naborów.

Kwestia przesunięcia momentu rozpoczęcia wdrażania FERC pojawiała się także w opiniach wnioskodawców i beneficjentów w kontekście powstania w ten sposób luki czasowej pomiędzy zakończeniem dystrybucji wsparcia w ramach POPC a uruchomieniem pomocy w FERC. Na ten aspekt zwracali uwagę zarówno respondenci reprezentujący podmioty komercyjne aplikujące o wsparcie w priorytecie 1 FERC, jak i przedstawiciele sektora publicznego, do których adresowana jest interwencja zaprogramowana w priorytecie 2 FERC. Chodzi w tym przypadku nie tylko o problem okresowej niedostępności finansowania na zaplanowane działania, ale także niekorzystny wpływ tej sytuacji na utrzymanie potencjału kadrowego do realizacji późniejszych przedsięwzięć. Warto jednak zaznaczyć, iż

przesunięcie to wynikało częściowo z czynników niezależnych od IZ, tj. późnego przyjęcia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 (z dnia 24.06 2021 r.), bez którego KE nie mogła zatwierdzić programów krajowych i w konsekwencji program FERC został późno zatwierdzony przez KE (w dniu 18.11.2022 r.). Dodatkowo, w przypadku priorytetu 1 IZ wystąpiła o zatwierdzenie stosowania stawek jednostkowych, aby uprościć rozliczanie projektów, a zmiana ta została zatwierdzona przez KE dopiero w dniu 19.10.2023 r.

- **Nałożenie się naborów w priorytecie 1 FERC na nabory o analogicznym charakterze w KPO** – Z powyżej wskazanym problemem polegającym na opóźnieniu rozpoczęcia wdrażania Programu jest częściowo związany kolejny problem, na który uwagę zwrócili respondenci badania jakościowego. Chodzi mianowicie o fakt przesunięcia wdrażania FERC względem pierwotnych założeń, przy jednoczesnym opóźnieniu realizacji KPO. Doprowadziło to do tego, że w podobnym czasie wdrażane były interwencje o zbliżonym charakterze (w przypadku FERC chodzi o działanie 1.1), które zaadresowano do tych samych kategorii odbiorców i za wdrażanie których odpowiedzialna była ta sama instytucja (CPPC). Taki stan rzeczy sprawia, że – po pierwsze – CPPC jako podmiot odpowiedzialny za bieżącą obsługę naborową i wdrożeniową obu Programów musiało funkcjonować w warunkach kumulacji obciążeń zadaniowych. Po drugie, dla samych wnioskodawców interwencja dotycząca rozwoju sieci szerokopasmowych przewidziana w FERC i KPO zaczęła być traktowana w sposób łączny. Skutkowało to koniecznością uwzględniania obu programów w podejmowaniu decyzji o aplikowaniu o wsparcie, czy też w procesie ewentualnego podpisywania umowy o dofinansowanie i późniejszej realizacji przedsięwzięcia. Co więcej, jednoczesna realizacja projektów współfinansowanych z obu ww. źródeł wygenerowała trudną

sytuację rynkową, jeśli chodzi o możliwości wykonawcze podmiotów, które potencjalnie mogłyby realizować prace techniczne przewidziane w dofinansowanych projektach. Choć okoliczność ta jest w większym stopniu problematyczna dla wdrażania KPO (ze względu na krótszy – do końca sierpnia 2026 roku – przewidziany maksymalny termin zakończenia realizacji projektów), to utrudnia ona również skuteczną i terminową realizację priorytetu 1 FERC.

▪ **Ambiwalentna ocena podejścia do zaplanowania naboru w działaniu**

1.1 FERC – Jeśli chodzi o działanie 1.1 FERC, to przeprowadzony został do tej pory jeden nabór. Był to nabór ze zdecydowanie największą kwotą alokacji (2 935,1 mln PLN), w ramach którego złożono również największą liczbę wniosków o dofinansowanie. W badaniu jakościowym zgłaszano wątpliwości, czy takie podejście do dystrybucji wsparcia – tj. skumulowanie większości (81%) alokacji przewidzianej na priorytet 1 w jednym (a wiele wskazuje na to, że – jedynym⁹) naborze – było podejściem właściwym. Chodzi tutaj nie tylko o to, że rozdzielenie wsparcia na kilka naborów z mniejszą alokacją mogłoby zwiększyć populację potencjalnych wnioskodawców (mogliby oni dostosować się do optymalnego dla nich terminu naboru). Istotny problem stanowi także skierowanie na rynek telekomunikacyjny dużej puli środków finansowych na realizację zadań o takim samym charakterze, lecz w różnych lokalizacjach. Dodając do tego równoległe uruchamianie kolejnych naborów w ramach KPO powstała sytuacja, w której możliwości realizacyjne we wspartych projektach stają

⁹ Zatwierdzony przez KM FERC projekt zmian w Programie (Uchwała nr 19 z 5 listopada 2024 r. w sprawie zmian w programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027) przewiduje przesunięcie znacznej części alokacji priorytetu 1 (470 mln EUR) do priorytetu 2, dlatego prawdopodobnie w priorytecie 1 nie będą organizowane dalsze nabory.

pod znakiem zapytania (co wyraźnie sygnalizowali przedstawiciele firm telekomunikacyjnych aplikujących o wsparcie w działaniu 1.1 FERC).

Jednocześnie jednak, trudno jest ocenić podejście do zaplanowania naboru w priorytecie 1 jednoznacznie negatywnie. W tej samej grupie interesariuszy pojawiały się bowiem głosy, że wsparcie na zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego zostało uruchomione z opóźnieniem i wielu potencjalnych wnioskodawców po prostu oczekiwało jak najszybszego ogłoszenia naboru wniosków o dofinansowanie. Dalsze przesuwanie terminu rozpoczęcia naboru (podyktowane np. skoncentrowaniem się na sprawnej dystrybucji środków finansowych i realizacji projektów w KPO, gdzie występuje większa presja czasowa¹⁰) byłoby zresztą także niekorzystne z punktu widzenia zapewnienia odpowiedniego postępu rzeczowego i finansowego FERC (nie tylko w wymiarze kontraktacji, ale także certyfikacji zrealizowanych wydatków).

- **Problem w nieuwzględnianiu kalendarzowych uwarunkowań harmonogramu naborów** – W badaniu jakościowym zwracano uwagę także na występowanie przypadków niewystarczającego uwzględniania kalendarzowych uwarunkowań rozplanowania naborów, co niekorzystnie wpływało na możliwości aplikacyjne wnioskodawców. Chodzi o sytuacje, gdy nabory były prowadzone w niesprzyjającym okresie (np. okres wakacyjny w przypadku pierwotnych założeń naboru FERC.01.01-IP.01.001/23) lub o przypadki realnego skrócenia czasu przeznaczonego na składanie wniosków o dofinansowanie poprzez fakt trwania naboru w

¹⁰ Chodzi o wymóg zakończenia realizacji projektów finansowanych w ramach KPO do 31 sierpnia 2026 roku.

okresie obejmującym relatywnie dużą liczbę dni wolnych od pracy (przełom roku w naborze FERC.02.01-IP.01-003/24 tj. 04.11.2024 r. – 13.01.2025 r.). Należy pamiętać, że takie podejście do rozplanowania naborów¹¹ może niekorzystnie oddziaływać na potencjał absorpcyjny (tj. potencjalnie zmniejszać liczbę wniosków o dofinansowanie składanych w danym naborze) lub obniżyć jakość merytoryczną projektów (ze względu na ograniczony czas na przygotowanie dokumentacji projektowej).

- **Występowanie nieprzewidzianych lub trudnych do sparametryzowania uwarunkowań wpływających na planowanie naborów wniosków o dofinansowanie** – W kontekście oceny rozplanowania naborów wniosków o dofinansowanie należy jeszcze zwrócić uwagę, że w procesie planowania nie zawsze możliwe jest uwzględnienie wszystkich okoliczności, które będą kształtować użyteczność przyjętego rozplanowania. W dotychczasowym procesie wdrażania FERC można wskazać przynajmniej na dwa przypadki oddziaływania takich czynników, które zasygnalizowali w badaniu jakościowym przedstawiciele IZ/IP. Po pierwsze, trzeba uwzględnić specyfikę wsparcia w priorytecie 2 (w szczególności w działaniu 2.1), gdyż jest to obszar interwencji, w którym realizowane działania są w dużej mierze odpowiedzią na podaż wsparcia i trudno precyzyjnie antycypować poziom zainteresowania wnioskodawców oraz charakter zgłaszanych projektów. Tym samym, problematyczna staje się optymalizacja pod tym kątem momentu prowadzenia naboru. Po drugie, w części naborów został sformułowany wymóg przedstawienia przez projektodawcę pozytywnej opinii Komitetu Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji. Mamy tu więc do

¹¹ Chodzi tutaj oczywiście przede wszystkim o nabory o charakterze niekonkurencyjnym.

czynienia z okolicznością zewnętrzną, która jest niezależna tak od IZ/IP, jak i wnioskodawców, a która może wpływać na przebieg samego naboru, skutkując jego wydłużeniem (tak, by wnioskodawcy mogli skutecznie pozyskać opinię KRMC). Jeśli jednak takie wydłużenie jest stosowane, to pierwotne rozplanowanie naborów, w którym występował brak lub ograniczona skala kumulacji naborów, ulega zmianie. Pozytywnie należy w tym kontekście ocenić fakt, że w tego typu sytuacjach IP nie dokonuje przesunięć kolejnych naborów w celu uniknięcia zjawiska kumulacji, lecz dąży do tego, by w jak największym stopniu utrzymać przyjęte rozplanowanie naborów wniosków o dofinansowanie. Jest to możliwe chociażby poprzez odpowiednie zarządzanie dostępnymi zasobami kadrowymi i organizacyjnymi w celu zapewnienia jak największej sprawności procesu oceny i wyboru projektów.

Podsumowując całość powyższej analizy, dotychczasowe rozplanowanie naborów w FERC ocenić należy pozytywnie. Nie oznacza to, że w kwestii planowania naborów IZ i IP nie miały do czynienia z wyzwaniami. Takowe nie tylko występowały, ale nadal oddziałują na wdrażanie Programu. Nie są one jednak rezultatem ewentualnych błędów w planowaniu naborów w czasie, ale opóźnienia w rozpoczęciu realizacji Programu, na co dodatkowo nałożyło się równoległe wdrażanie w ramach KPO interwencji o bardzo zbliżonym charakterze do części wsparcia w FERC (priorytet 1).

Zagadnienie rozplanowania naborów nie może być analizowane w oderwaniu od trzech istotnych kwestii, które są powiązane z oceną systemu wyboru projektów pod kątem sprawności jego funkcjonowania, tj.: (a) czasu, jaki mają wnioskodawcy na przygotowanie i złożenie całości dokumentacji projektowej, (b) czasu, jaki mają oceniający na przeprowadzenie przydzielonych im wniosków o dofinansowanie, (c) czasu i sposobu dokonywania oceny i wyboru projektów.

Dopiero bowiem uwzględniając te parametry możemy całościowo ocenić poprawność rozplanowania naborów wniosków o dofinansowanie, tj. stwierdzić, czy sposób tego rozplanowania pozwolił na, odpowiednio: (a) zapewnienie wystarczającego czasu dla wnioskodawców na przygotowanie przez nich całości dokumentacji projektowej, (b) zapewnienie członkom KOP takiej ilości czasu na ocenę dokumentacji projektowej, która umożliwi przeprowadzenie oceny w sposób rzetelny i całościowy, (c) przeprowadzenie oceny i wyboru projektów w możliwie najkrótszym czasie, by jak najbardziej ograniczyć czas oczekiwania wnioskodawców na uzyskanie ewentualnej decyzji o przyznaniu dofinansowania i umożliwić im jak najszybszą realizację działań projektowych.

W przypadku pierwszego wątku (czas, jaki mają wnioskodawcy na przygotowanie i złożenie całości dokumentacji projektowej) decydujące znaczenie ma opinia samych wnioskodawców. To bowiem od tego, jak postrzegają oni dany im czas na przygotowanie całości dokumentacji projektowej, zależy nie tylko przebieg procesu aplikowania i jakość przygotowanych dokumentów, ale czasem nawet to, czy podmiot zdecyduje się na aplikowanie o wsparcie. Dotyczy to oczywiście w szczególności naborów konkurencyjnych, gdyż jeśli chodzi o nabory niekonkurencyjne – jak wskazano wcześniej – istnieje możliwość konsultacji pomiędzy IZ/IP a wnioskodawcą w kwestii momentu ogłoszenia naboru, a jednocześnie prace przygotowawcze do złożenia dokumentacji projektowej mogą być na szerszą skalę prowadzone jeszcze przed formalnym rozpoczęciem naboru¹². Wśród opinii wyrażanych przez wnioskodawców i beneficjentów

¹² Oczywiście w ramach naborów konkurencyjnych też występuje w pewnym stopniu taka możliwość, ale w tym przypadku całość szczegółów (warunki uzyskania dofinansowania, szczegółowy zakres wymaganej dokumentacji, ewentualne ograniczenia zakresu kwalifikowalnych działań projektowych) znane są wnioskodawcom dopiero w momencie, gdy w ramach

dominowało przekonanie o tym, że dany im czas na przygotowanie całości dokumentacji projektowej był wystarczający. Pojawiały się także opinie krytyczne, jeśli chodzi o czas na przygotowanie wniosku o dofinansowanie, ale nie sposób nie zauważyć, że są to jednak opinie ze strony podmiotów, które złożyły wnioski o dofinansowanie. Trudno więc mówić tutaj o tym, że czas ten uniemożliwił przygotowanie dokumentacji projektowej, a raczej, że jej przygotowanie odbywało się pod większą presją czasu niż – w opinii wnioskodawców – powinna ona występować. Warto przy tym zauważyć – co zresztą miało swoje odzwierciedlenie w opinii przedstawiciela IP CPPC – że krytycyzm wnioskodawców wobec danego im czasu na przygotowanie dokumentacji projektowej jest w pewnym sensie rzeczą naturalną.

Generalnie pozytywna opinia wnioskodawców / beneficjentów o czasie na przygotowanie wniosku o dofinansowanie stanowi potwierdzenie deklaracji wyrażonej przez przedstawiciela IP CPPC, że długość trwania naboru jest dostosowywana do specyfiki naboru i rodzaju wymaganej dokumentacji (np. tego, czy wymagane jest przygotowanie studium wykonalności). Trzeba przy tym zwrócić uwagę na istotne zastrzeżenie czynione przez respondentów reprezentujących podmioty aplikujące. Pracę nad swoimi projektami rozpoczynali oni jeszcze przed rozpoczęciem naboru, w przeciwnym razie ilość czasu na przygotowanie wszystkich wymaganych elementów dokumentacji projektowej byłaby niewystarczająca. Aspekt ten nabiera jeszcze większego znaczenia, jeśli weźmiemy pod uwagę, że szczegółowe zasady naboru

uruchomionego naboru wniosków o dofinansowanie zostaje opublikowana całość dokumentacji aplikacyjnej.

udostępniane są dopiero po ogłoszeniu naboru¹³. Wcześniejsza praca nad dokumentacją projektową nie może więc być całościowa lub obarczona jest ryzykiem konieczności późniejszego dokonywania korekt.

Jeśli chodzi o te elementy, które w największym stopniu generowały zagrożenie tym, iż nie uda się wnioskodawcy przygotować całości dokumentacji projektowej w przewidzianym czasie, to mają one zróżnicowany charakter w zależności od obszaru interwencji. W przypadku priorytetu 1, jeśli pojawiały się tego rodzaju spostrzeżenia, to zwracano uwagę na czasochłonność przygotowania mapy koncepcyjnej sieci. Z kolei w ramach priorytetu 2, szczególne znaczenie miał – obowiązujący w części naborów – wymóg przedłożenia pozytywnej opinii KRMC o planowanym projekcie. Czas na wydanie takiej opinii wynosi 60 dni, przy czym zwrócić należy uwagę na to, że w celu uniknięcia ewentualnych błędów, dokumentacja projektowa powinna być w dużej mierze przygotowywana po uzyskaniu tej opinii. Przedłożona w procesie aplikacyjnym koncepcja projektu musi być bowiem w wymiarze rzeczowym i finansowym zbieżna z koncepcją stanowiącą przedmiot opiniowania przez KRMC. Samo przygotowanie dokumentacji dla KRMC też wymaga odpowiedniej ilości czasu, a pamiętać przy tym należy o odmienności tej dokumentacji oraz szczegółowych warunków określonych przez KRMC od tych, które następnie obowiązują wnioskodawcę w procesie aplikowania o wsparcie z FERC¹⁴. Kluczowe wydaje się natomiast w

¹³ Choć należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że jeszcze przed przyjęciem kryteriów wyboru projektów przez KM FERC zwyczajowo organizowane były przez IZ FERC spotkania grupy roboczej, w ramach której potencjalni beneficjenci (tj. jednostki administracji rządowej) mogli zapoznać się z wymaganiami obowiązującymi w późniejszych naborach.

¹⁴ Odmienność ta jest naturalną konsekwencją faktu, iż ocena dokonywana przez KRMC nie jest oceną projektu pod kątem kryteriów wyboru projektów obowiązujących w FERC – nie dotyczy ona

przypadku opinii KRMC, że wymaga to włączenia w proces przygotowywania i składania dokumentacji aplikacyjnej instytucji zewnętrznej, co zawsze generuje element niepewności i jest poza kontrolą podmiotu wnioskującego oraz IZ/IP. Pozytywnie należy w związku z tym ocenić sytuację, która miała miejsce w naborze FERC.02.01-IP.01-001/23, gdzie występowało realne ryzyko wykluczenia części wnioskodawców z możliwości aplikowania o wsparcie właśnie z racji braku możliwości otrzymania w trakcie trwania naboru wniosków o dofinansowanie rzeczony opinii. W reakcji na to zagrożenie IP podjęła decyzję o przedłużeniu naboru wniosków o dofinansowanie, a część respondentów reprezentujących wnioskodawców potwierdziła, że tylko dzięki temu działaniu udało się im pozyskać opinię KRMC i złożyć całość dokumentacji projektowej.

W wywiadach jakościowych obejmujących beneficjentów zwrócono jeszcze uwagę w odniesieniu do kwestii czasu na przygotowanie wniosku o dofinansowanie wraz z wymaganymi załącznikami na następujące trzy kwestie szczegółowe:

- **Ograniczony rzeczywisty czas na dokonanie poprawy / uzupełnienia wniosku o dofinansowanie na etapie oceny formalnej** – W badaniu jakościowym podkreślono, że czas ten jest niekiedy zbyt krótki, co niekoniecznie wynika z faktu, że formalny termin uzupełniania / skorygowania dokumentacji jest określony dniami kalendarzowymi, co w praktyce może realnie skracać faktyczną ilość czasu, jaką wnioskodawca ma na przesłanie dokumentacji uwzględniającej otrzymane uwagi. Uzasadnione byłoby w tym przypadku operowanie dniami roboczymi (co ma zastosowanie np. w kwestii przedłożenia przez podmiot, który utrzymał

wielu aspektów związanych z wdrażaniem projektów współfinansowanych ze środków wspólnotowych.

dofinansowanie, dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy).
Formułowanie terminów w dniach roboczych, jeśli chodzi o poprawę wniosku o dofinansowanie, funkcjonuje w innych programach, co potwierdziła analiza porównawcza. Dotyczy to, np. takich programów jak: Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Wielkopolskie 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027¹⁵.

Należy natomiast utrzymać dotychczasowe podejście, w którym zasady naboru nie określają sztywno ilości czasu na dokonanie poprawy / uzupełnienia wniosku o dofinansowanie, lecz zakładają, że jest ona każdorazowo dostosowywana do konkretnego zakresu wymaganych zmian / uzupełnień.

- **Wydłużanie terminu zakończenia naboru wniosków o dofinansowanie tuż przed upływem pierwotnie ustalonego terminu –**
W badaniu jakościowym zwracano uwagę, że sam fakt wydłużania terminu zakończenia naboru należy ocenić pozytywnie, jeśli występuje uzasadnienie dla takiego wydłużenia. Powinno się natomiast uwzględniać także moment, w którym podejmowana i upubliczniana jest taka decyzja IP. Odwoływano się tutaj do sytuacji, która wystąpiła w naborze konkurencyjnym FERC.02.01-IP.01-001/23, gdzie pierwotnie założono, że nabór prowadzony będzie od 14.09.2023 do 16.10.2023, by ostatecznie

¹⁵ Formułowanie terminów w dniach roboczych powinno również dotyczyć czasu, jaki oceniający mają na weryfikację poprawionego / uzupełnionego wniosku o dofinansowanie. Analiza porównawcza wykazała, że takie rozwiązanie stosowano np. w programach: Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

termin zakończenia naboru określić na 30.11.2023, a tym samym wydłużyć długość naboru o okres dłuższy niż pierwotnie określony cały czas trwania naboru. Głównym problemem był jednak fakt, że termin zakończenia naboru wyznaczony na 16.10.2023 obowiązywał aż do 11.10.2023 (kiedy to ogłoszono wydłużenie czasu trwania naboru). W badaniu jakościowym zwrócono uwagę, że wcześniejsze przygotowanie całej dokumentacji projektowej z założeniem krótkiego czasu trwania naboru było obciążone bardzo dużym wysiłkiem po stronie wnioskodawców, a tak znaczące wydłużenie czasu trwania naboru sugeruje, że pierwotnie czas ten określono błędnie i zbyt ambitnie.

Dokumentacja konkursowa w FERC niekiedy, choć nie zawsze, określa warunki dokonywania zmian terminu składania wniosków o dofinansowanie. Zupełnie pominięta jest natomiast kwestia trybu i terminów ewentualnego wydłużenia czasu trwania naboru. Analiza porównawcza dot. innych programów potwierdziła, że takie podejście występuje także w innych rodzajach interwencji (np. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki; Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027; Smart growth, digitalization and financial instruments – Rumunia).

- **Uzasadnienie dla położenia większego nacisku nie tyle na wydłużanie czasu trwania naboru wniosków o dofinansowanie, co umożliwienie wnioskodawcom przygotowanie jak najszerszego zakresu dokumentacji projektowej jeszcze przed rozpoczęciem naboru** – Jak wskazano we wcześniejszej części analizy, dla oceny czasu danego wnioskodawcom na przygotowanie dokumentacji projektowej ma znaczenie nie tylko sam okres trwania naboru wniosków o dofinansowanie. Istotne jest także stworzenie wnioskodawcom warunków do możliwie jak najwcześniejszej pracy nad tą dokumentacją. By było to możliwe, niezbędne jest udostępnienie możliwie jak najwcześniej (np. w

momencie publikowania informacji o planowanym naborze w harmonogramie naborów), jak najszerszego zakresu informacji dotyczących warunków naboru oraz zakresu i formy wymaganej dokumentacji projektowej (oczywiście, jeśli są one już znane w momencie ogłaszania naboru). Dotychczas w momencie publikowania informacji o planowanym naborze wniosków o dofinansowanie potencjalni wnioskodawcy mogli zapoznać się z warunkami udzielenia wsparcia zawartymi w SZOP oraz – ewentualnie – z kryteriami wyboru projektów. Ale np. informacje dotyczące wymaganego zakresu dokumentacji projektowej, którą należy złożyć w procesie aplikowania o wsparcie zawarte są dopiero w regulaminie wyboru projektów¹⁶, co utrudnia całościowe przygotowanie się do procesu aplikowania. Gdyby tego typu informacje były publikowane wcześniej, odbywałoby się to z korzyścią dla sprawności wdrażania Programu, bo w sposób neutralny dla potencjału absorpcyjnego możliwe byłoby skrócenie czasu trwania samego naboru wniosków o dofinansowanie.

Warto w tym miejscu odwołać się do doświadczeń z wdrażania innych programów. Analizując harmonogramy naborów wniosków o dofinansowanie dot. innych interwencji można znaleźć przykłady zarówno zamieszczania w harmonogramach informacji o naborach planowanych w okresie późniejszym niż 12 miesięcy (Fundusze Europejskie dla Śląska 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla

¹⁶ Ewentualnie – jak wskazano we wcześniejszej części raportu – jest możliwość zapoznania się z nimi przez podmioty biorące udział w organizowanych przez IZ spotkaniach grupy roboczej, jeszcze przed zatwierdzeniem kryteriów wyboru projektów przez KM FERC.

Pomorza Zachodniego 2021-2027), jak i uwzględniania w tych harmonogramach dodatkowych informacji o szczegółowych warunkach wsparcia w danym naborze (Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027).

Drugi aspekt uzupełniający analizę rozplanowania naborów wniosków o dofinansowanie to czas, jaki mają oceniający na przeprowadzenie przydzielonych im wniosków o dofinansowanie. Tak jak w przypadku poprzedniego zagadnienia kluczowa była opinia wnioskodawców / beneficjentów, tak tutaj zasadnicze znaczenia ma perspektywa członków KOP, zarówno reprezentujących instytucje zaangażowane w proces wdrażania FERC, jak i ekspertów zewnętrznych.

W badaniu jakościowym przeważały opinie, że czas jaki oceniający otrzymali od IP na przeprowadzenie oceny wniosków o dofinansowanie był wystarczający, choć wymagający określonego zdyscyplinowania czasowego, gdyż pamiętać należy, że ocena wniosków o dofinansowanie to zawsze zadanie realizowane w określonej presji czasowej. Natomiast na pewno nie można – z perspektywy osób oceniających – uznać czasu przeznaczanego na ocenę jako niewystarczającego i np. skutkującego koniecznością prowadzenia analizy wniosków o dofinansowanie w sposób powierzchowny lub z przekraczaniem terminów przeznaczonych na ocenę projektów. Należy w tym miejscu podkreślić, że trudno jest mówić o pełnej standaryzacji czasu przeznaczanego na ocenę wniosków o dofinansowanie. Przykładowo, w przypadku ekspertów zewnętrznych skala ich zaangażowania w proces oceny wniosków o dofinansowanie jest każdorazowo weryfikowana poprzez możliwość przyjęcia lub odrzucenia wysyłanych zleceń dotyczących oceny wniosków. Tym samym, liczba wniosków o dofinansowanie, które w określonym czasie może ocenić konkretny ekspert jest zróżnicowana, ponieważ stanowi ona także wypadkową innych obciążeń zawodowych i prywatnych eksperta. Z kolei, jeśli chodzi o pracowników obu IP wskazywano, że fakt i skala

czasowego zaangażowania danego pracownika w ocenę wniosków o dofinansowanie szacowane były z uwzględnieniem innych obciążeń zawodowych pracownika. Niekiedy obciążenia te były dostosowywane do konieczności przeprowadzenia rzeczowej oceny w określonych ramach czasowych. Elastyczne podejście w obszarze zapewnienia odpowiedniej ilości czasu na przeprowadzenie oceny wniosków o dofinansowanie zostało także potwierdzone w odniesieniu do relacji pomiędzy obciążeniami IP. Przedstawiciele UKE zwracali uwagę, że w momencie zaangażowania ich instytucji w proces oceny, CPPC uwzględniało ten fakt w zlecaniu temu pierwszemu podmiotowi innych zadań związanych z wdrażaniem Programu (np. odnoszących się do realizacji działań kontrolnych czy konsultowania różnych dokumentów). Ma to szczególne znaczenie, jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że pracownicy UKE partycypowali w ocenie wniosków o dofinansowanie w naborze dotyczącym działania 1.1, gdzie liczba złożonych wniosków była zdecydowanie największa spośród wszystkich dotychczasowych naborów w FERC. Tym samym, skala obciążenia członków KOP również była potencjalnie największa (i to nawet biorąc pod uwagę fakt, że w przypadku UKE ocena ta ograniczała się do określonego aspektu oceny projektów).

Jeśli w kontekście analizy czasu, jakie osoby oceniające miały na ocenę wniosków o dofinansowanie, pojawiały się ze strony respondentów uczestniczących w badaniu jakieś zastrzeżenia lub opinie bardziej krytyczne, to dotyczyły one następujących kwestii:

- **Występowanie przypadków nakładania się procesów oceny wniosków o dofinansowanie z różnych etapów poszczególnych naborów** – Tak, jak wskazano powyżej, generalna ocena czasu danego członkom KOP na przeprowadzenie oceny wniosków o dofinansowanie jest pozytywna. Ale wskazywano na szczególne okoliczności, w których presja czasowa jest szczególnie podwyższona, np.: nakładanie się procesów oceny wniosków o dofinansowanie z różnych naborów / zleceń przydzielanych osobom

oceniającym; nakładanie się procesu oceny w danym naborze / zleceniu z etapem weryfikacji zmian / uzupełnień wprowadzanych przez podmioty aplikujące o wsparcie we wnioskach ocenianych w innym naborze / zleceniu.

- **Mała ilość czasu i podwyższona presja czasowa na etapie weryfikacji zmian / uzupełnień wprowadzanych przez wnioskodawców** – Tak, jak w przypadku wnioskodawców / beneficjentów sygnalizowano problem zbyt małej ilości czasu na dokonywanie uzupełnień / zmian w związku z otrzymanymi uwagami do wniosku o dofinansowanie, tak wśród oceniających pojawiały się wątpliwości odnoszące się do czasu na weryfikację tych modyfikacji. Dodatkowym problemem jest w tym przypadku brak możliwości oszacowania przez osobę oceniającą momentu, w którym może ona otrzymać materiał do weryfikacji, a także nie zawsze skuteczne dotarcie do oceniającego (dotyczy to ekspertów zewnętrznych) informacji o tym, że został do niej przesłany skorygowany / uzupełniony przez wnioskodawcę wniosek o dofinansowanie. W tym ostatnim przypadku kluczowe jest zapewnienie skutecznego dotarcia do oceniających z informacją, że jest już dostępna do weryfikacji skorygowana / uzupełniona dokumentacja projektowa. Wydaje się, że uzasadnione byłoby tutaj wprowadzenie przynajmniej dwukanałowego systemu powiadamiania oceniających o złożeniu przez wnioskodawców poprawionej / uzupełnionej dokumentacji projektowej, która musi zostać zweryfikowana przez osobę oceniającą. Analiza porównawcza dot. innych projektów pozwoliła zidentyfikować rozwiązanie przyjęte w programie Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, gdzie w Regulaminie pracy KOP określono, że: „Członkowie KOP komunikują się między sobą osobiście, telefonicznie, za pomocą poczty elektronicznej lub drogą pisemną. Takie kanały komunikacji mogą być wykorzystywane do

informowania oceniających o dokonanych przez wnioskodawców poprawkach”.

- **Brak automatyzacji w procesie oceny spełniania wybranych kryteriów formalnych** – W badaniu jakościowym pojawiły się opinie sugerujące, że przynajmniej w przypadku oceny formalnej należałoby rozważyć możliwość ewentualnej automatyzacji tej oceny, chociażby w odniesieniu do części kryteriów wyboru projektów. Respondenci nie byli w stanie wskazać konkretnych obszarów potencjalnej automatyzacji. Ale analizując katalogi kryteriów formalnych FERC można wskazać takie kryteria, w których postulowana automatyzacja (rozumiana jako fakt weryfikacji spełniania danego kryterium poprzez zastosowanie w ramach systemu informatycznego odpowiednich algorytmów weryfikujących spełnienie danego kryterium lub reguł wprowadzania określonych danych powiązanych z danym kryterium) byłaby jak najbardziej możliwa. W szczególności mogłoby to dotyczyć takich kryteriów formalnych jak: kwalifikowalność wnioskodawcy; realizacja projektu mieści się w ramach czasowych FERC; prace nie zostały rozpoczęte przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie; zapewnienie utrzymania trwałości projektu przez okres minimum 3 lub 5 lat od jego zakończenia; zgodność z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f) i h) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r; prawidłowość określenia kwoty wsparcia. Co więcej, wydaje się, że także w przypadku wybranych kryteriów merytorycznych (tj. takich, które oceniane są w sposób ściśle sparametryzowany, wg określonego algorytmu / wzoru) możliwe byłoby przeprowadzanie oceny w sposób zautomatyzowany. Taka możliwość dotyczy np. następujących kryteriów wyboru projektów: minimalizacja wkładu publicznego; kwota inwestycji własnych; usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie

wykorzystywane. Podkreślić przy tym należy, że możliwość automatyzacji oceny spełniania wybranych kryteriów wyboru projektów wymaga uwzględnienia w systemie informatycznym określonych funkcjonalności. Stanowi to dodatkowy argument wzmacniający jedną z rekomendacji odnoszących się do systemów informatycznych, by dążyć do ujednoczenia kwestii systemów informatycznych wykorzystywanych w FERC w procesie naboru wniosków o dofinansowanie i ich późniejszej ocenie.

Analiza porównawcza dotycząca innych programów potwierdziła, że rozwiązania w zakresie automatyzacji procesu oceny są już stosowane. Przykładowo w greckim programie „Digital Transformation” ocena wniosków o dofinansowanie uwzględnia możliwość automatycznej weryfikacji zgodności projektu z podstawowymi kryteriami formalnymi.

Trzecim – i ostatnim – elementem uzupełniającym analizę rozplanowania naborów wniosków o dofinansowanie jest czas rozstrzygnięcia naborów oraz sposób dokonywania oceny. Jeśli chodzi o aspekt terminowy rozstrzygnięcia naborów, to przedstawiciele instytucji zaangażowanych w proces oceny podkreślali terminowość (tj. z terminami określonymi w regulaminie wyboru projektów) przeprowadzania całościowej oceny i wyboru projektów rekomendowanych do udzielenia dofinansowania. Pozytywnie na rzeczoną terminowość wpływa korzystanie przez IP CPPC ze wsparcia zewnętrznego, czyli ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie, a w przypadku priorytetu 1, także UAE jako instytucji, której pracownicy są zaangażowani w proces oceny. Wskazywano jednocześnie na czynniki, które ten proces wydłużają: możliwość dokonywania wielokrotnych uzupełnień / zmian w dokumentacji projektowej w przypadku naborów niekonkurencyjnych (przy jednoczesnym wydłużaniu przez wnioskodawców okresu na złożenie zmodyfikowanej dokumentacji

projektowej)¹⁷; konieczność weryfikacji całości dokumentacji projektowej (także w odniesieniu do kryteriów wyboru projektów pierwotnie ocenionych pozytywnie) w sytuacji wprowadzania przez wnioskodawców zmian / uzupełnień do tej dokumentacji w wyniku otrzymanego wezwania ze strony IP¹⁸.

Jeśli chodzi o opinie na temat czasu oceny wniosków o dofinansowanie i rozstrzygnięcia naborów wyrażane przez wnioskodawców i beneficjentów, to nie pojawiały się wśród nich wskazania nieterminowości tych procesów, ale raczej wyrażano niezrozumienie dla czasu ich trwania. Podkreślano przy tym – odnosząc się do naboru wniosków o dofinansowanie w działaniu 1.1 – że relatywnie krótkiemu czasowi trwania naboru towarzyszył długi czas oceny wniosków o dofinansowanie. Jeśli jednak zestawimy te opinie z faktycznym przebiegiem procesu oceny, to wyrażany przez wnioskodawców / beneficjentów krytycyzm może budzić wątpliwości. Ogłaszając nabór na początku czerwca 2023 roku czas trwania naboru przewidziano na okres od 1.07.2023 do 31.07.2023. W konsekwencji zmian regulaminu wyboru projektów ostatecznie nabór przeprowadzony został w okresie od 18.09.2023-18.10.2023. Wyniki oceny formalnej opublikowano 5.12.2023, a wyniki oceny merytorycznej opublikowano

¹⁷ Choć niniejsze badanie skoncentrowane jest na systemie wyboru projektów, nie zaś ocenie realizacji wspartych przedsięwzięć i ich efektów, to warto przywołać w tym miejscu opinię jednego z ekspertów zewnętrznych dotyczącą problemu wielokrotnych uzupełnień / zmian w projekcie (ekspert użył w tym przypadku określenia, że jest to niekiedy robione „aż do skutku”, czyli do momentu uzyskania rezultatu satysfakcjonującego dla oceniających i IP). Respondent zwrócił uwagę, że jeśli już na etapie opracowywania założeń projektowych i przygotowywania dokumentacji projektowej występują istotne problemy dotyczące merytoryki projektu, to rodzi to obawy o późniejszą realizację dofinansowanych działań.

¹⁸ Warto zwrócić tutaj uwagę na rozwiązania w ramach innych programów analizowanych w ramach benchmarkingu, gdzie zidentyfikowano podejście bazujące na tym, że nie ocenia się całego wniosku ponownie, a tylko te części, które zostały dostosowane lub poprawione.

w trzech turach, odpowiednio: 4.01.2024, 5.01.2024, 29.01.2024. Choć, więc całość oceny zakończyła się w terminie przekraczającym określone w regulaminie wyboru projektów 90 dni, to jednak trzeba podkreślić, że w dwóch pierwszych turach rozstrzygnięć (które zakończono przed rzeznaczonym terminem) wyniki dotyczyły większości obszarów konkursowych (97 obszarów wobec 15 obszarów rozstrzygniętych w trzeciej turze)¹⁹. Trudno, więc tutaj mówić o tym, by czas oceny był rażąco długi lub nieproporcjonalny do czasu trwania samego naboru. Pomimo to, nie można ignorować takich opinii ze strony wnioskodawców / beneficjentów, tym bardziej, że w ich uwagach sygnalizowany był także istotny problem natury merytorycznej. Chodzi mianowicie o to, że im dłużej trwa ocena wniosków o dofinansowanie w ramach wsparcia dotyczącego budowy sieci szerokopasmowych, tym większe jest ryzyko, że faktyczny zakres działań projektowych będzie się różnił od tego założonego w koncepcji projektu. Wynika to z faktu, że część białych plam w dostępie do sieci szerokopasmowej identyfikowanych na etapie naboru wniosków o dofinansowanie, w momencie podpisywania umowy i realizacji projektu może już nie mieć takiego statusu. Jest to o tyle istotne, że problem ten był przywoływany jako jedna z okoliczności wpływających na rezygnację wnioskodawców, których projekty zostały wybrane do dofinansowania, z podpisania umowy. W takim przypadku mieliśmy do czynienia z niekorzystną prawidłowością: rezygnacja wnioskodawców z

¹⁹ Nie można przy tym zapominać, że w przypadku konieczności poprawienia, uzupełnienia lub złożenia wyjaśnień przez wnioskodawcę termin ten ulega zawieszeniu na czas wskazany w wezwaniu. Innymi słowy, fakt przekroczenia terminu 90 dni w odniesieniu do całości naboru nie oznacza, że był on przekraczany w odniesieniu do poszczególnych projektów, gdzie faktyczny czas trwania procesu od momentu złożenia wniosku o dofinansowanie do zakończenia całego procesu był zindywidualizowany. Zresztą, przekroczenie terminu 90 dni jest przewidziane w regulaminie wyboru projektów, jeśli jest to niezbędne dla prawidłowej i rzetelnej oceny wniosku o dofinansowanie.

podpisania umowy / realizacji projektu skutkowałą możliwością skorzystania ze wsparcia przez inne podmioty, które na etapie oceny merytorycznej znalazły się na kolejnym miejscu na liście rankingowej. Przy czym, podmioty te uzyskiwały taką możliwość po jeszcze dłuższym okresie czasu, a więc przy jeszcze większym ryzyku nieadekwatności założeń projektowych do sytuacji bieżącej²⁰.

Zgodnie z założeniami dotyczącymi analizy poświęconej naborom wniosków o dofinansowanie, poza oceną ich czasu przewidziano także komponent analizy dotyczący sposobu wyboru projektów. W momencie realizacji badania mieliśmy w FERC do czynienia z 14 ogłoszonymi / zaplanowanymi naborami. W poniższej tabeli przedstawiono ich charakterystykę odnoszącą się do sposobu wyboru projektów (konkurencyjny / niekonkurencyjny) oraz dokonaną przez ewaluatora ocenę przyjętego w danym naborze sposobu wyboru projektów.

Tabela 3. Sposób wyboru projektów w poszczególnych naborach FERC

Nr naboru	Działanie	Sposób wyboru projektów (kwota alokacji w naborze)	Ocena sposobu wyboru projektów
FERC.02.02-IP.01-001/23	Działanie 2.2 Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa	Niekonkurencyjny (1874,3 mln zł)	Nabór dotyczył projektu związanego z cyberbezpieczeństwem samorządów. Przy tak dużej liczbie instytucji objętych wsparciem uzasadnienie ma wdrażanie projektu przez instytucje szczebla centralnego. Uwzględniając strategiczne znaczenie przedmiotu projektu niekonkurencyjny sposób wyboru projektów jest uzasadniony.

²⁰ Ostatnia aktualizacja list rankingowych dla naboru FERC.01.01-IP.01-001/23 miała miejsce 29.04.2024, a więc po 3 miesiącach od pierwotnych rozstrzygnięć i aż blisko 11 miesięcy po ogłoszeniu naboru.

Nr naboru	Działanie	Sposób wyboru projektów (kwota alokacji w naborze)	Ocena sposobu wyboru projektów
FERC.02.01-IP.01-001/23	Działanie 2.1 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych	Konkurencyjny (696,2 mln zł)	Nabór był kierowany do jednostek administracji rządowej. Biorąc pod uwagę liczbę jednostek administracji rządowej oraz szeroką gamę usług publicznych możliwych do elektronizacji wybór konkurencyjnego sposobu wyboru projektów jest uzasadniony. Z drugiej strony część realizowanych projektów ma na tyle duże znaczenie dla funkcjonowania państwa, iż można by uznać je za realizujące określone funkcje strategiczne, stąd w dziedzinie e-usług publicznych możliwe byłoby stosowanie również niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów.
FERC.01.01-IP.01-001/23	Działanie 1.1 Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego	Konkurencyjny (2935,1 mln zł)	Nabór skierowany był do przedsiębiorstw telekomunikacyjnych, których liczba według rejestru prowadzonego przez Prezesa UKE przekracza 3,5 tys. Przy tak dużej liczbie potencjalnych beneficjentów uzasadnienie ma stosowanie konkurencyjnego sposobu wyboru projektów.
FERC.02.02-IP.01-002/23	Działanie 2.2 Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa	Niekonkurencyjny (310,0 mln zł)	Nabór dotyczył Centrum Cyberbezpieczeństwa NASK. Ze względu na strategiczne znaczenie tego obszaru stosowanie niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów jest w pełni uzasadnione.
FERC.02.05-IP.01-001/24	Działanie 2.5 Wsparcie umiejętności cyfrowych	Niekonkurencyjny (60,0 mln zł)	Nabór dotyczył przeprowadzenia kampanii edukacyjno-informacyjnych, których celem będzie podnoszenie świadomości przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie korzystania z technologii cyfrowych. Ze względu na

Nr naboru	Działanie	Sposób wyboru projektów (kwota alokacji w naborze)	Ocena sposobu wyboru projektów
			szerokie grono potencjalnych odbiorców uzasadniona jest realizacja projektu przez instytucję szczebla centralnego. Biorąc pod uwagę zadania Ministerstwa Rozwoju i Technologii będącego beneficjentem, niekonkurencyjny sposób wyboru jest uzasadniony.
FERC.02.03-IP.01-001/24	Działanie 2.3 Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji	Niekonkurencyjny (148,7 mln zł)	Nabór dotyczył działań mających zwiększenie otwartości oraz poziomu ponownego wykorzystania danych z zasobów administracji. Biorąc pod uwagę zadania Ministerstwa Cyfryzacji będącego beneficjentem, niekonkurencyjny sposób wyboru jest uzasadniony.
FERC.02.04-IP.01-001/24	Działanie 2.4 Współpraca między-sektorowa na rzecz cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych	Niekonkurencyjny (41,0 mln zł)	Nabór dotyczył projektu w zakresie budowy i pilotażowego wdrożenia Modeli Architektury Informacyjnej Jednostek Samorządu Terytorialnego, zgodnych z Modelem Architektury Informacyjnej Państwa. Biorąc pod uwagę zadania Ministerstwa Cyfryzacji będącego beneficjentem, niekonkurencyjny sposób wyboru jest uzasadniony.
FERC.02.05-IP.01-002/24	Działanie 2.5 Wsparcie umiejętności cyfrowych	Niekonkurencyjny (10,0 mln zł)	Nabór analogiczny do naboru FERC.02.05-IP.01-001/24 – niekonkurencyjny sposób wyboru projektów uznać należy również w tym przypadku za uzasadniony.
FERC.02.04-IP.01-002/24	Działanie 2.4 Współpraca między-sektorowa na rzecz cyfrowych rozwiązań	Niekonkurencyjny (32,7 mln zł)	Nabór dotyczył opracowania i wdrożenia systemu pozyskiwania lokalizacji użytkownika kontaktującego się na numery alarmowe. Biorąc pod uwagę strategiczne znaczenie interwencji oraz zakres zadań UAE będącego

Nr naboru	Działanie	Sposób wyboru projektów (kwota alokacji w naborze)	Ocena sposobu wyboru projektów
	problemów społeczno-gospodarczych		beneficjentem, niekonkurencyjny sposób wyboru jest uzasadniony.
FERC.02.03-IP.01-002/24	Działanie 2.3 Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji	Konkurencyjny (501,8 mln zł)	Nabór dotyczył digitalizacji zasobów kultury. Biorąc pod uwagę liczbę instytucji posiadających zasoby mogące podlegać digitalizacji oraz potencjalną różnorodność zakresu przedmiotowego digitalizacji zastosowanie konkurencyjnego sposobu wyboru projektów jest uzasadnione.
FERC.02.01-IP.01-002/24	Działanie 2.1 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych	Niekonkurencyjny (142,1 mln zł)	Nabór dotyczył działań ukierunkowanych na poprawę funkcjonowania administracji budowlanej oraz rozwój cyfrowych usług publicznych. Biorąc pod uwagę zadania Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego będącego beneficjentem, niekonkurencyjny sposób wyboru należy uznać za uzasadniony.
FERC.02.01-IP.01-003/24	Działanie 2.1 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych	Konkurencyjny (878,2 mln zł)	Nabór analogiczny do naboru FERC.02.01-IP.01-001/23, konkurencyjny sposób wyboru projektów uznać należy również w tym przypadku za uzasadniony.
FERC.02.03-IP.01-003/25	Działanie 2.3 Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji	Konkurencyjny (501,8 mln zł)	Nabór dotyczy digitalizacji zasobów kultury. Jako uprawnione kategorie wnioskodawców wskazano w SZOP: jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe lub przez nie nadzorowane, państwowe lub współprowadzone z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, instytucje kultury, archiwa państwowe, ogólnokrajowi nadawcy radiowi i telewizyjni, instytucje tworzące system

Nr naboru	Działanie	Sposób wyboru projektów (kwota alokacji w naborze)	Ocena sposobu wyboru projektów
			szkolnictwa wyższego i nauki. Biorąc pod uwagę różnorodność typów wnioskodawców oraz ich potencjalnych przedsięwzięć konkurencyjny sposób wyboru projektów należy uznać za uzasadniony. Z drugiej, charakter potencjalnych wnioskodawców pozwalałby także na zastosowanie niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów.
FERC.02.01-IP.01-004/25	Działanie 2.1 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych	Konkurencyjny (627,3 mln zł)	Nabór analogiczny do naboru FERC.02.01-IP.01-001/23, konkurencyjny sposób wyboru projektów uznać należy również w tym przypadku za uzasadniony.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SZOP FERC i regulaminów wyboru projektów z poszczególnych naborów

Spośród 14 analizowanych naborów w większości (8) mamy do czynienia z niekonkurencyjnym sposobem wyboru projektów. Sposób konkurencyjny dotyczy zaś 6 naborów (przy czym ta liczba naborów odnosi się tylko do 3 działań: 1.1, 2.1 i 2.3). Przeważająca liczba naborów niekonkurencyjnych nie przekłada się jednak na przeważającą skalę rozdysponowywanych w nich środków finansowych. Łączna alokacja naborów niekonkurencyjnych wynosi 2 618,7 mln zł i jest niższa niż w naborach konkurencyjnych (6 140,4 mln zł).

Jak wynika z wniosków przedstawionych w powyższej tabeli dobór sposobów wyboru projektów uznać należy w poszczególnych naborach za właściwy ze względów merytorycznych, przy czym w przypadku działania 2.1 zastosowanie – przynajmniej dla części przedsięwzięć – niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów również miałyby uzasadnienie merytoryczne. Wątpliwości nie budzi także aspekt formalno-prawny przyjętych w Programie sposobów wyboru

projektów. Jeśli chodzi o konkurencyjny sposób wyboru projektów, to może on być stosowany w każdym naborze i nie ma dla jego stosowania żadnych ograniczeń. Takie ograniczenia przewidziano natomiast w ustawie wdrożeniowej dla niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów. Zgodnie z art. 44 ust. 2 tej ustawy: „W sposób niekonkurencyjny mogą być wybrane projekty, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, będą podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu oraz które:

- 1) polegają na realizacji zadań publicznych wynikających z przepisów odrębnych, lub
- 2) mają strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, IIT lub terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia FST, lub
- 3) będą realizowane w formie instrumentu finansowego, lub
- 4) dotyczą pomocy technicznej”.

W przypadku tych działań, dla których przewidziano niekonkurencyjny sposób wyboru projektów w FERC, mamy do czynienia ze spełnieniem pierwszego lub drugiego warunku, więc z formalno-prawnego punktu widzenia zastosowanie tego sposobu wyboru nie budzi wątpliwości. W badaniu jakościowym dodatkowo podkreślono, że zastosowanie niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów jest z punktu widzenia podmiotów korzystających ze wsparcia i reprezentujących sektor publiczny korzystne. Wynika to zarówno z braku elementu konkurencji o uzyskanie dofinansowania, jak i zapewnienia bardziej sprzyjających i elastycznych warunków do przygotowania koncepcji projektu. Choć pamiętać należy o czynniku, który był już wspomniany we wcześniejszej analizie. Specyfika niekonkurencyjnego sposobu wyboru stwarza ryzyko braku zdyscyplinowania

wnioskodawców w przygotowaniu dokumentacji projektowej i przywiązywania mniejszej wagi do jakościowo optymalnego przygotowania tej dokumentacji, co skutkuje wydłużaniem się całego procesu oceny i wyboru projektów.

W przypadku przygotowania wniosków o dofinansowanie, ich składania w prowadzonych naborach oraz późniejszej oceny istotnego znaczenia nabiera kwestia dostępności, zakresu i jakości mechanizmów wsparcia merytorycznego kluczowych kategorii interesariuszy (tj. wnioskodawców i osób oceniających wnioski o dofinansowanie). Nim przejdziemy do przedstawienia szczegółowych wyników analiz dotyczących przedmiotowego zagadnienia konieczne jest zwrócenie uwagi na dwa wymiary specyfiki FERC, które istotnie oddziałują na stosowane w Programie mechanizmy wsparcia merytorycznego. Po pierwsze, przynajmniej w odniesieniu do części obszarów interwencji mamy do czynienia z dużą zbieżnością rodzaju wsparcia pomiędzy FERC, a wdrażanym w latach 2014-2020 POPC. Zbieżność ta dotyczy także zakresu podmiotowego wsparcia, co oznacza, że wielu wnioskodawców FERC korzystało z pomocy dostępnej w POPC (a przynajmniej aplikowało o tę pomoc). Ma to oczywiście korzystny wpływ na ich potencjał merytoryczny w odniesieniu do procesu przygotowania dokumentacji projektowej i aplikowania o wsparcie, a tym samym obniża niezbędność ewentualnego wsparcia merytorycznego. Takie wsparcie może być oczywiście potrzebne, ale jest duże prawdopodobieństwo, że nie w odniesieniu do zagadnień podstawowych, a raczej kwestii szczegółowych. Ten zakumulowany kapitał wiedzy i doświadczenia dotyczy zresztą nie tylko wnioskodawców, ale i osób oceniających, jeśli weźmiemy pod uwagę wcześniejsze zaangażowanie IP w proces wdrażania analogicznej lub zbliżonej interwencji. Nie bez znaczenia jest także fakt dużego podobieństwa zespołu ekspertów zewnętrznych oceniającego wnioski o dofinansowanie w FERC w relacji do grona eksperckiego w POPC. Trzeba przy tym zasygnalizować także pewne ryzyko wskazanej okoliczności –

przekonanie o dużym podobieństwie interwencji z obu perspektyw finansowych może generować sytuację ignorowania różnic pomiędzy programami i warunkami naborów. To z kolei może skutkować błędami, tak w przygotowaniu całości dokumentacji projektowej, jak i jej późniejszej ocenie.

Po drugie, jak wskazano we wcześniejszej części analizy, w przypadku FERC pod względem liczby przeważają nabory niekonkurencyjne²¹. To również ma istotny wpływ na kwestię udzielania wnioskodawcom wsparcia merytorycznego. W ramach naborów konkurencyjnych większego znaczenia nabiera ogólna dostępność tego rodzaju wsparcia, a także taki sposób jego oferowania, który nie będzie skutkował nierównym traktowaniem potencjalnych wnioskodawców (stąd np. celowość publikowania na stronie internetowej Programu odpowiedzi na wszystkie pytania wpływające do IP ze strony wnioskodawców). Natomiast, w naborach niekonkurencyjnych współpraca pomiędzy danym wnioskodawcą, a IP przebiega z założenia w sposób bardziej ścisły. Ma ona już zresztą miejsce także przed faktycznym rozpoczęciem naboru, a w trakcie jego trwania może przybierać bardziej nieformalny charakter. W związku z powyższym, w przypadku FERC występuje relatywnie mniejsze niż w innych programach zapotrzebowanie na stosowanie mechanizmów wsparcia merytorycznego na dużą skalę oraz w powszechnej i otwartej formule. Poniżej przedstawione zostaną wnioski z przeprowadzonej analizy dotyczącej rzeczonych mechanizmów, ale już w tym miejscu możemy jednoznacznie stwierdzić, że brak działań informacyjno-szkoleniowych o masowym charakterze nie musi w przypadku FERC oznaczać

²¹ Pod względem alokacji w naborach dominują jednak nabory, w których zastosowano konkurencyjny sposób wyboru projektów.

wyzwania, czy problemu do rozwiązania, a raczej odzwierciedlenie nakreślonej powyżej specyfiki FERC.

Poniżej przedstawiono wyniki oceny odnoszącej się do stosowanych w FERC mechanizmów wsparcia merytorycznego. W pierwszej kolejności skupiono się na analizie informacji zawartych na kluczowych stronach internetowych odnoszących się do FERC: [Witryna internetowa FERC](#) oraz [Witryna internetowa CPPC](#). Ocena mechanizmów wsparcia kluczowych kategorii interesariuszy, a więc wnioskodawców oraz oceniających wnioski o dofinansowanie zakładała przeanalizowanie informacji zawartych na stronach internetowych związanych z Programem. Należy zaznaczyć na wstępie, że zdecydowana większość materiałów oraz informacji, które udało się zidentyfikować podczas tej analizy dotyczyła i odnosiła się do wnioskodawców. Nie oznacza to, że materiały te nie stanowiły też wsparcia dla osób oceniających. Po pierwsze, materiały udostępniane wnioskodawcom mogły jednocześnie służyć osobom oceniającym, a po drugie, osoby te – co potwierdzono w badaniu jakościowym – uzyskiwały potrzebne materiały i informacje bezpośrednio od IZ i IP w ramach prowadzenia oceny, w ramach komunikacji wewnętrznej (w ramach instytucji, pomiędzy instytucjami lub pomiędzy instytucją a ekspertami zewnętrznymi).

Analiza obu witryn objęła w pełnym zakresie ich zawartości, a poniższa ocena tej zawartości odnosi się do treści i materiałów, które stanowiły wsparcie dla wnioskodawców / oceniających. Oznacza to, że sekcje witryn, w których nie zidentyfikowano wspomnianych treści / materiałów zostały w poniższej ocenie pominięte. Należy również zaznaczyć, że treści obu witryn przenikają się, czego najlepszym przykładem są wykazy naborów projektów. W ich przypadku zawartość portalu programu FERC odnosi się za pomocą hiperłączy do portalu CPPC, który zawiera bardziej szczegółowe i na bieżąco aktualizowane informacje. Biorąc pod uwagę, że dla wnioskodawcy, czy oceniającego nie będzie miało

znaczenia przenoszenie się z jednej witryny do innej (jeśli tylko dzieje się to w sposób zrozumiały i płynny) nie jest to uznawane za problem wymagający poprawy.

Witryna internetowa FERC

W części „**Kontakt**” portalu znajdują się informacje teleadresowe IZ oraz fax, adres e-mail, godziny pracy IZ oraz film instruktażowy w języku migowym o poruszaniu się po budynku IZ. Ponadto, znajdują się tam informacje o Centralnym Punkcie Informacyjnym Funduszy Europejskich: adres, godziny pracy, adres e-mail oraz trzy różne numery kontaktowe do konsultantów. Zamieszczono również informacje o Rzeczniku Funduszy Europejskich: trzy różne numery kontaktowe, adres, adres e-mail, formularz kontaktu *online*, informacje o rzecznikach w województwach oraz ich zakresie pracy.

Część „**Publikacje**” zawiera jeden materiał, który może być użyteczny dla kluczowych kategorii interesariuszy: ulotka FERC 2021-2027, w której opisano zakres wsparcia w Programie oraz co istotniejsze, gdzie można szukać dodatkowych i pogłębionych informacji.

W części „**Szkolenia i konferencje**” zamieszczono informacje o dwóch szkoleniach dla wnioskodawców w naborach dotyczących: działania 1.1 oraz działania 2.1. W obu przypadkach zaprezentowano poza niezbędnymi informacjami takimi jak termin / godzina szkolenia, także agendy spotkań – wynikało z nich, że w trakcie szkoleń omówione zostaną kryteria wyboru projektów, zaprezentowany będzie system informatyczny stosowany w procesie przygotowania i składania wniosków o dofinansowanie, a koniec spotkania poświęcony będzie na sesję pytań i odpowiedzi.

Zakładka „**Prawo i dokumenty**” zawiera niezbędne dla wnioskodawców dokumenty, takie jak, np. katalog kryteriów wyboru projektów. Ponadto, udostępnione zostały dokumenty wytycznych dotyczących, m.in zagadnień

związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, kwalifikowalności wydatków, czy realizacji zasad równościowych.

Część „**Zasady równościowe**” zawiera opis zasad równościowych i odwołania do art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060, wymagań w kontekście dostępności i odwołania do odpowiednich dyrektyw oraz krótki opis warunków podstawowych. W części tej znajdują się odnośniki do wszystkich dokumentów, z których te zasady wynikają. Udostępniono informacje jak zgłaszać podejrzenia naruszeń Karty Praw Podstawowych (KPP) i Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON).

Zakładka „**Aktualności**” zawiera informacje o nowych naborach oraz wynikach naborów projektów, co jest kluczowym zakresem informacji dla wnioskodawców. Ponadto, to co mogłoby interesować kluczowe kategorie interesariuszy to biuletyny Funduszy Europejskich z informacjami ogólnymi i ich wdrażaniu, zaproszenia na spotkania informacyjne / promocyjne o Funduszach Europejskich, czy na konsultacje społeczne programu FERC. Ponadto, zidentyfikowano informację o wspomnianym wcześniej szkoleniu adresowanym do wnioskodawców działania 2.1.

Ostatnia część analizowanej witryny internetowej: „**Nabory wniosków**” zawiera odnośniki do poszczególnych naborów, które z kolei poza harmonogramami naborów (wersja aktualna i wszystkie wersje archiwalne), kryteriami wyboru projektów oraz podstawowymi informacjami zawierają hiperłącza prowadzące do portalu CPPC, w którym znajdują się bardziej szczegółowe informacje o poszczególnych naborach.

[Witryna internetowa CPPC](#)

W zakładce „**Kontakt**” znajdują się informacje, takie jak numer kontaktowy do CPPC, godziny pracy, adres oraz adres e-mail.

Część **„Aktualności”** zawiera szerokie spektrum istotnych informacji z punktu widzenia kluczowych kategorii interesariuszy. Są to przede wszystkim informacje o: ewentualnych okresach niedostępności systemów informatycznych, usuwaniu awarii systemów informatycznych, wydłużeniu okresu trwania naborów, zakończeniu naborów, wynikach ocen projektów, aktualizacji dokumentacji naborów, zmianie alokacji czy publikacji kryteriów wyboru projektów. Ponadto, zawarto w tej części informacje o spotkaniach z wnioskodawcami w formie warsztatów czy spotkań informacyjnych, dotyczących waloryzacji stawek jednostkowych, prezentacji systemów informatycznych, konsultacje społeczne obszarów białych NGA, omówienia zagadnień z zakresu dostępności cyfrowej, harmonogramów naborów czy kryteriów wyboru projektów.

Zakładka **„Nabory”** prezentuje przede wszystkim odnośniki do poszczególnych naborów projektów. Odnośniki te zawierają podstawowe informacje o naborach oraz niezbędne załączniki, takie jak: regulaminy, kryteria, wzory wniosków, umów, porozumień czy oświadczeń. W niektórych przypadkach znajduje się spis pytań / odpowiedzi, instrukcje korzystania z systemu informatycznego, wypełniania wniosku o dofinansowanie, czy nawet użycia aplikacji Podpis GOV.

Część **„Dokumenty do pobrania”** portalu CPPC zawiera wzory dokumentów składanych z wekslem i deklaracją wekslową oraz podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta określający zasady tworzenia treści i informowania o wsparciu z Funduszy Europejskich.

Zakładka **„Wydarzenia”** zawiera informację o jednych istotnych z punktu widzenia analizy warsztatach: dla rynku operatorów telekomunikacyjnych, podczas których zaprezentowany został harmonogram naboru, obszary wsparcia, kryteria wyboru projektów oraz poprowadzono sekcję pytania / odpowiedzi.

Informacje i materiały zawarte na obu analizowanych witrynach internetowych wydają się być wystarczające, zarówno dla wnioskodawców, jak i oceniających, przy czym domyślną kategorią odbiorców są w większości przypadków ci pierwsi. Witryny te prezentują podstawowe informacje i materiały potrzebne do składania wniosków o dofinansowanie. Ponadto, na stronach internetowych (w kilku różnych sekcjach) znajdują się informacje o prowadzonych warsztatach i szkoleniach. Wszelkie nagłe sytuacje, takie jak zawieszenie działania systemów informatycznych również są sygnalizowane za pośrednictwem tego kanału informacji. Za szczególnie użyteczne uznać należy stworzenie kanału komunikacji (komunikacja mailowa) umożliwiającego wnioskodawcom zadawania pytań dotyczących poszczególnych naborów i publikowanie na podstronie danego naboru katalogu pytań i odpowiedzi. Choć pewne wątpliwości może budzić fakt braku wskazania możliwości kontaktu telefonicznego oraz braku personalizacji prowadzonej komunikacji, co może utrudniać bieżącą komunikację (w tym: weryfikację, czy przesłane zapytanie wpłynęło do instytucji i jest procedowane). Cenne dla wnioskodawców mogłoby być także zamieszczanie nagrań lub wniosków z prowadzonych spotkań, czy warsztatów, w tym: treści pytań i odpowiedzi, które pojawiały się w trakcie spotkań / warsztatów²². Elementem systemu wyboru projektów, który sprawia wrażenie relatywnie pominiętego w publikowanych informacjach / materiałach, jest stosowanie się do zasad równościowych. Wnioskodawcy mogliby być zainteresowani dodatkowym treściami w tym obszarze, takimi jak zbiór dobrych praktyk, przykładów stosowania się do zasad lub instrukcji przygotowania projektów z nimi zgodnych.

²² Należy przy tym zauważyć, że akurat ta część szkoleń / spotkań jest udostępniana także osobom w nich nieuczestniczącym. Treść pytań i odpowiedzi, które pojawiają się w trakcie szkoleń / spotkań jest później publikowana w sekcji poświęconej najczęściej zadawanym pytaniom (na podstronach internetowych poszczególnych naborów).

W badaniu jakościowym, przede wszystkim w oparciu o opinie wyrażane przez wnioskodawców i beneficjentów, zidentyfikowano pełen zakres wsparcia merytorycznego oferowanego podmiotom aplikującym o wsparcie. Respondenci byli także proszeni o ocenę dostępnych mechanizmów wsparcia merytorycznego oraz ewentualne wskazanie takich form, czy aspektów tego wsparcia, których im zabrakło. W oparciu o zgromadzony materiał empiryczny należy przede wszystkim zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- **Dostępność i wysoka ocena materiałów skierowanych do potencjalnych wnioskodawców na etapie naboru wniosków o dofinansowanie** – Wnioskodawcy pozytywnie ocenili dostępność i zakres merytoryczny materiałów, które były im udostępniane na etapie aplikowania o wsparcie. Oczywiście, zdarzały się sytuacje, w których udostępniane materiały (np. treść regulaminów wyboru projektów lub opis kryteriów wyboru projektów) były oceniane jako niewystarczająco szczegółowe i jednoznaczne, co generowało konieczność kontaktu z IP w celu wyjaśnienia pojawiających się wątpliwości. Takie przypadki traktować należy jednak jako w pewnym stopniu nieuniknione, trudno bowiem oczekiwać tego, by dokumentacja konkursowa mogła uwzględniać specyfikę każdego przedsięwzięcia i wnioskodawcy. Kluczowe jest natomiast, by funkcjonowały dodatkowe mechanizmy wsparcia, z których może korzystać wnioskodawca mający określone wątpliwości. W przypadku FERC taką funkcję spełnia mechanizm pytań i odpowiedzi.
- **Występowanie istotnych braków w udostępnianej dokumentacji lub dostrzeganie jej niespójności** – Pomimo, jak wskazano powyżej, generalnie pozytywnej oceny na temat dostępności materiałów i informacji niezbędnych do prawidłowego przygotowania dokumentacji projektowej zgłaszano także uwagi krytyczne odnośnie tej kwestii. Po pierwsze, zwracano uwagę na relatywnie ograniczoną ilość materiałów i informacji

dotyczących uwzględniania w projektach zasad horyzontalnych (ze szczególnym uwzględnieniem zasad równościowych)²³. Po drugie, sygnalizowano, że w przypadku części kryteriów wyboru projektów ich charakterystyka w dokumentacji naborowej nie jest wyczerpująca i wystarczająco jednoznaczna. Po trzecie, wskazywano na problem niespójności pomiędzy różnymi elementami dokumentacji naborowej, przede wszystkim nieodzwierciedlanie w opisie minimalnego zakresu informacji wymaganych, np. w studium wykonalności z wymogami informacyjnymi wynikającymi z definicji kryteriów wyboru projektów. Prowadziło to w konsekwencji do sytuacji, że bazowanie wyłącznie na minimalnym zakresie informacji wymaganym w dokumentacji projektowej mogłoby skutkować niespełnieniem części kryteriów wyboru projektów lub wezwaniem do uzupełniania dokumentacji projektowej.

- **Niejednoznaczna opinia dotycząca spotkań / szkoleń kierowanych do potencjalnych wnioskodawców w trakcie naborów wniosków o dofinansowanie** – Respondenci reprezentujący wnioskodawców / beneficjentów pozytywnie oceniali sam fakt dostępności spotkań i szkoleń adresowanych do potencjalnych wnioskodawców. Ta ogólnie pozytywna

²³ Warto w tym miejscu przywołać przykłady odnoszące się do innych programów, w jaki sposób można udostępnić poprzez witryny internetowe szerszy zakres informacji dotyczących realizacji zasad horyzontalnych (w szczególności: zasad równościowych). Takie działania podejmowane są m.in. w ramach następujących programów: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027. Zakres prezentowanych informacji i materiałów obejmuje chociażby: publikacje upowszechniające realizację zasad horyzontalnych; poradniki dotyczące konkretnych działań w zakresie przestrzegania zasad horyzontalnych; informacje o prowadzonych dodatkowych działaniach informacyjnych odnoszących się do realizacji zasad horyzontalnych.

ocena była jednak uzupełniana wskazaniem elementów wymagających usprawnień. Po pierwsze, zwracano uwagę na termin przeprowadzania takich szkoleń / spotkań informacyjnych i podkreślano, że powinny być one realizowane w możliwie jak najwcześniejszej fazie naboru.

Tymczasem, występowały sytuacje, gdzie szkolenia, które były poświęcone przygotowaniu dokumentacji projektowej odbywały się w momencie, gdy czas na złożenie wniosku o dofinansowanie był już relatywnie krótki.

Dobrym przykładem jest tutaj nabór FERC.02.01-IP.01-001/23. Choć ostatecznie nabór wniosków o dofinansowanie trwał w okresie od 14.09.2023 do 30.11.2023, to w pierwotnym wariantcie miał on trwać od 14.09.2023 do 16.10.2023. I w czasie, gdy obowiązywały jeszcze te wcześniejsze ramy czasowe naboru, przewidziano szkolenie *online* dla wnioskodawców, które odbyło się 4.10.2023, a więc po upływie więcej niż połowy czasu trwania naboru wniosków o dofinansowanie, co w pewnym sensie oznacza, że jeśli wnioskodawcy chcieli przygotowywać swoją dokumentację projektową wcześniej niż dwa tygodnie przed upływem terminu naboru wniosków o dofinansowanie, to nie mogli skorzystać z dodatkowej wiedzy przekazywanej w trakcie szkolenia. Po drugie, część respondentów wyrażała niezadowolenie z przebiegu i zakresu merytorycznego szkoleń, zwracając uwagę, że opierały się one o powielenie zapisów dokumentacji naborowej, a nie zawierały dodatkowych informacji pozwalających odpowiednio interpretować te zapisy. Z tego względu, za najbardziej użyteczny element szkolenia uznawano część, w której była możliwość zadawania pytań, gdzie jednak narzekano na zbyt krótki czas jej trwania.

Zapis przeprowadzanych szkoleń / spotkań może być udostępniany na witrynie internetowej Programu, co jest użyteczną formą zwiększania trwałości oddziaływania prowadzonych działań informacyjnych. Tego

rodzaju podejście stosowane jest np. w przypadku programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, gdzie udostępniane są publicznie nagrania webinarów dotyczących oferowanego wsparcia.

W kontekście oceny działań szkoleniowych warto też przywołać opinię wyrażoną przez jednego z beneficjentów priorytetu 1 w trakcie zogniskowanego wywiadu grupowego. Stwierdził on, że być może bardziej użyteczne od szkolenia kierowanego do potencjalnych wnioskodawców byłoby przeprowadzenie przez IZ/IP spotkania jeszcze przed ogłoszeniem naboru wniosków o dofinansowanie, którego celem byłoby skonsultowanie / przetestowanie dokumentacji naborowej²⁴.

- **Generalnie pozytywna ocena bieżącego wsparcia merytorycznego ze strony IP w trakcie trwania naborów wniosków o dofinansowanie** – Wnioskodawcy pozytywnie oceniają kontakt z IP w trakcie trwania naborów. Ze względu na przyjęte w IP podejście (udostępnianie kanału komunikacji mailowej) kontakt ten odbywa się przede wszystkim za pośrednictwem komunikacji elektronicznej. Zasadniczo respondenci pozytywnie oceniają szybkość uzyskiwania odpowiedzi na zadawane pytanie oraz jakość merytoryczną otrzymywanych informacji. Choć zdarzały się opinie krytyczne, w których wskazywano na powielanie w przekazywanych odpowiedziach treści ogólnodostępnych dokumentów i unikanie jednoznacznego wyjaśnienia wątpliwości lub interpretacji sygnalizowanych przez pytającego sytuacji problemowych.

²⁴ Beneficjent powoływał się w tym przypadku na swoje doświadczenia w ramach KPO, gdzie – stanowiący element udostępnionej dokumentacji – „Formularz oceny sytuacji ekonomicznej” budził u wnioskodawców poważne wątpliwości co do poprawności jego skonstruowania.

Wśród opinii krytycznych odnoszących się do bieżącego kontaktu wnioskodawców z IP przewijały się przede wszystkim dwa wątki tematyczne. Po pierwsze, wskazywano na brak dostępnego kanału komunikacji telefonicznej, który sprawiałby, że w przypadku drobnych kwestii możliwe byłoby szybkie wyjaśnienie wątpliwości wnioskodawcom i w rezultacie mogłoby to być bardziej użyteczne i mniej obciążające, zarówno dla wnioskodawców, jak i IP. W rezultacie, wnioskodawcy nie chcąc uruchamiać bardziej sformalizowanej ścieżki wyjaśniania wątpliwości, rezygnowali niekiedy z kontaktu z IP. Później skutkowało to błędami w przygotowanej dokumentacji projektowej i koniecznością dokonywania poprawek lub uzupełnień. Należy w tym miejscu zauważyć, że w innych programach (zarówno krajowych, jak i zagranicznych) powszechną praktyką jest udostępnienie wnioskodawcom telefonicznego kanału komunikacji, czego potwierdzeniem są wyniki przeprowadzonej analizy benchmarkingowej²⁵.

Po drugie, kwestionowano brak wskazania konkretnych osób odpowiedzialnych za bieżącą komunikację w ramach poszczególnych naborów. Sygnalizowano, że utrudnia to nawiązywanie ponownego kontaktu z osobami, z którymi kontaktowano się wcześniej oraz monitorowanie w IP postępów sprawy dotyczącej danego wnioskodawcy.

- **Występowanie problemu braku dostępności, przed ogłoszeniem naboru wniosków o dofinansowanie, szczegółowych informacji o zakresie wymaganej dokumentacji lub szczegółowych zasadach**

²⁵ Niejednokrotnie wskazywane są także konkretne osoby do kontaktu w sprawie prowadzonego naboru, co jeszcze dodatkowo ułatwia komunikację wnioskodawców z instytucją odpowiedzialną za przeprowadzenie naboru.

naboru – Pełna dokumentacja dotycząca poszczególnych naborów wniosków o dofinansowanie publikowana jest przez IP w momencie ogłoszenia danego naboru. Jest to zgodne z obowiązującymi regulacjami. Jednak ze względu na konieczność wcześniejszego publikowania informacji o planowanych naborach w harmonogramie naborów, potencjalni wnioskodawcy wiedzą wcześniej, że w określonym momencie będzie uruchamiany interesujący ich nabór. Uzasadnione byłoby w takiej sytuacji określenie już w treści harmonogramu lub w ramach odrębnej informacji możliwie jak najszerszego zakresu znanych w danym momencie wymagań odnośnie niezbędnej dokumentacji (jej zakresu merytorycznego i formy) oraz ewentualnych szczegółowych zasad naboru (niewynikających bezpośrednio z zapisów SZOP, tj. np. zawężających te zapisy i ograniczających nabór do określonego zakresu przedmiotowego lub podmiotowego interwencji). Takie działania są podejmowane w ramach innych programów, np.: Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Śląska 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027.

Powyższa analiza odnosiła się przede wszystkim do mechanizmów wsparcia merytorycznego adresowanych do wnioskodawców. Tego rodzaju działania powinny być jednak podejmowane także wobec osób oceniających. Zapewniałoby to możliwie najwyższy poziom ich przygotowania merytorycznego oraz ograniczało ryzyko braku spójności dokonywanych ocen. Działania te obejmują przede wszystkim udostępnienie członkom KOP materiałów niezbędnych do odpowiedniego przygotowania się do przeprowadzenia oceny wniosków o dofinansowanie oraz ewentualne szkolenia / spotkania informacyjne przed rozpoczęciem procesu oceny. Tego rodzaju wsparcie ma szczególnie duże znaczenie wobec ekspertów zewnętrznych. Można podejrzewać, że w przypadku

pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu występuje większa orientacja w obowiązujących zasadach naboru i oceny oraz, że mają oni generalnie łatwiejszy dostęp do osób, które mogą w tych instytucjach wyjaśnić ewentualne wątpliwości. Biorąc pod uwagę, że mówimy tu o działaniach kierowanych bezpośrednio do osób oceniających, ich identyfikacja i ocena była przede wszystkim przedmiotem badania jakościowego realizowanego wśród członków KOP, w ramach którego zwrócono przede wszystkim uwagę na następujące kwestie:

- **Pozytywna ocena dostępności materiałów i informacji niezbędnych do przeprowadzenia oceny wniosków o dofinansowanie** – Członkowie KOP nie zgłaszali właściwie uwag do kwestii dostępności rzeczonych materiałów i informacji. Wskazywali przy tym, że ich dostępność została zapewniona, zarówno poprzez bezpośrednie przekazanie przez IP osobom oceniającym określonych pakietów materiałów, jak i przez fakt, że znaczna część dokumentacji była także ogólnodostępna na podstronie internetowej danego naboru wniosków o dofinansowanie.
- **Pozytywna ocena szkoleń / spotkań informacyjnych adresowanych do osób oceniających** – Nie wszyscy członkowie KOP potwierdzili w wywiadach uczestnictwo w szkoleniach / spotkaniach informacyjnych kierowanych do osób oceniających. Ci którzy brali udział w takich działaniach potwierdzili ich użyteczność dla późniejszego etapu oceny wniosków o dofinansowanie. Użyteczność ta przejawiała się nie tylko w uzyskaniu dodatkowych informacji (których nie zawierała dostępna dokumentacja odnosząca się do danego naboru). Czasem także była to możliwość wypracowania lub ustalenia przez członków KOP określonego sposobu postępowania w sytuacjach niejednoznacznych.

W kontekście tego rodzaju szkoleń czy spotkań informacyjnych należy tylko zauważyć, że w przypadku niektórych naborów wniosków o dofinansowanie były one organizowane także dla wnioskodawców. Istotne jest, by unikać ewentualnych niespójności informacji przekazywanych na tych dwóch poziomach. Raczej nie ma wątpliwości w odniesieniu do zasadniczej części szkolenia / spotkania, które przygotowywane jest wcześniej przez prowadzących, natomiast jeśli chodzi o pytania ze strony uczestników, to już wspomniane ryzyko może występować.

- **Pozytywna ocena bieżącej współpracy i komunikacji z IP** – Osoby oceniające wyrażały się w sposób bardzo pozytywny o bieżącej współpracy i komunikacji z IP, w szczególności z przewodniczącymi lub sekretarzami KOP (w przypadku UAE byli to także koordynatorzy wewnętrzni powołani w ramach tej instytucji). Komunikacja ta miała szczególnie duże znaczenie w sytuacji, gdy oceniający mieli wątpliwości interpretacyjne lub proceduralne, które trzeba było wyjaśnić w możliwie najkrótszym czasie. Podkreślić w tym przypadku należy, że jeśli chodzi o komunikację osób oceniających z IP, to miała ona – co nie powinno zaskakiwać – charakter mniej sformalizowany niż w przypadku relacji na linii wnioskodawcy – IP. Dodatkowo, w przypadku tej pierwszej uwzględniała ona także kontakt osobisty i telefoniczny. Należy to ocenić pozytywnie, ale jednocześnie można tutaj dostrzec ryzyko zróżnicowania w dostępie do informacji pomiędzy poszczególnymi członkami KOP (w sytuacji, gdy ich ewentualne wątpliwości są wyjaśniane w formule bilateralnej).
- **Dostrzeganie przez oceniających braku dostępu do pewnych rodzajów informacji, użytecznych z punktu widzenia planowania procesu oceny wniosków o dofinansowanie i jej przeprowadzania** – Oceniając generalnie pozytywnie współpracę i komunikację z IP, wśród

oceniających pojawiły się jednak także uwagi krytyczne. Odnosiły się one do tego, że członkom KOP brakuje niekiedy pewnych informacji, które byłyby użyteczne zarówno dla odpowiedniego zaplanowania procesu oceny wniosków o dofinansowanie oraz jej późniejszego przeprowadzenia. Chodzi tutaj np. o: brak bezpośredniego dostępu dla oceniających do odniesień wnioskodawców, które dotyczą przekazanych im uwag / pytań; brak informacji ze strony IP o tym, kiedy wnioskodawcy przekazano wezwanie do wprowadzenia do złożonej dokumentacji projektowej określonych zmian / uzupełnień i jaki wyznaczono mu termin przekazania uzupełnionej dokumentacji.

Ocena i wybór projektów

Analiza odnosząca się do etapu oceny i wyboru projektów objęła dwa główne zagadnienia badawcze: formalno-prawną poprawność przebiegu procesu wyboru projektów oraz ocenę założeń i przebiegu procedury odwoławczej, co pozwoliło na udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy w trakcie procesu wyboru projektów były przestrzegane odpowiednie zasady wynikające, m.in. z odpowiednich przepisów i wytycznych? (pytanie nr 7)
- Jak ocenić należy procedurę odwoławczą w aspekcie: (a) zapewnienia bezstronności, transparentności oraz terminowego rozpatrywanie protestów, (b) kryteriów wyboru projektów, których przede wszystkim dotyczy procedura odwoławcza, a także jakie ewentualne zmiany należy w jej ramach wprowadzić? (pytanie nr 10)

Pierwszy aspekt analizy dotyczy tego, czy w trakcie procesu wyboru projektów były przestrzegane odpowiednie zasady wynikające, m.in. z właściwych przepisów i wytycznych. Kwestia ta może być analizowana na dwóch poziomach.

Poziom pierwszy dotyczy założeń określonych w dokumentacji poszczególnych naborów wniosków o dofinansowanie, ze szczególnym uwzględnieniem regulaminów wyboru projektów. Analiza tych dokumentów potwierdziła, że zostały w nich w sposób precyzyjny określone podstawy prawne przyjętych zapisów. Dodatkowo, w przypadku niektórych regulacji zawartych w regulaminach wyboru projektów występują odwołania do konkretnych zapisów aktów nadrzędnych. Potwierdza to, że mamy do czynienia z formalno-prawną zgodnością rozwiązań proceduralnych i instytucjonalnych w ramach systemu wyboru projektów FERC z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Drugi aspekt analizy w ramach omawianego zagadnienia dotyczy praktycznego stosowania obowiązujących w ramach FERC zasad i regulacji i tego, czy w tej praktyce mamy do czynienia z ewentualnym nieprzestrzeganiem odpowiednich przepisów i wytycznych. Na podstawie ogólnodostępnych informacji nie zidentyfikowano przypadków, w których występowałyby sytuacje podejmowania działań niezgodnych z obowiązującym stanem prawnym. Ten element analizy włączono jednak także w badanie jakościowe wszystkich kategorii interesariuszy systemu wyboru projektów FERC. Respondenci zdecydowanie najczęściej wskazywali na brak przypadków nieprzestrzegania odpowiednich przepisów i wytycznych. Akcentowano tutaj, zarówno funkcjonalność systemu instytucjonalnego FERC (w tym, w szczególności wzajemną współpracę IZ i IP), jak i pozytywny wpływ wcześniejszych doświadczeń wdrożeniowych instytucji zaangażowanych w proces wdrażania Programu (które pozwalają na zachowanie poprawności proceduralnej i instytucjonalnej działań podejmowanych w ramach systemu FERC). Jeśli pojawiały się wskazania faktycznych lub ewentualnych (tj. niemożliwych do jednoznacznego zweryfikowania przez respondentów) przypadków nieprawidłowości to dotyczyły one takich kwestii szczegółowych jak:

- niewychwycenie na etapie oceny formalnej wszystkich błędów, których dotyczyły kryteria formalne (były one identyfikowane dopiero na etapie oceny merytorycznej);
- zmiana w przypadku naboru w priorytecie 1 warunków dotyczących punktów wymiany ruchu (zgodnie z pierwotnymi założeniami na każdy obszar projektowy winien przypadać 1 punkt wymiany ruchu; w rezultacie zmiany podejścia przez IP możliwe było utworzenie 1 punktu dla kilku obszarów projektowych, na których działał dany beneficjent – zmiana ta była korzystna z punktu widzenia beneficjentów i uzasadniona merytorycznie, niemniej jednak stanowiła odstępstwo od pierwotnych założeń realizacji projektów);
- uwzględnianie w założeniach naboru dotyczącego priorytetu 1, map zawierających nieaktualne dane o białych plamach w dostępie do szerokopasmowego internetu, co wymuszało korektę zakresu działań projektowych na etapie realizacji danego przedsięwzięcia;
- wykluczenie wnioskodawcy z zawarcia umowy o dofinansowanie na realizację działań projektowych w priorytecie 1 ze względu na negatywną weryfikację zdolności finansowej beneficjenta, pomimo wcześniejszej pozytywnej decyzji o przyznaniu dofinansowania; w tym przypadku mamy do czynienia z trwającym procesem sądowego rozstrzygnięcia zaistniałej sytuacji, trudno więc mówić tutaj w sposób jednoznaczny o fakcie nieprzestrzegania przepisów i wytycznych, ale w prowadzonej analizie nie można pominąć zgłoszenia przez wnioskodawcę wątpliwości, co do poprawności działań IP.

W badaniu jakościowym zwrócono jeszcze uwagę na jeden specyficzny aspekt zagadnienia jakim jest nieprzestrzeganie przepisów i wytycznych w ramach systemu wyboru projektów FERC. Jeden z ekspertów stwierdził, że ewentualne

zarzuty dotyczące tego rodzaju sytuacji pojawiające się wśród wnioskodawców mogą wynikać z niezapoznawania się tych ostatnich z całością dokumentacji dotyczącej poszczególnych naborów wniosków o dofinansowanie. W rezultacie, gdy wnioskodawcy nie odnoszą się w sposób właściwy do zapisów tych dokumentów, a oceniający – tak, wśród podmiotów aplikujących o wsparcie może powstać wrażenie, że ocena została przeprowadzona w sposób nieprawidłowy, nie tylko z merytorycznego, ale także formalno-proceduralnego punktu widzenia.

Kwestia, ewentualnego nieprzestrzegania przepisów i wytycznych, ma specyficzne znaczenie w przypadku – występującego w przeważającej liczbie naborów FERC – niekonkurencyjnego sposobu wyboru. Choć nie ma w jego przypadku konkurowania o uzyskanie dofinansowania przez różne podmioty (co w sposób naturalny osłabia aktywność różnych kategorii interesariuszy w identyfikowaniu ewentualnych nieprawidłowości), to w pewnym sensie jest wpisana w niekonkurencyjny sposób wyboru projektów mniejsza transparentność, niż w przypadku naborów konkurencyjnych. By zniwelować ten problem przyjęto w ramach systemu wyboru projektów FERC, że projekty te są prezentowane i omawiane w ramach grup roboczych i posiedzeń KM (choć nie ma formalnego wymogu tego rodzaju prezentacji).

Jak wynika z powyższego opisu, nie mamy w ramach FERC do czynienia z przypadkami znaczącego i jednoznacznego nieprzestrzegania przepisów i wytycznych. W badaniu jakościowym dokonano jednak identyfikacji obciążeń administracyjnych i rozwiązań organizacyjno-proceduralne, które ograniczają sprawność funkcjonowania systemu wyboru projektów. W wyniku przeprowadzonej analizy sformułować można następujące wnioski:

- generalnie pozytywna ocena uproszczeń proceduralnych i dokumentacyjnych w FERC w stosunku do POPC (w tym: dopuszczenia w

ramach priorytetu 1 uproszczonych metod rozliczania w oparciu o stawki jednostkowe, czy dopuszczenia możliwości stosowania oświadczeń na potwierdzenie spełniania wybranych kryteriów wyboru projektów²⁶);

- świadomość, iż w ramach realizacji przedsięwzięć w oparciu o współfinansowanie ze środków publicznych, a w szczególności – środków wspólnotowych, konieczne jest utrzymanie określonego poziomu złożoności proceduralnej, która może być postrzegana w kategoriach obciążenia administracyjnego;
- postrzeganie, przynajmniej przez część wnioskodawców, istniejących w FERC wymagań proceduralnych i obciążeń administracyjnych, jako nieograniczających znacząco możliwości aplikowania o wsparcie i późniejszej realizacji projektów (relatywnie niska proceduralno-administracyjna bariera wejścia w proces pozyskania ewentualnego dofinansowania);
- ograniczona elastyczność IP w kontekście ewentualnego uzgadniania treści umowy o dofinansowanie z wnioskodawcą (także w przypadku naborów o charakterze niekonkurencyjnym);
- zawarcie w regulaminach wyboru projektów zapisów, które zakładają automatyzm odstąpienia od zawarcia umowy, jeśli z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy nie zostanie ona zawarta w określonym terminie; brak fakultatywności takich zapisów pozbawia IP narzędzi do zawarcia umowy o dofinansowanie, gdy z jakichś powodów – faktycznie leżących po

²⁶ Choć należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że takie podejście generuje określone ryzyko dla IZ/IP w przypadku kontroli zewnętrznych, gdzie może być konieczne potwierdzenie, że prawidłowo przeprowadzono weryfikację faktu i/lub stopnia spełniania danego kryterium wyboru projektów.

stronie wnioskodawcy, ale niemających charakteru uchylania się od zawarcia umowy – w pierwotnym terminie do tego zawarcia nie doszło;

- stosowanie wzorów dokumentacji aplikacyjnej, które nie zawsze odpowiadają specyfice konkretnych projektów, co zwiększa pracochłonność procesu przygotowania wniosku o dofinansowanie (np. wymaganie w studium wykonalności zamieszczenia rozbudowanych analiz finansowych, także dla projektów niegenerujących dochodu²⁷; niewykorzystywanie możliwości jakie daje sekcja „Dodatkowe informacje” do stworzenia takich pól, które odnoszą się do konkretnych wymagań / kryteriów wyboru projektów w danym naborze²⁸);
- dublowanie zakresów informacji wymaganych w różnych częściach dokumentacji projektowej (w szczególności: wniosku o dofinansowanie i studium wykonalności), co zwiększa pracochłonność procesu

²⁷ W zbliżonych obszarach interwencji wdrażanych w innych programach występują przypadki znacznie mniejszego rozbudowania części finansowej studiów wykonalności. Przykładem takiego podejścia jest działanie 1.2 Rozwój przez cyfryzację programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego, gdzie tylko 1 rozdział studium wykonalności dotyczy bezpośrednio analiz finansowych – Wykonalność finansowa i analiza trwałości finansowej. Dość ogólnie wskazano, iż należy przedstawić w nim informacje o tym, jak Wnioskodawca zabezpieczy źródła finansowania projektu oraz jak zabezpieczy pod kątem finansowym funkcjonowanie projektu po zakończeniu jego realizacji.

²⁸ Warto zauważyć, iż tego rodzaju lub zbliżone rozwiązania są w podobnych obszarach interwencji stosowane w praktyce np. w programie Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (gdzie wnioskodawcy uzasadniali spełnienie każdego z kryteriów w dokumencie stanowiącym załącznik do wniosku o dofinansowanie), czy w programie Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (gdzie we wniosku o dofinansowanie rozbudowana została sekcja „Dodatkowe informacje”, w której zawarte zostały szczegółowe pola opisowe merytorycznie korespondujące z kryteriami wyboru projektów).

przygotowania wniosku o dofinansowanie oraz zwiększa ryzyko niespełnienia kryterium formalnego: „Kompletność dokumentacji wymaganej na etapie aplikowania”;

- konieczność – w przypadku części naborów – przygotowania dwóch pakietów dokumentacji projektowej na potrzeby: (a) uzyskania pozytywnej opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji, (b) procesu aplikowania o wsparcie w ramach FERC; wymagania formalne i proceduralne, a także stosowane w obu procedurach terminy, są zróżnicowane, co skutkuje popełnianiem błędów formalnych; trzeba tu podkreślić, że pomimo, iż w procesie aplikowania o wsparcie w ramach FERC dopuszcza się 9-miesięczną ważność opinii KRMC, to dla wielu wnioskodawców zbieżność czasowa pozyskiwania rzeczowej opinii i przygotowywania dokumentacji projektowej na potrzeby naboru w FERC jest duża, co zwiększa ryzyko popełnienia wspomnianych błędów;
- niejednoznaczność wymagań w działaniu 1.1 dotyczących przygotowania mapy koncepcyjnej sieci, która stanowiła jeden z wymaganych na etapie aplikowania o wsparcie dokumentów (np. brak jednoznacznego określenia wersji systemu QGIS na potrzeby opracowania map koncepcyjnych, co generowało problemy na etapie ich przygotowywania)²⁹.

²⁹ W ramach analizy porównawczej obejmującej inne programy zweryfikowano, jaki zakres informacji dotyczących opracowania mapy koncepcyjnej sieci udostępniono w ramach analogicznego wsparcia w KPO (nabór trzeci). Porównanie obu programów wskazuje, że w niektórych aspektach bardziej szczegółowe informacje zawarto w dokumentacji FERC, w innych zaś – w KPO. Optymalnym rozwiązaniem wydaje się w takiej sytuacji udostępnianie w obu programach zakresu informacji stanowiącego sumę całości informacji zawartych do tej pory w instrukcjach wypełniania wniosku o dofinansowanie / wniosku o objęcie przedsięwzięcia wsparciem.

Na zakończenie identyfikacji występujących w FERC obciążeń administracyjnych i rozwiązań organizacyjno-proceduralnych, które ograniczają sprawność funkcjonowania systemu wyboru projektów, warto odnieść się do faktu, iż dla części interwencji zdecydowano się na podejście, które te obciążenia i rozwiązania eliminuje. Chodzi w tym przypadku o projekt „Cyberbezpieczny samorząd”, który realizowany jest przez CPPC w partnerstwie z NASK – Państwowym Instytutem Badawczym w ramach działania 2.2. Projekt ten jest kierowany do jednostek samorządu terytorialnego, które mogą w jego ramach pozyskać wsparcie grantowe na „zwiększenie poziomu bezpieczeństwa informacji jednostek samorządu terytorialnego (JST) poprzez wzmacnianie odporności oraz zdolności do skutecznego zapobiegania i reagowania na incydenty w systemach informacyjnych”. Można sobie doskonale wyobrazić, że tego rodzaju wsparcie byłoby oferowane JST w formule „beneficjenckiej”, w ramach konkurencyjnego sposobu wyboru projektów. Wtedy jednak wiązałoby się to dla projektodawców ze znacznie większą skalą obciążeń administracyjnych, które mogłyby ograniczać sensowność starania się o wsparcie i realizacji użytecznego przedsięwzięcia. Z kolei w sytuacji, gdy wsparcie dystrybuowane jest w formie grantów, być może wielkość otrzymanego przez konkretną instytucję dofinansowania, jest mniejsza niż mogłaby być w przypadku projektu „beneficjenckiego”. Ale jednocześnie z podmiotów korzystających z tej pomocy zostaje zdjęty istotny formalno-administracyjny balast. Zastosowane, więc w tym przypadku podejście do dystrybucji wsparcia ocenić należy pozytywnie, także w kontekście liczby jednostek, które zostały objęte pomocą.

Drugi aspekt analizy w niniejszym podrozdziale dotyczy procedury odwoławczej. Nim przejdziemy do oceny tej procedury należy zwrócić uwagę na specyfikę FERC właśnie w kontekście tego elementu systemu wyboru projektów. Jest to związane ze wskazaną wcześniej przeważającą liczbą naborów niekonkurencyjnych w

FERC. Ma to o tyle znaczenie, że w ramach niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów środki odwoławcze nie przysługują – przypadku negatywnej oceny projektu, nie przysługuje prawo wniesienia protestu. Jeśli więc dla przeważającej liczby naborów procedura odwoławcza nie ma zastosowania, to też jej kształt będzie na wdrażanie Programu mniejszy niż miałyby to miejsce w sytuacji, gdy wszyscy wnioskodawcy mogliby z tej procedury korzystać, a jej wyniki mogłyby realnie wpływać na to wdrażanie.

Dokumentami, które w najpełniejszy sposób charakteryzującym procedurę odwoławczą są IW poszczególnych instytucji. Nim jednak przejdziemy do ich zapisów warto zaznaczyć, iż kształt tej procedury został dość szczegółowo określony w ustawie wdrożeniowej. W rozdziale 16 ustawy określono sposób wnoszenia i rozpatrywania protestów. Założenia ustawowe stały się punktem odniesienia do analizy założeń procedury odwoławczej FERC określonej w poszczególnych IW.

Zasadniczą konkluzją z przeprowadzonej analizy jest fakt, iż w analizowanych IW w sposób prawidłowo odzwierciedlono i uszczegółowiono założenia ustawy wdrożeniowej. Nie zidentyfikowano w tym zakresie braków, czy sprzeczności z założeniami ustawy. W założeniach procedury odwoławczej przewidziano szereg rozwiązań zapewniających bezstronność stanowiących odzwierciedlenie lub uszczegółowienie wymogów ustawowych. Chodzi tu przede wszystkim o:

- przeprowadzanie przez przełożonego przed podjęciem czynności związanych z procedurą odwoławczą analizy, czy w odniesieniu do danego pracownika nie zachodzą przesłanki do wyłączenia się (art. 24 § 1 KPA),
- wyznaczanie do rozpatrywania protestu pracownika, który nie brał udziału w ocenie wniosku o dofinansowanie, którego dotyczy protest,
- przeprowadzanie analizy, czy nie zachodzi konflikt interesów pomiędzy protestującym a osobami typowanymi na ekspertów,

- oświadczenie o bezstronności,
- oświadczenie o poufności,
- oświadczenie w zakresie braku konfliktu interesów.

Rozwiązania te należy uznać za wystarczające dla zapewnienia bezstronności rozpatrywania protestów.

W założeniach analizowanej procedury odwoławczej nie zidentyfikowano rozwiązań, które mogłyby stanowić zaburzenie dla sprawności rozpatrywania protestów. Choć warto zaznaczyć, iż dla rzetelnej oceny procedur w tym zakresie koniecznej jest odniesienie do praktyki funkcjonowania organizacji.

Odnosząc się do sposobu zorganizowania procedury odwoławczej warto zaznaczyć, iż w sposób precyzyjny określone zostały relacje pomiędzy instytucjami. W przypadku takiego podziału zadań, jak w FERC, gdzie za całość naborów wniosków poza pomocą techniczną odpowiada IP, założone podejście angażujące IP w rozpatrywanie protestów wydaje się jak najbardziej odpowiednie. Funkcjonujący dla protestów z priorytetu 1 etap rozpatrywania protestu przez IP (stanowiący swoistą autokorektę) może zwiększać rzetelność i sprawność rozpatrywania protestów. IP jest zaznajomiona ze szczegółami sytuacji w danym projekcie i możliwe jest łatwe sprawdzenie ewentualnych błędów. Jednocześnie, nie ma tu niebezpieczeństwa ograniczonej obiektywności w rozpatrywaniu protestów, bo w przypadku negatywnego wyniku protestu jest on rozpatrywany jeszcze przez IZ. W opinii ewaluatora taki kształt procesu rozpatrywania protestów mógłby zostać rozszerzony również na priorytet 2. Pozytywnie oceniono także przewidzianą w procedurach IZ możliwość współpracy z IP. To również może pozytywnie wpływać na rzetelność rozpatrywania protestów.

Jeśli chodzi o przejrzystość procedury odwoławczej to powinna być ona oceniana przede wszystkim z perspektywy wnioskodawcy. Dla podmiotów składających

wnioski o dofinansowanie dokumentem charakteryzującym kształt procedury odwoławczej jest regulamin wyboru projektów stosowany w danym naborze. W dokumentach tych zawarto wszystkie najważniejsze informacje o sposobie składania i rozpatrywania protestów, stąd procedurę odwoławczą ocenić należy jako przejrzystą dla wnioskodawców. W regulaminach wyboru projektów stanowiących informacje dedykowaną wnioskodawcom warto wyeksponować bardziej informacje o rozwiązaniach zapewniających bezstronność rozpatrywania protestów. Jest to o tyle istotne, iż sytuacja składania protestu nierzadko wiąże się dla wnioskodawców z poczuciem krzywdy wynikającym z uzyskania niewłaściwej oceny. W tej sytuacji ważne jest przedstawienie wnioskodawcy jasnych informacji o mechanizmach zapewniających bezstronność oceny protestów. Przeprowadzona analiza porównawcza ujawniła użyteczne przykłady dot. stosowania w dokumentacji projektowej tego rodzaju zapisów. Przykładowo, w przewodnikach dla wnioskodawców rumuńskich programów (Program Regionalny Południowej Muntenii na lata 2021-2027; Program Regionalny Południowo-Zachodniej Oltenii na lata 2021-2027) zawarto informacje opisujące m.in.: mechanizmy zapewnienia bezstronności w procesie rozstrzygnięcia protestów; sposoby zachowania niezależności osób rozstrzygających protesty; sposoby zapewnienia przejrzystości procedury odwoławczej.

W badaniu jakościowym również nie pojawiły się istotne wątpliwości co do określonych w FERC założeń i dotychczasowego przebiegu procedury odwoławczej. Zwrócono jedynie uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, zauważono występowanie sytuacji nakładania się procesów oceny w części naborów z rozstrzygnięciem protestów w innych naborach. Te swoiste kumulacje nie stanowią jednak znaczącego problemu organizacyjnego, gdyż – jak wykazano wcześniej – liczba wnoszonych protestów jest relatywnie niewielka. Po drugie,

wskazano na występowanie problematycznych sytuacji, w których pojawiają się duże rozbieżności w ocenach dokonywanych przez ekspertów oddelegowanych do rozstrzygania protestów. W takich przypadkach występuje większa presja czasowa, gdyż proces wypracowania ostatecznej decyzji rozstrzygającej wniesiony protest ulega wydłużeniu. Pamiętać przy tym należy, że regulacje ustawowe nakładają na instytucję rozpatrującą wniesiony środek odwoławczy określone terminy rozstrzygania protestów – 21 dni od dnia wpłynięcia protestu, z możliwością przedłużenia, w uzasadnionych przypadkach, tego terminu do 45 dni od dnia wpłynięcia protestu.

W celu identyfikacji kryteriów wyboru projektów, które najczęściej stanowią przedmiot składanych środków odwoławczych oraz protestów rozpatrywanych pozytywnie dokonana została analiza danych dotyczących protestów³⁰.

Najwięcej – 37 – protestów złożonych zostało w ramach działania 1.1, co koresponduje z dużą liczbą wniosków o dofinansowanie złożonych w naborze z tego działania, która przekroczyła 250. 13 z 37 protestów z tego działania dotyczyło innych sytuacji niż ocena projektu w ramach konkretnego kryterium – niemal w każdym z tych przypadków była to sytuacja odstąpienia IZ od zawarcia umowy w trybie art. 61 ust. 7 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, który dotyczy sytuacji kiedy zachodzi obawa wyrządzenia szkody w mieniu publicznym w następstwie zawarcia umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu. Pozostałe 24 protesty dotyczyły tego samego kryterium merytorycznego: Wykonalność finansowa projektu. Należy jednak być ostrożnym wyciągając wniosek o problematyczności tego kryterium, ponieważ w

³⁰ Ze względu na zasygnalizowany wcześniej fakt, iż w przypadku naborów niekonkurencyjnych procedura odwoławcza nie ma zastosowania, przedmiotowa analiza dotyczy tylko naborów konkurencyjnych, w których zostały wniesione protesty.

analizowanym działaniu mamy do czynienia z sytuacją specyficzną – 36 z 37 protestów złożonych zostało tylko przez 2 wnioskodawców, którzy złożyli dużą liczbę wniosków o dofinansowanie. W tej sytuacji przedmiot protestów może wynikać ze specyficznej sytuacji tych wnioskodawców. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż wszystkie złożone protesty zostały uznane za niezasadne.

W działaniu 2.1 złożonych zostało 7 protestów, co koresponduje ze znacznie mniejszą liczbą wniosków o dofinansowanie złożonych w tym działaniu.

Wszystkie złożone protesty dotyczyły oceny projektów. Kwestionowano ocenę w zakresie od 2 do 16 kryteriów. Protesty dotyczyły najczęściej następujących kryteriów merytorycznych:

- Efektywność kosztowa projektu (4 protesty),
- Uzyskanie praw do korzystania z oprogramowania w sposób zabezpieczający interesy Wnioskodawcy (4 protesty),
- Zapewnienie wysokiej użyteczności funkcjonalnej e-usługi/systemu (4 protesty),
- Zapewnienie możliwości skutecznej kontroli realizacji projektu (4 protesty),
- Ekonomicznie i adekwatnie do potrzeb zaplanowana infrastruktura techniczna (4 protesty),
- Komplementarność projektu z innymi projektami realizowanymi na poziomie centralnym i regionalnym (4 protesty),
- Metodyka prowadzenia i dokumentowania projektu (3 protesty),
- Zaplanowanie działań i zasobów zapewniających skuteczne wdrożenie i bezpieczne utrzymanie systemu (infrastruktura, oprogramowanie, zasoby kadrowe) (3 protesty),
- Optymalizacja procesów oraz celowość funkcjonalności (3 protesty).

Tylko jeden protest został rozpatrzony pozytywnie, dotyczył on trzech kryteriów formalnych: Złożenie Wniosku o dofinansowanie w odpowiedniej formie, Kompletność dokumentacji wymaganej na etapie aplikowania i Kwalifikowalność Wnioskodawcy/Partnerów. Przy tak małej liczbie protestów rozpatrzonych pozytywnie nie można jednak mówić o występowaniu istotnych prawidłowości. Niemniej jednak wydaje się, że na te kryteria wyboru projektów, które stanowią przedmiot wnoszonych środków odwoławczych powinien być położony największy nacisk w stosowanych przez IP mechanizmach wsparcia merytorycznego.

Podsumowując analizę odnoszącą się do procedury odwoławczej – ale łącząc ją także z ogólną oceną przestrzegania odpowiednich zasad w systemie wyboru projektów FERC i wnioskiem o poprawności proceduralnej, który z tej oceny płynął – warto zauważyć, że w przypadku działania 1.1 większość protestów dotyczyła wyników oceny, a nie ewentualnych błędów w stosowaniu procedur oceny i wyboru projektów. W przypadku działania 2.1 wszystkie wniesione środki odwoławcze kwestionowały wynik oceny, a nie dotyczyły aspektów formalno-proceduralnych. Jest to więc dodatkowe potwierdzenie wniosku o tym, iż w ramach funkcjonowania systemu wyboru projektów mieliśmy w dotychczasowych naborach do czynienia z przestrzeganiem odpowiednich zasad określonych w dokumentacji programowej i regulacjach nadrzędnych.

Choć niniejsze badanie nie obejmuje w sposób bezpośredni zagadnień dotyczących etapu wdrożeniowego (który rozpoczyna się w momencie podpisania z wnioskodawcą umowy o dofinansowanie), to jednak w prowadzonym procesie badawczym ujawniło się zjawisko zauważalnej rozbieżności w działaniu 1.1 pomiędzy liczbą projektów wybranych do dofinansowania a liczbą przedsięwzięć faktycznie realizowanych. Jest to pokłosie zarówno rozwiązywania umów, jak i odstępowania od ich zawarcia. Pomimo

tego, że – tak jak wspomniano – nie jest to kwestia ściśle odnosząca się do funkcjonowania systemu wyboru projektów, to jednak przyczyny i okoliczności omawianego zjawiska mają także wpływ na potencjał absorpcyjny i przebieg procesu oceny i wyboru projektów. Za najważniejsze spośród nich uznać należy:

- brak wystarczającego finansowania po stronie wnioskodawców (dot. modelu refundacyjnego rozliczania projektów);
- identyfikowany przez wnioskodawców brak opłacalności ich planowanych projektów;
- dostrzeżenie przez wykonawców ryzyka wystąpienia trudności w realizacji projektów w związku z dużą liczbą analogicznych przedsięwzięć prowadzonych w podobnym czasie na terenie Polski i ograniczoną dostępnością firm podwykonawczych;
- redukcja pierwotnego zakresu projektów w rezultacie weryfikacji faktycznej skali występowania białych plam w danym obszarze konkursowym;
- postrzeganie wybranych obszarów konkursowych jako obarczonych szczególnym ryzykiem wykonawczym lub finansowym;
- bardzo trudne do spełnienia wymogi w zakresie realizacji projektów dotyczące konieczności pokrycia 100% białych plam w danym obszarze konkursowym;
- zbyt długi okres oczekiwania pomiędzy aplikowaniem o wsparcie a otrzymaniem dofinansowania i możliwością podpisania umowy o dofinansowanie;
- kwestionowanie przez IP zdolności ekonomicznej niektórych wnioskodawców do realizacji przedsięwzięć wybranych do dofinansowania

i odstępowanie od podpisywania umowy o dofinansowanie nie przez wnioskodawcę, a IP.

Systemy informatyczne

Poniżej przedstawiono wyniki analiz odnoszących się do funkcjonowania systemów informatycznych wykorzystywanych w ramach naboru i oceny projektów w FERC, udzielając tym samym odpowiedzi na pytanie badawcze:

- Jak ocenić należy użyteczność systemu informatycznego WOD2021 i LSI CPPC w kontekście sprawności funkcjonowania systemu wyboru projektów FERC? (pytanie nr 12)

W celu oceny systemów informatycznych służących aplikowaniu dokonano testowej rejestracji w systemach i symulacyjnego wypełnienia wniosków o dofinansowanie mającego na celu przetestowanie użyteczności obu systemów. Należy podkreślić, iż zarówno LSI CPPC, jak i WOD2021 posiadają wszystkie funkcjonalności niezbędne w procesie aplikacyjnym, a podczas użytkowania działały one w sposób stabilny i szybki. Przeprowadzona analiza ujawniła kilka kwestii stanowiących pole do wprowadzenia usprawnień, lecz nie mają one krytycznego charakteru. W przypadku **LSI CPPC** analiza ujawniła, iż:

- Przy rejestracji w systemie wymagana jest weryfikacja tożsamości osoby dokonującej rejestracji za pomocą Profilu Zaufanego lub innej metody. Ten element procesu rejestracji należy uznać za zbędny, ponieważ wnioskodawcą nie jest tu osoba, lecz podmiot. Weryfikacja tożsamości osoby i tak nie potwierdza jej uprawnień do reprezentowania danego podmiotu, więc nie jest to potrzebne. Rezygnacja z weryfikacji tożsamości pozwoli uniknąć zbierania i przetwarzania *de facto* zbędnych danych osobowych, które mogą należeć do szeregowych pracowników aplikujących podmiotów.

- System oferuje przycisk do zapisu zmian, ale jednocześnie przy przechodzeniu pomiędzy sekcjami zmiany zapisują się automatycznie bez użycia tego przycisku. Taki sposób działania systemu uniemożliwia opuszczenie sekcji bez zapisu zmian, a takie działanie może być przydatne wnioskodawcom w przypadku np. popełnienia pomyłek w edycji sekcji. W konsekwencji należałoby dodać przycisk: „Opuść sekcję bez zapisu zmian”.
- W formularzu wniosku dostępnym w systemie nie ma sekcji dotyczącej oświadczeń, natomiast każde oświadczenie musi być dołączane w formie oddzielnego załącznika. Należałoby wprowadzić do systemu sekcję, w której wnioskodawca mógłby złożyć oświadczenia w formie zaznaczania zgody. Znacząco skróciłoby to czas przygotowania dokumentacji aplikacyjnej oraz weryfikacji oświadczeń w ramach oceny. Alternatywnym działaniem mogłoby być wprowadzenie rozwiązania na wzór Jednolitego Europejskiego Dokumentu Zamówienia wykorzystywanego w zamówieniach publicznych, który pozwoliłby na ujęcie wszystkich wymaganych załączników mających postać oświadczeń w jeden dokument, który byłby następnie podpisywany elektronicznie.

W przypadku **WOD2021** analiza ujawniła, iż:

- Przycisk zakończenia edycji sekcji nie powoduje zapisania sekcji w konsekwencji należy najpierw dokonywać zapisu za pomocą oddzielnego przycisku, co jest mało intuicyjne i choć pomyłkowemu niezapisywaniu zmian w sekcji zapobiega komunikat, to użyteczne byłoby uporządkowanie i uproszczenie kwestii zapisywania poprzez zastosowanie np. trzech przycisków: „Zapisz”, „Zapisz i przejdź dalej” oraz „Porzuć wprowadzone zmiany”.
- Sekcja: „Dodatkowe informacje” grupuje informacje pasujące tematycznie do innych sekcji wniosku i stanowi zbiór niepowiązanych ze sobą

obszarów. Wydaje się, że sekcja ta stanowi narzędzie dopasowania systemu do specyfiki Programu i danego naboru, co wskazuje na ograniczoną możliwość dostosowania innych sekcji wniosku. Jeśli jest to jednak możliwe, to dla lepszej przejrzystości należałoby uporządkować wnioski, tak aby informacje o zbliżonej tematyce były w jednym miejscu.

- W sekcji: „Dodatkowe informacje” nie są dostępne funkcjonalności obecne w innych sekcjach, takie jak wskazywanie daty za pomocą kalendarza czy ograniczenie liczby znaków.
- W sekcji dotyczącej wskaźników możliwe jest deklarowanie wartości docelowych w podziale na płeć dla wskaźników, które nie dotyczą osób, a nie powinno być takiej możliwości.
- W formularzu wniosku dostępnym w systemie nie ma sekcji dotyczącej oświadczeń, natomiast każde oświadczenie musi być dołączane w formie oddzielnego załącznika. Należałoby wprowadzić do systemu sekcję, w której wnioskodawca mógłby złożyć oświadczenia w formie zaznaczania zgody. Znacząco skróciłoby to czas przygotowania dokumentacji aplikacyjnej oraz weryfikacji oświadczeń w ramach oceny. Alternatywnym działaniem mogłoby być wprowadzenie rozwiązania na wzór Jednolitego Europejskiego Dokumentu Zamówienia wykorzystywanego w zamówieniach publicznych, który pozwoliłby na ujęcie wszystkich wymaganych załączników mających postać oświadczeń w jeden dokument, który byłby następnie podpisywany elektronicznie.

Kwestia oceny obu systemów informatycznych była także podejmowana w badaniu jakościowym. W przypadku **LSI CPPC** ocena systemu była generalnie pozytywna (ewentualnie wskazywano na konieczność oswojenia się z tym systemem lub zwracano uwagę, że zdarzają się przypadki niestabilności lub niedostępności systemu LSI CPPC, ale nie mają one charakteru często i

długotrwałego). Bardzo istotnym elementem systemu LSI CPPC jest moduł oceny, który pozwala na automatyzację procesu oceny wniosków o dofinansowanie, a osobom oceniającym daje możliwość m.in. swobodnego dostępu do całości dokumentacji projektowej złożonej przez wnioskodawcę, czy porównywania różnych wersji wniosku o dofinansowanie.

Wskazywano jednak także na pewne szczegółowe problemy dotyczące funkcjonowania LSI CPPC. Na podstawie formułowanych przez poszczególne kategorie interesariuszy zastrzeżeń sformułować można, dodatkowo w stosunku do wcześniejszych, zalecenia odnośnie możliwych usprawnień. Chodzi w tym przypadku przede wszystkim o (poszczególne zalecenia odnoszą się bądź do modułu aplikowania o wsparcie, bądź modułu oceny, który stanowi element LSI CPPC):

- Wprowadzenie możliwości wykonywania masowych operacji (np. grupowego przenoszenia jakichś części wniosku o dofinansowanie / plików, grupowego zatwierdzania różnych części wniosku o dofinansowanie, grupowego zatwierdzania wybranych pozycji).
- Wprowadzenie możliwości logowania do systemu poprzez login i hasło, a nie system osobistej autoryzacji (co utrudnia zespołową pracę nad wnioskiem o dofinansowanie).
- Wprowadzenie możliwości pracy nad wnioskiem o dofinansowanie w trybie offline i późniejszego zacytowania informacji do wersji *online* formularza wniosku o dofinansowanie.
- Utworzenie funkcjonalności pozwalającej wnioskodawcom tworzyć szablony wniosków o dofinansowanie (z możliwością zacytowania treści do poszczególnych sekcji wniosku), do wykorzystania w różnych naborach o zbliżonym charakterze lub na potrzeby składania więcej niż jednego wniosku o dofinansowanie w określonym naborze.

- Wprowadzenie systemu jednolitego nazewnictwa załączników dodawanych na etapie korekty / uzupełnienia wniosków o dofinansowanie, wraz z oznaczaniem daty dodania załączników i/lub tzw. schodkowanie kolejnych wersji załączanych plików (wg kolejności ich załączania).
- Wprowadzenie możliwości autouzupełniania oceny w przypadku ponownej oceny wniosku o dofinansowanie (na etapie weryfikacji zmian / uzupełnień wprowadzonych przez wnioskodawcę), w odniesieniu do tych kryteriów wyboru projektów, których nie dotyczą żadne modyfikacje.
- Ograniczenie zakresu karty oceny w systemie dostępnej dla osoby oceniającej tylko do tych kryteriów, które jej dotyczą.
- Wprowadzenie modułu komunikacji dwustronnej pomiędzy osobą oceniającą a pracownikiem IP, który przesyła określone informacje członkowi KOP.
- Dodanie w systemie tożsamości koordynatora procesu oceny w instytucji zewnętrznej (IP UKE), która pozwalałaby na monitorowanie i usprawnienie przebiegu procesu oceny w zakresie zleconym tej instytucji.

Jeśli chodzi o system **WOD2021**, to miał on do tej pory w ramach FEREC zastosowanie w naborach niekonkurencyjnych i jednym naborze konkurencyjnym (FERC.02.01-IP.01-001/23), który prowadzony był w początkowym okresie wdrażania Programu. Jedną z kluczowych różnic pomiędzy LSI CPPC, a WOD2021 jest brak w ramach tego drugiego modułu oceny. Oznacza to, że w przypadku naborów, w których wnioski o dofinansowanie składane są za pośrednictwem WOD2021 ocena pod względem technicznym wygląda zupełnie inaczej niż w naborach opartych o LSI CPPC. W naborach bazujących na WOD2021 osobom oceniającym dokumentacja projektowa udostępniana jest poprzez usługę chmurową, zaś karta oceny jest wypełniana przez oceniającego w

pliku zapisywanym na dysku lokalnym jego komputera, który po autoryzacji przez członka KOP jest przekazywany IP. Pod względem technologicznym mamy więc w tym przypadku do czynienia z większym stopniem skomplikowania, ale także potencjalnie większym ryzykiem ewentualnych błędów w samej ocenie lub przekazywaniu do IP jej wyników.

Uwzględniając opinie wyrażane przez użytkowników systemu WOD2021 (wnioskodawców i beneficjentów) stwierdzić należy, że system ten jest postrzegany jako bardziej funkcjonalny i stabilny niż system informatyczny stosowany w poprzedniej perspektywie finansowej. Respondenci wskazywali na takie jego pozytywne aspekty omawianego systemu jak: intuicyjność obsługi, wystarczający zakres dostępnych funkcjonalności, dostępność formuł walidacyjnych (choć pojawiały się opinie, że ich zakres jest niewystarczający), system autoryzacji umożliwiający wygodne korzystanie z systemu przez więcej niż jedną osobę. Na podstawie ich uwag można natomiast sformułować następujące zalecenia zorientowane na usprawnienie funkcjonowania tego systemu:

- Wprowadzenie możliwości elektronicznego podpisania składanego wniosku o dofinansowanie i wyeliminowanie konieczności odrębnej (poza systemem) wysyłki podpisanego elektronicznie wniosku.
- Wprowadzenie możliwości pracy nad wnioskiem o dofinansowanie w trybie *offline* i późniejszego zaczytania informacji do wersji *online* formularza wniosku o dofinansowanie – wdrożenie funkcjonalności generowania wniosku o dofinansowanie nie tylko w zamkniętym formacie .pdf, ale także w edytowalnym formacie .docx.
- Wprowadzenie możliwości zapisu danej sekcji tylko w przypadku jej częściowego wypełnienia.
- Zwiększenie stabilności zapisu wprowadzanych zmian.

- Wydłużenie czasu trwania pojedynczej sesji pracy lub wcześniejsze wyświetlanie komunikatu o zbliżającym się wygaśnięciu trwającej właśnie sesji.
- Poszerzenie funkcjonalności modułu komunikacji, w szczególności w aspekcie powiadomień o otrzymanej korespondencji.

Podsumowując analizę dotyczącą systemów informatycznych, należy zwrócić uwagę na nietypowość faktu stosowania dwóch odrębnych systemów do przygotowania i składania wniosku o dofinansowanie w ramach programu jednofunduszowego. Równoległe funkcjonowanie dwóch systemów ma szczególne uzasadnienie w przypadku programów, w których przewidziano współfinansowanie z więcej niż jednego funduszu – specyfika przedsięwzięć współfinansowanych z różnych funduszy jest na tyle duża, że trudno byłoby ją pogodzić w ramach jednego systemu. W FERC jednak taka sytuacja nie występuje, celowe wydaje się więc rozważenie wykorzystywania LSI CPPC także w naborach niekonkurencyjnych. Można podejrzewać, że obecny stan rzeczy jest dogodny przede wszystkim z punktu widzenia wnioskodawców, którzy mogą dyskutować w FERC swoje doświadczenia z WOD2021, wynikające z korzystania ze wsparcia w ramach innych programów. Jednak z punktu widzenia sprawności funkcjonowania systemu wyboru projektów FERC optymalne byłoby bazowanie w odniesieniu do całego Programu na jednym systemie informatycznym. Zaproponowane rozwiązanie jest dodatkowo uzasadnione dwoma okolicznościami. Po pierwsze, system LSI CPPC umożliwia już dzisiaj informatyzację i standaryzację procesu oceny wniosków o dofinansowanie, co

pozwoлиłoby uprościć przebieg oceny w naborach niekonkurencyjnych³¹. Po drugie, LSI CPPC jest wewnętrznym systemem informatycznym stworzonym na potrzeby IP, tym samym możliwości jego usprawnień, modyfikacji i rozbudowy są znacznie większe i bardziej dostępne niż w przypadku centralnego systemu WOD2021.

OCENA KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW

Niniejszy podrozdział poświęcony jest ocenie kryteriów wyboru projektów w ramach FERC. Analiza została podzielona na dwa główne obszary problemowe, które odnoszą się do, odpowiednio: (a) zgodności kryteriów wyboru projektów z celami FERC oraz zasadami wynikającymi z nadrzędnych przepisów i wytycznych, (b) poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów.

Zgodność kryteriów wyboru projektów z celami FERC oraz zasadami wynikającymi z nadrzędnych przepisów i wytycznych

Poniżej dokonano pogłębionej oceny zgodności kryteriów wyboru projektów z celami FERC oraz zasadami wynikającymi z nadrzędnych przepisów i wytycznych udzielając odpowiedzi na następujące szczegółowe pytania badawcze sformułowane na potrzeby prowadzonej ewaluacji:

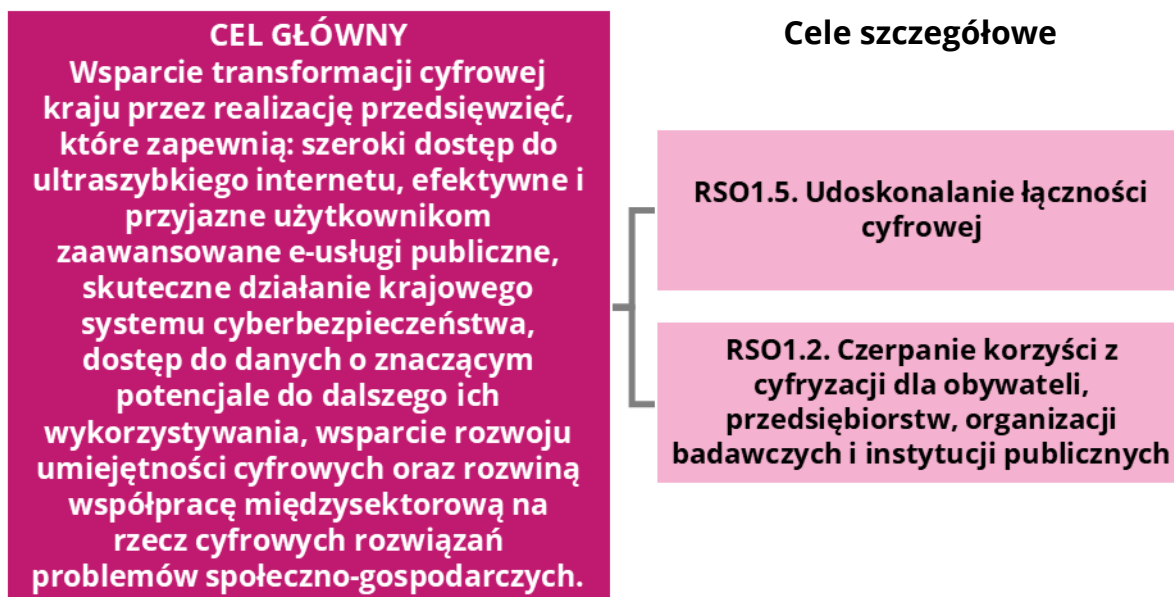
³¹ Choć trzeba przyznać, że część osób oceniających wyrażała w swoich opiniach przywiązanie do dotychczasowego sposobu oceny, deklarując także pewne obawy co do faktycznej użyteczności ewentualnego modułu oceny w ramach systemu informatycznego. Pamiętajmy jednak, że wprowadzenie takiego rozwiązania jest motywowane nie tylko wygodą osób oceniających, ale także całościowym usprawnieniem przebiegu procesy oceny i odciążenia IP ze zbędnych działań, które podejmowane są obecnie w odniesieniu do udostępniania oceniającym dokumentacji projektowej, czy weryfikacji otrzymywanych kart oceny.

- Czy zastosowane kryteria wyboru projektów są spójne z celem głównym i celami szczegółowymi FERC? (pytanie nr 1)
- Czy kryteria umożliwiają wybór projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów FERC jak również do celów poszczególnych działań FERC? (pytanie nr 3)
- Jaki wpływ na proces ostatecznego wyboru projektów informatycznych ma kryterium związane z uzyskaniem opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji (KRMK)? (pytanie nr 8)

W ramach prac badawczych dokonano oceny spójności zastosowanych kryteriów wyboru projektów z celem głównym i celami szczegółowymi, definiującymi na poziomie generalnym kierunek interwencji w FERC. Przeprowadzona została w tym zakresie ekspercka ocena kryteriów wyboru projektów, w której identyfikowano relację i logiczne powiązanie pomiędzy kryteriami i celami Programu. Jej wyniki przedstawiono poniżej.

W treści FERC określony został cel główny Programu oraz 2 cele szczegółowe korespondujące z wdrażanymi w ramach FERC priorytetami. Zostały one przedstawione na poniższym schemacie.

Schemat 1. Cel główny i cele szczegółowe FERC

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów FERC

Przedstawione cele reprezentują główne zadania jakie realizować powinna wdrażana interwencja. Nim jednak przejdziemy do zasadniczej analizy spójności kryteriów z omówionymi celami, czyli analizy – czy i w jaki sposób kryteria zapewniają realizację celów, warto zaznaczyć, iż zapewnienie realizacji celów nie jest jedyną funkcją jaką powinny pełnić kryteria wyboru projektów. Muszą one zapewnić również, np. spełnienie różnorodnych wymagań wynikających z przepisów prawa i innych dokumentów nadrzędnych, a więc sytuacją naturalną jest, że nie wszystkie stosowane kryteria są spójne z celami Programu. Niemniej jednak, kryteria wyboru projektów stosowane w ramach FERC należy uznać za spójne z celami, ponieważ sprzyjają one realizacji rzeczonych celów w różnorodny sposób, co omówiono poniżej.

Kluczowe dla zapewnienia spójności z celami są kryteria mające **wpływ bezpośredni**, które określić można jako kryteria oddziałujące na zakres projektów, w taki sposób aby realizowały one cele FERC lub realizowały je w większym stopniu. Wśród nich wyróżnić można **kryteria kierunkujące**, tj. kryteria oddziałujące na zakres projektów w taki sposób, aby był on zbieżny z

zakresem merytorycznym celów FERC. Chodzi tu o kryteria sformułowane w sposób ogólny i odnoszące się do celów Programu, założeń SZOP, czy typu projektu np. „Wpływ na wskaźniki i cele działania 1.1 FERC” (działanie 1.1), „Zgodność zakresu projektu z jego celem i celem programu FERC” (działanie 2.1) czy „Zgodność z wymaganiami z FERC oraz SZOP w zakresie właściwego działania i typu projektu” (działanie 2.2). Kryteria te niejako zapobiegają składaniu projektów dotyczących innych kwestii niż założone w celach i uszczegóławiających je założeniach SZOP i typach projektu. Obok kryteriów sformułowanych w sposób ogólny stosowane są również kryteria szczegółowe, w których weryfikowana jest obecność w projekcie szczegółowych rozwiązań, istotnych z perspektywy celów interwencji bądź uzyskania określonych efektów, np.: „Zapewnienie hurtowego dostępu do wybudowanej infrastruktury” (działanie 1.1), „Optymalizacja procesów oraz celowość funkcjonalności” (działanie 2.1) czy „Cyfrowe udostępnianie zasobów kultury będzie realizowane w oparciu o metody projektowania zorientowanego na użytkownika” (działanie 2.3). Istotnym narzędziem budowania jakości projektów są kryteria związane z uzyskaniem opinii dot. merytorycznej zawartości projektu np. „Pozytywna ocena Komitetu Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji” (priorytet 2).

Bezpośredni wpływ na realizację celów może mieć charakter nie tylko kierunkujący. Niektóre kryteria mają wpływ na projekty, który określić można jako **potęgujący** realizację celów – aby realizowały one cele FERC w większej skali. Kryteria oddziałują w tym zakresie w wymiarze jakości projektów, poprzez premiowanie projektów, w których wykorzystywane są rozwiązania pro-jakościowe, np. „Integracja e-usług/systemów obszarowych” (działanie 2.1) czy „Projekt w stopniu wyższym niż podstawowy zapewnia podniesienie poziomu otwartości i dostępności cyfrowych zasobów kultury” (działanie 2.3). Potęgowanie realizacji celów zapewniane jest także w wymiarze ilościowym poprzez stosowanie kryteriów związanych z efektywnością przedsięwzięć oraz

dotyczących skali projektów, jak np. „Minimalizacja wkładu publicznego” (działanie 1.1), „Usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie wykorzystywane” (działanie 2.1) czy „Zakres bezpłatnego cyfrowego udostępniania zasobów kultury objętych projektem” (działanie 2.3).

Kryteria mające wpływ bezpośredni stanowią zasadnicze narzędzie zapewnienia realizacji celów i są stosowane w każdym z wdrażanych działań FERC. Wśród stosowanych kryteriów znajdują się takie, których funkcję względem realizacji celów określić można jako pomocniczą. Mają one pośredni wpływ na **realizację celów**. Kryteria te oddziałują na inne aspekty realizacji projektu niż zbieżność podejmowanych działań z celami – sprzyjają realizacji celów, poprzez np. zapewnienie sprawności realizacji projektu czy zmniejszenie prawdopodobieństwa niepowodzeń realizacyjnych. Chodzi tu przede wszystkim o kryteria zapewniające odpowiednie doświadczenie beneficjentów (np. „Wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie realizacji projektów/inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych uzyskane po 1.01.2015 r. do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie” – działanie 1.1), analizujące jego wykonalność (np. „Zaplanowanie działań i zasobów zapewniających skuteczne wdrożenie i bezpieczne utrzymanie systemu (infrastruktura, oprogramowanie, zasoby kadrowe” – działanie 2.1, czy „Harmonogram zadań projektu oraz zakres finansowy” – działanie 2.2) lub zapewniające odpowiednią organizację i zarządzanie projektem (np. „Metodyka prowadzenia i dokumentowania projektu” – działanie 2.1 czy „Projekt jest realizowany zgodnie z metodyką zarządzania projektami” – działanie 2.3).

Podsumowując, kryteria wyboru projektów stosowane w FERC wpływają na realizację w sposób bezpośredni (kierując interwencją i potęgując realizację celów) i pośredni (zapewniając odpowiedni sposób i warunki realizacji projektów). W konsekwencji kryteria wyboru projektów stosowane w FERC są spójne z celem głównym i celami szczegółowymi Programu. Co istotne, ta

generalnie pozytywna ocena znajduje swoje potwierdzenie także w wynikach badania jakościowego, gdzie zasadniczo nie zgłaszano uwag co do zgodności stosowanych w FERC kryteriów wyboru projektów z celami Programu.

Podkreślano przy tym, że postęp wdrażania Programu może, nie tyle zmieniać strukturę celów Programu, co kształtować ich określoną priorytetyzację (co zresztą już zaczyna się dziać, biorąc pod uwagę plany realokacji środków z priorytetu 1 do priorytetu 2). W takiej sytuacji, by realizacja celów o charakterze priorytetowym była zapewniona, może wystąpić konieczność modyfikacji katalogu kryteriów wyboru projektów lub zmiany sposobu dokonywania oceny ich spełnienia.

Uzupełnieniem analizy dotyczącej zgodności kryteriów wyboru projektów z celami FERC jest ocena, czy kryteria umożliwiają wybór projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów FERC, jak również do celów poszczególnych działań FERC. W pierwszej kolejności należy podkreślić odmienną sytuację w naborach niekonkurencyjnych i konkurencyjnych. Jeśli chodzi o pierwszy wspomniany sposób wyboru projektów, to należy zauważyć, że kryteria wyboru projektów nie są w nim jedynym instrumentem zapewnienia, by dofinansowane przedsięwzięcie w możliwie największym stopniu przyczyniało się do realizacji celów FERC. Równie istotną, a być może nawet kluczową, rolę odgrywają w tym przypadku konsultacje i ustalenia prowadzone pomiędzy IP a potencjalnymi wnioskodawcami i precyzyjne określenie zakresu projektu, który ma być realizowany w danym obszarze interwencji, a który wybierany jest w formule niekonkurencyjnej.

Z kolei, w odniesieniu do naborów konkurencyjnych – gdzie istnieje element różnicowania oceny projektów i ich hierarchizacji – faktycznie to właśnie kryteria wyboru projektów należy postrzegać jako główne narzędzie umożliwiające wybór projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów FERC,

jak również do celów poszczególnych działań FERC. Dotyczy to oczywiście przede wszystkim kryteriów punktowych, które ocenić należy jako mające największą moc dyskryminacyjną (czyli różnicującą ocenianą populację). Jeśli dodatkowo przyjmujemy, że instrumentem mierzenia stopnia realizacji celów interwencji są wskaźniki postępu rzeczowego, to dla identyfikacji i selekcji projektów zapewniających optymalny poziom realizacji celów FERC i celów poszczególnych działań FERC będą te kryteria, które wykazują bezpośrednie i pośrednie powiązanie z rzeczowymi wskaźnikami.

Warto jednak zauważyć, że w badaniu jakościowym zwracano także uwagę na problematyczność stosowania niektórych kryteriów wyboru projektów w aspekcie wyboru projektów zapewniających w największym stopniu realizację celów FERC i celów poszczególnych działań FERC. Po pierwsze, wskazywano na dyskusyjność wymogu obejmowania w działaniu 1.1 działaniami inwestycyjnymi 100% punktów adresowych na danym obszarze konkursowym, co może czynić te działania nieuzasadnionymi finansowo i/lub technicznie. Po drugie – w ramach tego samego działania – sygnalizowano, że konstrukcja kryterium wyboru projektów odnoszącego się do obniżenia wkładu publicznego, przy jednoczesnym obowiązywaniu wymogu objęcia działaniami inwestycyjnymi 100% punktów adresowych na danym obszarze konkursowym, sprawia że premiowana jest konkurencja cenowa. Wydaje się, że to nie powinno być priorytetem przy takim rodzaju interwencji jaki dotyczy priorytetu 1 FERC, ponieważ może to negatywnie wpływać na jakość powstałej infrastruktury oraz zwiększać ryzyko trudności realizacyjnych. Beneficjenci szukając oszczędności mogą decydować się na wykorzystanie rozwiązań tańszych, którym nierzadko towarzyszy gorsza jakość. Niższy budżet projektu zwiększa także prawdopodobieństwo wystąpienia trudności ze znalezieniem podwykonawców. Po trzecie, w działaniu 2.1 dostrzeżono problematyczność kryterium „Usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie wykorzystywane”. Kryterium to preferuje skalę

realizowanych projektów, co niekoniecznie musi być ściśle związane z potęgowaniem realizacji celów interwencji. Cele te mogą również skutecznie realizować projekty obejmujące swoim zasięgiem mniejszą liczbę odbiorców usług.

Ostatnie analizowane w tej części zagadnienie odnoszące się do kwestii zgodności kryteriów wyboru projektów z celami FERC, jak i celami poszczególnych działań FERC dotyczy tego, jaki wpływ na proces ostatecznego wyboru projektów informatycznych ma kryterium związane z uzyskaniem opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji (KRMC). Przeprowadzona analiza wskazuje, że mówić możemy w tym przypadku o dwojakiego rodzaju wpływie. Z jednej strony, mamy do czynienia z wpływem o charakterze merytorycznym. Fakt, iż planowane do realizacji w określonych działaniach (2.1, 2.2, 2.3, 2.5) projekty podlegają weryfikacji i zaopiniowaniu KRMC i że wnioskodawcy w rezultacie otrzymanych uwag są zobowiązani do wprowadzenia określonych modyfikacji w swoich przedsięwzięciach ocenić należy pozytywnie. Tym bardziej, jeśli uznamy, że projekty objęte opiniowaniem przez KRMC mają wpisywać się w działania strategiczne określone przez Radę Ministrów. Dzięki stosowanemu mechanizmowi weryfikacji i opiniowania wyeliminowane zostaje ryzyko strategicznego rozproszenia interwencji i swoistego dryfu działań informatycznych współfinansowanych ze środków FERC, a wzmocniona zostaje spójność wdrażanej poprzez program interwencji.

Z drugiej strony, wpływ omawianego kryterium na przebieg ostatecznego wyboru projektów informatycznych może być analizowany w aspekcie proceduralno-administracyjnym, odnoszącym się do samego procesu uzyskiwania opinii KRMC. Wnioskodawcy i beneficjenci podkreślali, że uzyskanie tej opinii nie stanowiło dla nich istotnego wyzwania merytorycznego. Sama opinia KRMC pozwala zaś faktycznie wprowadzić pewne korekty do planowanego przedsięwzięcia i

doprecyzować niektóre elementy projektu. Jednocześnie jednak, zwracano mocno uwagę na trudności administracyjne związane z pozyskaniem tej opinii. Po pierwsze, kłopot sprawia fakt, iż wymagania dokumentacyjne formułowane przez KRMC nie są zbieżne z tym, czego oczekuje się od wnioskodawców na etapie aplikowania o wsparcie z FERC. Skutkuje to koniecznością podwójnego przygotowywania dokumentacji projektowej. Po drugie, pomiędzy KRMC a IZ/IP FERC istnieją rozbieżności w stosowanej terminologii (beneficjent / ostateczny odbiorca wsparcia; wniosek o dofinansowanie / wniosek o objęcie przedsięwzięcia wsparciem; działanie / inwestycja) oraz np. podejściu do określania wartości bazowych wskaźników realizacji projektu. Po trzecie, fakt obligatoryjności omawianej opinii zdefiniowany w kryterium wyboru projektów sprawia, że możliwość uzyskania wsparcia przez wnioskodawcę jest uzależniona od instytucji zewnętrznej i jej sposobu oraz sprawności procedowania. Po czwarte, w przypadku gdy wnioskodawcą nie jest organ ministerialny, a jednostka mu podległa, wydłużeniu podlega formalna droga pozyskiwania opinii KRMC. Wynika to z faktu, że o taką opinię wystąpić może tylko ministerstwo, któremu podlega jednostka aplikująca o wsparcie. Po piąte, regulacje dotyczące opinii KRMC sprawiają, że wnioskodawca po uzyskaniu tejże ma ograniczone możliwości zmiany założeń i zakresu swojego projektu.

Poprawność sformułowania kryteriów wyboru projektów

W tej części dokonano całościowej oceny poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów, udzielając odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy przyjęty katalog kryteriów jest spójny i kompletny? (pytanie nr 4)
- Czy przyjęte kryteria wyboru projektów zostały prawidłowo sformułowane? (pytanie nr 2)

- Jakie kryteria wyboru projektów okazały się najbardziej problematyczne w ich spełnianiu dla wnioskodawców w poszczególnych naborach i co było tego powodem? (pytanie nr 5)

Pierwsze analizowane zagadnienie dotyczy tego, czy przyjęty w FERC katalog kryteriów jest spójny i kompletny. Jeśli chodzi o kwestię spójności, to należy zauważyć, że nie jest niezbędną właściwością katalogu kryteriów wyboru projektów, by cechowały się one spójnością rozumianą jako występowanie wzajemnych powiązań logicznych czy funkcjonalnych. Katalog ten ujmuje bowiem bardzo zróżnicowane kwestie i niektóre mogą dotyczyć bardzo jednostkowych aspektów oceny projektu, które jednak są istotne z punktu widzenia weryfikacji formalnej i merytorycznej planowanego przedsięwzięcia. Dlatego też, bardziej użyteczna jest ocena spójności katalogu kryteriów wyboru projektów rozumianej jako brak sprzeczności pomiędzy stosowanymi w ocenie kryteriami (czyli np. niewystępowanie sytuacji, w której jedno kryterium premiuje określonego rodzaju właściwość projektu, podczas gdy inne premiuje lub wymaga właściwości przeciwnej). Przy tak rozumianym pojęciu spójności nie zidentyfikowano w analizowanym katalogu kryteriów wyboru projektów przypadków jej braku. Wniosek ten znalazł swoje potwierdzenie także w badaniu jakościowym, gdzie podkreślano dodatkowo, że działania IZ/IP zorientowane są także na osiągnięcie rzeczowej spójności również w szerszym znaczeniu, np. poprzez dążenie do zachowania spójności pomiędzy konkretnymi działaniami (2.1 i 2.3) lub rodzajami projektów w ramach danego działania (2.1). Jest to działanie korzystne z punktu widzenia wnioskodawców oraz spójności prowadzonych przez IZ/IP działań informacyjnych, ale także spójnego i konsekwentnego kierunkowania interwencji na poziomie całego Programu. Podobną funkcję pełni także dążenie do zachowania spójności pomiędzy kryteriami projektowymi a tymi, które dotyczą przyznawania grantów na

realizację przedsięwzięć w ramach projektów grantowych (w szczególności spójność ta dotyczy realizacji zasad horyzontalnych).

Jeśli z kolei chodzi o kompletność katalogu kryteriów wyboru projektów, to można ją zoperacjonalizować jako uwzględnienie w tym katalogu wszystkich kwestii istotnych z punktu widzenia odpowiedniej weryfikacji formalnej i merytorycznej planowanych przedsięwzięć oraz zgodnego z celami FERC kierunkowania wdrażanej interwencji. Trzeba w tym miejscu podkreślić, że generalnie mamy w ramach katalogów kryteriów wyboru projektów w poszczególnych działaniach Programu do czynienia ze względnie dużą liczbą kryteriów, a tym samym dużą złożonością procesu oceny. W takiej sytuacji, ewentualne uzupełnianie katalogu kryteriów o dodatkowe kryteria w celu zapewnienia jego kompletności musiałyby mieć bardzo silne uzasadnienie merytoryczne. Tymczasem, analiza przeprowadzona w odniesieniu do kryteriów wyboru projektów w poszczególnych działaniach FERC nie zidentyfikowała występowania takiego uzasadnienia. W badaniu jakościowym przedstawiciele IZ/IP zwracali natomiast uwagę, że osiągnięcie takiego stanu rzeczy jest wypadkową: (a) partycypacyjnego podejścia do opracowywania kryteriów wyboru projektów polegającego na prowadzeniu konsultacji z różnymi kategoriami interesariuszy odnośnie przygotowywanych propozycji kryteriów wyboru projektów, (b) uwzględnienia w kryteriach wyboru projektów oczekiwań z poziomu nadrzędnego, tj. Komisji Europejskiej i MFiPR.

Kolejne zagadnienie dotyczy poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów. W badaniu jakościowym generalnie dominowała pozytywna ocena katalogu kryteriów wyboru projektów FERC i dotyczy to właściwie wszystkich kategorii interesariuszy. Jednym ze źródeł takiego stanu rzeczy może być fakt oparcia procesu tworzenia kryteriów wyboru projektów na rozbudowanym procesie konsultacyjnym (z aktywnym udziałem grup roboczych funkcjonujących

w ramach systemu instytucjonalnego), którego zwieńczeniem jest ich zatwierdzenie przez Komitet Monitorujący FERC. Takie podejście ogranicza ryzyko ewentualnych późniejszych problemów z poprawnością formułowania kryteriów. Dodatkową okolicznością sprzyjającą jest fakt, iż w dużej mierze kryteria wyboru projektów FERC bazują na doświadczeniach POPC, a aktualnie cechuje część kryteriów duża zbieżność z kryteriami dotyczącymi wybranych interwencji KPO. Taki stan rzeczy ułatwia oswojenie się z kryteriami wyboru projektów przez główne kategorie interesariuszy.

To ogólne pozytywne zaopiniowanie kryteriów wyboru projektów FERC przekłada się także na pozytywną ocenę w ramach szczegółowych wymiarów, takich jak:

- **Obiektywizm** – Podkreślano, że generalnie kryteria wyboru projektów w FERC cechują się walorem obiektywności. Jednocześnie, zwracano uwagę, że w przypadku oceny merytorycznej (i to mającej jeszcze charakter ekspercki) całkowite wyeliminowanie pewnego elementu subiektywizmu nie jest możliwe. Nie wpływa to jednak w sposób istotnie negatywny na przebieg procesu oceny.
- **Mierzalność / Weryfikowalność** – Tu również dominowały opinie o braku problemów z mierzalnością / weryfikowalnością kryteriów wyboru projektów FERC. Podkreślano, że w przypadku większości kryteriów wyboru projektów nie występował problem pomiaru stopnia spełniania danego kryterium, czy weryfikacji faktu jego spełniania. Ewentualne uwagi zgłaszane do konkretnych kryteriów w tym aspekcie zawarto w tabeli zawierającej wyniki oceny poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów.
- **Jednoznaczność** – Również w niniejszym aspekcie dominowały pozytywne opinie w odniesieniu do kryteriów wyboru projektów FERC. Warto zwrócić tutaj szczególną uwagę na opinie wyrażane przez członków KOP.

Sygnalizowali oni, że nawet jeśli wnioskodawcy popełniali jakieś błędy dotyczące potwierdzenia spełnienia określonych kryteriów wyboru projektów, to analizując zapisy tych kryteriów należy domniemywać, że popełniane błędy w większym stopniu wynikały z niedokładnego zapoznania się wnioskodawców z opisem kryteriów niż niejednoznacznym ich opisem.

Dodatkowo, przeprowadzono szczegółową analizę odnoszącą się do kwestii poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów, w której uwzględniono ocenę ekspercką przeprowadzoną przez ewaluatora oraz wyniki badania jakościowego. W ocenie poprawności wzięto pod uwagę przede wszystkim takie aspekty kryteriów wyboru projektów jak: obiektywizm, mierzalność / weryfikowalność, jednoznaczność. Wnioski z tej analizy, wraz z propozycjami ewentualnych działań korygujących i optymalizujących katalog kryteriów wyboru projektów w FERC oraz odwołaniami do wyników analizy porównawczej (benchmarkingu), zawarto w tabeli stanowiącej aneks do niniejszego raportu. W przypadku formułowanych zaleceń nie uwzględniano faktu, czy dla danego naboru, w którym występuje kryterium wyboru projektów są w tym momencie planowane nabory wniosków o dofinansowanie (a więc jest potencjalne uzasadnienie dla optymalizacji kryteriów wyboru projektów). Przyjęto bowiem założenie, że przygotowane zestawienie ma objąć całość zidentyfikowanych problemów, a jeśli sformułowane zalecenia nie zostaną zrealizowane na potrzeby wdrażania FERC, to być może będą mogły zostać wykorzystane w odniesieniu do przyszłych interwencji o analogicznym charakterze. Należy także zwrócić uwagę, że we wspomnianej tabeli zawarto wyniki analizy porównawczej odnoszącej się do innych programów, udzielając tym samym odpowiedzi na pytanie badawcze: „Czy w innych programach finansowanych z funduszy europejskich wdrażanych w Polsce oraz w pozostałych krajach UE istnieją systemy wyboru projektów dotyczące wyboru projektów zbieżnych z zakresem interwencji 1 i 2 priorytetu

FERC ? Czy zawierają one elementy możliwe do zastosowania w systemie FERC w celu zwiększenia jego sprawności?” (pytanie nr 9)³². W przypadku, gdy przeprowadzony benchmarking pozwolił na wskazanie w innych programach rozwiązań mogących stanowić trafną i użyteczną odpowiedź na problemy zidentyfikowane w FERC – w tabeli przywołano i syntetycznie opisano te rozwiązania.

Ostatni aspekt analizy prowadzonej w odniesieniu do kwestii poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów dotyczy tego, jakie kryteria wyboru projektów okazały się najbardziej problematyczne w ich spełnianiu dla wnioskodawców w poszczególnych naborach i co było tego powodem. Aby zidentyfikować kryteria sprawiające problem wykorzystano analizę wyników oceny w rozstrzygniętych naborach konkurencyjnych, przyjmując założenie, iż kryteriami najbardziej problematycznymi są te, których nie udaje się spełnić. W ramach prezentowanych wyników oceny nie są prezentowane dane dotyczące oceny w ramach konkretnych kryteriów (dane te nie były dostępne w ramach prowadzonej ewaluacji), dlatego analizę oparto o wyniki dotyczące etapów oceny. Dane w tym zakresie zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczebność projektów ocenionych pozytywnie i negatywnie w naborach konkurencyjnych

Etap / wynik oceny	FERC.02.01-IP.01-001/23	FERC.01.01-IP.01-001/23
Ocena formalna - liczba projektów	23	236

³² Częstkowe odpowiedzi na to pytanie badawcze są także zawarte we wcześniejszych częściach raportu, gdzie zidentyfikowano w innych programach użyteczne rozwiązania systemowe, które nie odnosiły się do kryteriów wyboru projektów. Biorąc pod uwagę, że rozwiązania te dotyczyły różnych aspektów systemu wyboru FERC, odwołania do wyników analizy porównawczej znajdują się adekwatnie tematycznie podrozdziałach.

Etap / wynik oceny	FERC.02.01- IP.01-001/23	FERC.01.01- IP.01-001/23
Ocena formalna - pozytywna	18	235
Ocena formalna - negatywna	5	1
Ocena merytoryczna - liczba projektów	18	235
Ocena merytoryczna - pozytywna	12	120
Ocena merytoryczna - negatywna	6	115

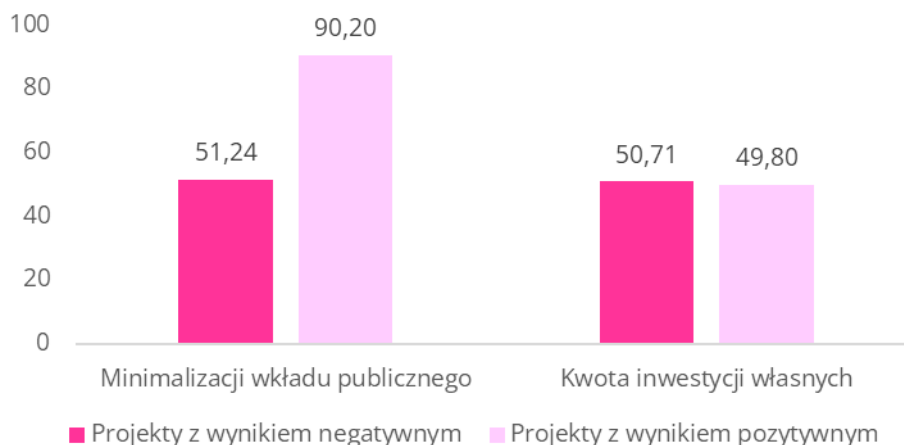
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników oceny

W przypadku naboru FERC.02.01-IP.01-001/23 wnioskodawcy mieli problemy ze spełnieniem zarówno kryteriów formalnych, jak i merytorycznych. Kryteriów formalnych nie spełniło 5 na 23 wnioskodawców, a kryteriów merytorycznych nie udało się spełnić 6 na 18 wnioskodawców, którzy pozytywnie przeszli etap oceny formalnej, więc uznać należy, że kryteria merytoryczne i formalne charakteryzują się dość zbliżoną problematycznością dla wnioskodawców.

W przypadku naboru FERC.01.01-IP.01-001/23 bardzo rzadko nie były spełniane kryteria formalne, dotyczyło to tylko 1 projektu na 236 ocenianych.

Zdecydowanie częściej projekty odrzucane były na etapie oceny merytorycznej – tam ocenę negatywną otrzymało 115 na 235 projektów. Przy czym kluczowa dla otrzymania dofinansowania była ocena w ramach dwóch kryteriów punktowych. Wyniki oceny projektów w ramach tych kryteriów zostały opublikowane, a średni poziom punktacji zaprezentowany został na poniższym wykresie.

Wykres 2. Średnia liczba punktów otrzymanych przez wnioski oceniane w naborze FERC.01.01-IP.01-001/23

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników oceny

Projekty z wynikiem negatywnym i pozytywnym charakteryzują się zbliżoną średnią liczbą punktów w zakresie kryterium „Kwota inwestycji własnych”, dlatego kryterium to należy uznać za mało różnicujące – ma ono niewielki wpływ na wybór projektów do dofinansowania. Inna sytuacja jest w przypadku kryterium „Minimalizacja wkładu publicznego”, tu średnia liczba punktów uzyskiwanych w projektach z wynikiem pozytywnym wynosi 90,20 pkt i jest wyraźnie wyższa niż średnia dla projektów z wynikiem negatywnym wynosząca 51,24. Kryterium to jest zdecydowanie bardziej różnicujące i ma większy wpływ na otrzymanie dofinansowania. W przypadku tego rodzaju kryteriów punktowych trudno mówić o problematyczności ze spełnieniem kryteriów, a raczej z trudnościami z uzyskaniem wysokiej oceny. W przypadku kryterium „Minimalizacja wkładu publicznego” mamy do czynienia z większym wpływem różnicującym, dlatego właśnie w jego przypadku można mówić o większych trudnościach z uzyskaniem wysokiej oceny.

Kwestię trudności w spełnianiu konkretnych kryteriów wyboru projektów podjęto także w badaniu jakościowym, gdzie wskazano na następujące kryteria, w przypadku których identyfikowano trudności w ich spełnianiu przez wnioskodawców:

- Kryterium dotyczące objęcia zasięgiem planowanej sieci wszystkich punktów adresowych w ramach danego obszaru konkursowego.
- Kryterium dotyczące efektywności kosztowej.
- Kryteria odnoszące się do zarządzania projektem.
- Kryterium dotyczące kompletności dokumentacji wymaganej na etapie aplikowania.
- Kryterium dotyczące przygotowania do realizacji projektu pod względem zgodności z otoczeniem prawnym.
- Kryterium dotyczące tego, że Usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie wykorzystywane.
- Kryterium dotyczące doświadczenia w zakresie realizacji projektów / inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych.
- Kryteria dotyczące realizacji zasad horyzontalnych.
- Kryterium dotyczące kwoty inwestycji własnych.

Analiza najbardziej problematycznych kryteriów wyboru projektów obejmowała również zakres pytań zadawanych przez wnioskodawców w trakcie trwania naborów. Zarówno dla rozpoczętych jak i zakończonych naborów w programie FERC 2021-2027 przeprowadzona została analiza treści zadawanych pytań. Ze wszystkich dostępnych dwunastu naborów zamieszczonych w portalu Programu, w przypadku czterech zidentyfikowane zostały dokumenty zawierające „Pytania i odpowiedzi / FAQ”. Poniżej zaprezentowano kryteria, które były bezpośrednio tematem pytań wnioskodawców albo pośrednio stanowiły temat pytania bez ich nazwania / wskazania, ale w przypadku których odpowiedzi odnosiły się już do konkretnych kryteriów wyboru projektów.

Działanie 1.1: Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego (sposób wyboru projektów: konkurencyjny, FERC.01.01-IP.01-001/23)

Kryteria zawarte bezpośrednio w pytaniach wnioskodawców:

- Wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie realizacji projektów/inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych uzyskane po 1.01.2015 r. do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie (cztery zapytania).
- Wykonalność finansowa projektu (trzy zapytania).
- Minimalizacja wkładu publicznego (jedno zapytanie).
- Kwota inwestycji własnych (jedno zapytanie).
- Kwalifikowalność Wnioskodawcy (jedno zapytanie).

Kryteria zawarte pośrednio w pytaniach wnioskodawców, wskazane w odpowiedziach:

- Wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie realizacji projektów/inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych uzyskane po 1.01.2015 r. do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie (trzy zapytania).
- Minimalizacja wkładu publicznego (dwa zapytania).
- Kwota inwestycji własnych (dwa zapytania).

Najwięcej zapytań wnioskodawców dotyczyło kryterium weryfikującego ich doświadczenie. Ponadto, niektóre pytania dotyczyły wykonalności finansowej projektu, minimalizacji wkładu publicznego oraz kwoty inwestycji własnych.

Działanie 2.1: Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (sposób wyboru projektów: konkurencyjny, FERC.02.01-IP.01-001/23)

Kryteria zawarte bezpośrednio w pytaniach wnioskodawców:

- Pozytywna ocena Komitetu Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji (KRMK) (jedno zapytanie).
- Komplementarność projektu z innymi projektami realizowanymi na poziomie centralnym i regionalnym (jedno zapytanie).
- Zgodność zakresu projektu z jego celem i celem programu FERC (jedno zapytanie).

Kryteria zawarte pośrednio w pytaniach wnioskodawców, wskazane w odpowiedziach:

- Zgodność projektu z zasadami: równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami; równości kobiet i mężczyzn (jedno zapytanie).

Wszystkie cztery kryteria wyboru projektów, które zostały podjęte wśród pytań / odpowiedzi pojawiały się pojedynczo.

Działanie 2.1: Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych (sposób wyboru projektów: konkurencyjny, FERC.02.01-IP.01-003/24)

Kryteria zawarte bezpośrednio w pytaniach wnioskodawców:

- Wysoka dojrzałość i klarowny zakres e-usług (jedno zapytanie).
- Zgodność z zasadami udzielania pomocy publicznej (lub pomocy de minimis) (jedno zapytanie).
- Usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie wykorzystywane (jedno zapytanie).

Kryteria zawarte pośrednio w pytaniach wnioskodawców, wskazane w odpowiedziach:

- Usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie wykorzystywane (jedno zapytanie).

Jedno kryterium wyboru projektów pojawiło się w sumie dwukrotnie wśród pytań / odpowiedzi – dotyczyło ono powszechnego wykorzystania usług realizowanych w ramach projektu.

Działanie 2.3: Digitalizacja zasobów kultury - zwiększenie otwartości oraz poziomu ponownego wykorzystania danych z zasobów kultury (sposób wyboru projektów: konkurencyjny, FERC.02.03-IP.01-002/24)

Kryteria zawarte bezpośrednio w pytaniach wnioskodawców:

- Wykorzystanie do cyfrowego udostępniania zasobów kultury portalu i repozytorium [Witryna internetowa Krajowego Repozytorium Obiektów Nauki i Kultury](#) (jedno zapytanie).
- Wykonalność projektu oraz zapewnienie możliwości kontroli realizacji projektu (jedno zapytanie).
- Założenia projektu są zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami grup docelowych, dla których udostępnia się cyfrowo zasoby kultury (jedno zapytanie).

Kryteria zawarte pośrednio w pytaniach wnioskodawców, wskazane w odpowiedziach:

- Kwalifikowalność Wnioskodawcy/Partnerów (jedno zapytanie).

Wszystkie cztery kryteria wyboru projektów, które zostały podjęte wśród pytań/odpowiedzi pojawiały się pojedynczo.

Jak wynika z powyższych danych, w przypadku wszystkich czterech naborów konkurencyjnych tylko w przypadku naboru FERC.01.01-IP.01-001/23 oraz FERC.02.01-IP.01-003/24 pojawiały się częściej niż raz dane kryteria jako temat wątpliwości wnioskodawców – przy czym w znaczącej liczebności tylko w przypadku działania 1.1. Kryterium, które w owym działaniu mogło sprawiać największy problem było kryterium dotyczące doświadczenia wnioskodawców w zakresie realizacji projektów / inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych.

W ramach oceny poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów przeprowadzono także analizę treści protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego. Miała ona na celu uzupełnienie obrazu uwarunkowań spełniania przez wnioskodawców kryteriów wyboru projektów. Zidentyfikowane zostały opinie, w których wskazywano na potencjalne problemy związane z kryteriami. Przeanalizowano wszystkie sześć dostępnych protokołów z posiedzeń KM – poniżej zaprezentowano i omówiono wnioski z uwag dotyczących kryteriów. Same uwagi podzielono na te dotyczące konkretnych wymogów oraz uwagi ogólne do katalogu kryteriów. Ich szczegółowy wykaz zamieszczono w aneksie do niniejszego raportu końcowego („Szczegółowe wyniki analizy treści protokołów Komitetu Monitorującego FERC“.)

Uwag do kryteriów wyboru projektów było na posiedzeniach KM stosunkowo niewiele, a w przypadku jednego posiedzenia w ogóle się nie pojawiły. Tylko w przypadku jednego kryterium uwagi pojawiły się trzy razy, w trzech różnych działaniach (2.2, 2.4, 2.5): Zgodność projektu z zasadami: równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; równości kobiet i mężczyzn. Należy również zwrócić uwagę, że uwagi nie skutkowały większymi zmianami, a nawet zdawały się większych zmian nie sugerować. Wszystkie z problemów podniesionych na posiedzeniach zostały

natomiast zaadresowane – oznaczało to samo wyjaśnienie i doprecyzowanie kryterium, a w innych przypadkach zasugerowanie prób zmian w przyszłości lub podjęcie tematu w innym terminie po zebraniu nowych danych.

Wnioski i rekomendacje

W niniejszym rozdziale przedstawiono katalog wniosków i rekomendacji sformułowanych na podstawie badania. Całość wniosków i rekomendacji przedstawiono w tabeli, a zawarte w niej propozycje działań odnoszą się do różnych obszarów zidentyfikowanych jako problemowe w odniesieniu do systemu i kryteriów wyboru projektów w ramach FERC.

W tabeli zamieszczono informacje dotyczące: wniosku wynikającego z badania, który stanowił podstawę do sformułowania danej rekomendacji; treści rekomendacji; adresata rekomendacji; sposobu wdrożenia rekomendacji; terminu wdrożenia rekomendacji (kwartał); klasy rekomendacji (operacyjna lub strategiczna).

W przypadku adresata rekomendacji każdorazowo wskazano IZ/IP FERC, przyjmując, że w odniesieniu do zalecanych działań ich wdrożenie będzie wymagać wspólnych działań IZ i IP.

Choć pierwotnie zakładano możliwość sformułowania rekomendacji horyzontalnych, ostateczny katalog zaproponowanych rekomendacji obejmuje tylko rekomendacje programowe o charakterze operacyjnym.

Tabela 5. Tabela wniosków i rekomendacji

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
1.	Dotychczasowe rozplanowanie naborów wniosków o dofinansowanie w ramach FERC należy uznać za prawidłowe, przy czym występują uwarunkowania, które należałoby w ramach dalszego wdrażania Programu uwzględnić na etapie planowania naborów. (s. 30-47)	Uwzględnienie – w miarę możliwości – dodatkowych uwarunkowań na etapie planowania naborów wniosków o dofinansowanie.	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Włączenie w porządek obrad KM FERC elementu przedstawiania krótkich syntetycznych informacji dotyczących rozplanowania naborów w KPO (np. poprzez zapoznavanie członków KM FERC z harmonogramami naborów KPO w momencie ich ogłaszania – w odniesieniu do tych interwencji w KPO, których zakres przedmiotowy i podmiotowy jest zbieżny z FERC) i postępu wdrażania KPO (np. poprzez zapoznavanie członków KM FERC z wynikami tych 	31.12.2026	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				naborów w KPO, których zakres przedmiotowy i podmiotowy jest zbieżny z FERC).		
2.	<p>W dotychczasowych naborach wniosków o dofinansowanie raczej pozytywnie należy ocenić czas, jaki osoby oceniające miały na ocenę wniosków o dofinansowanie. Wprowadzenie ewentualnych usprawnień w tym aspekcie mogłoby jednak korzystnie wpłynąć na sprawność przebiegu procesu oceny.</p> <p>(s. 55-59)</p>	Wprowadzenie rozwiązań usprawniających przebieg procesu oceny wniosków o dofinansowanie.	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wprowadzenie przynajmniej dwukanałowego systemu powiadamiania oceniających o złożeniu przez wnioskodawców poprawionej / uzupełnionej dokumentacji projektowej, która musi zostać zweryfikowana przez osobę oceniającą (np. poczta elektroniczna / powiadomienie w systemie informatycznym / wiadomość tekstowa – kontakt telefoniczny). 	31.12.2027	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<ul style="list-style-type: none"> Przeanalizowanie możliwości wprowadzenia dodatkowych obszarów automatycznej walidacji informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie na etapie oceny formalnej i merytorycznej. 		
3.	Mamy do czynienia z dostępnością i użytecznością zróżnicowanych mechanizmów wsparcia merytorycznego adresowanych do wnioskodawców. Niemniej jednak występują obszary takiego wsparcia, które nie są zagospodarowane lub	Usprawnienie dotychczasowych i podjęcie dodatkowych działań w obszarze mechanizmów wsparcia merytorycznego wnioskodawców.	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> Udostępnianie rejestrowanych nagrań spotkań / szkoleń kierowanych do wnioskodawców poszczególnych naborów i ich udostępnianie na podstronach internetowych poszczególnych naborów. Położenie nacisku w prowadzonych działaniach szkoleniowo- 	31.12.2027	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
	<p>w których możliwa jest optymalizacja prowadzonych działań wspierających.</p> <p>(s. 70-80)</p>			<p>informacyjnych na omawianie praktycznych aspektów dotyczących kryteriów wyboru projektów (w tym np. wskazywanie na najczęstsze błędy popełniane przez wnioskodawców) i unikanie szkoleń bazujących na omawianiu zapisów dokumentacji naborowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ułatwienie w czasie trwania wszystkich naborów możliwości kontaktu telefonicznego z IP CPPC poprzez podanie bezpośrednich numerów telefonu pod którymi można uzyskać informacje dotyczące danego naboru 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<p>oraz wskazanie konkretnych osób odpowiedzialnych za udzielanie informacji dotyczących poszczególnych naborów.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie użyteczności sekcji witryny internetowej Programu oraz CPPC poświęconej zasadom horyzontalnym (ze szczególnym uwzględnieniem zasad równościowych), przede wszystkim poprzez: (a) wyraźne jej wyodrębnienie jako odrębnej sekcji na witryny internetowej CPPC (na wzór witryny internetowej Programu), (b) udostępnienie takich materiałów jak: zbiór 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<p>dobrych praktyk, przykłady właściwego stosowania się do zasad lub instrukcji przygotowania projektów zgodnych z tymi zasadami, webinar poświęcony sposobom uwzględniania zasad horyzontalnych w projektach realizowanych w FERC, (c) udostępnianie linku do wspomnianej sekcji na podstronie każdego ogłaszanego naboru wniosków o dofinansowanie.</p>		
4.	Mamy do czynienia z dostępnością i użytecznością zróżnicowanych mechanizmów wsparcia	Usprawnienie dotychczasowych i podjęcie dodatkowych działań w obszarze mechanizmów	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Włączenie – w charakterze uczestników – ekspertów zewnętrznych oraz członków KOP będących pracownikami IP w działania szkoleniowe 	31.12.2027	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
	<p>merytorycznego adresowanych do osób oceniających. Niemniej jednak występują obszary takiego wsparcia, które nie są zagospodarowane lub w których możliwa jest optymalizacja prowadzonych działań wspierających.</p> <p>(s. 80-83)</p>	<p>wsparcia merytorycznego osób oceniających.</p>		<p>adresowane do wnioskodawców, a przynajmniej udostępnianie członkom KOP nagrań z zarejestrowanych szkoleń / spotkań, które były adresowane do wnioskodawców.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Konsekwentne stosowanie we wszystkich naborach podejścia polegającego na zapewnieniu przez IP osobom oceniającym dostępu do informacji o tym, kiedy wnioskodawcy przekazano wezwanie do wprowadzenia do złożonej dokumentacji projektowej określonych zmian / uzupełnień i jaki wyznaczono mu termin 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				przekazania uzupełnionej dokumentacji.		
5.	W ramach procedury odwoławczej nie zidentyfikowano nieprawidłowości proceduralnych, ale możliwe jest podjęcie działań, które zoptymalizują funkcjonowanie systemu wyboru projektów w odniesieniu do procedury odwoławczej. (s. 90-96)	Wdrożenie rozwiązań optymalizujących funkcjonowanie systemu wyboru projektów w odniesieniu do procedury odwoławczej.	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zamieszczanie w ramach regulaminów wyboru projektów szczegółowych informacji dotyczących zapewnienia bezstronności w rozstrzyganiu protestów. ▪ Położenie w ramach stosowanych mechanizmów wsparcia merytorycznego kierowanego do wnioskodawców i osób oceniających szczególnego nacisku na te kryteria wyboru projektów, które najczęściej stanowią przedmiot wnoszonych środków odwoławczych 	31.12.2027	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				(działanie 1.1 – Wykonalność finansowa projektu; działanie 2.1 – Efektywność kosztowa projektu; Uzyskanie praw do korzystania z oprogramowania w sposób zabezpieczający interesy Wnioskodawcy; Zapewnienie wysokiej użyteczności funkcjonalnej e-usługi / systemu; Zapewnienie możliwości skutecznej kontroli realizacji projektu; Ekonomicznie i adekwatnie do potrzeb zaplanowana infrastruktura techniczna.		
6.	W toku prowadzonej analizy nie zidentyfikowano	Podjęcie działań zorientowanych na zmniejszenie	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weryfikacja możliwości poszerzenia zakresu stosowania oświadczeń na 	31.12.2027	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
	<p>przypadków znaczącego i jednoznacznego nieprzestrzegania przepisów i wytycznych. Stwierdzono natomiast występowanie określonych obciążeń administracyjnych i trudności proceduralnych.</p> <p>(s. 83-90)</p>	<p>skali obciążeń administracyjnych na etapie naboru projektów (od momentu aplikowania o wsparcie do ewentualnego podpisania umowy o dofinansowanie).</p>		<p>potrzeby potwierdzenia spełnienia poszczególnych kryteriów wyboru projektów na etapie oceny wniosków o dofinansowanie (zamiast rozbudowanych opisów we wniosku o dofinansowanie lub wymaganych załączników do wniosku o dofinansowanie).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrzymanie w treści regulaminów wyboru projektów zapisu o konieczności zawarcia przez wnioskodawcę umowy o dofinansowanie w określonym terminie, przy jednoczesnym dopuszczeniu możliwości ewentualnego 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<p>jednokrotnego przesunięcia tego terminu (wyłącznie za zgodą IP) i/lub fakultatywności odstąpienia przez IP od zawarcia umowy o dofinansowanie, który we wskazanym terminie nie zawarł umowy o dofinansowanie z przyczyn leżących po jego stronie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozważenie dostosowania wzorów wymaganej dokumentacji do specyfiki rodzajów wsparcia / typów projektów (chodzi przede wszystkim o studium wykonalności w jego części finansowej – uproszczenie tej części w przypadku projektów realizowanych przez jednostki publiczne 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<p>oraz sam wzór wniosku o dofinansowanie i sekcję „Dodatkowe informacje” w zakresie odnoszącym się do kryteriów wyboru projektów).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozważenie wyodrębnienia we wniosku o dofinansowanie części zawierających informacje odnoszące się ściśle i bezpośrednio do wybranych kryteriów wyboru projektów i przyjęcie, że weryfikacja stopnia spełniania tych kryteriów prowadzona jest na podstawie informacji zawartych w tych częściach wniosku. 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1122 411 1572 970">▪ Dokonanie – w miarę możliwości – uspoźnienia wymagań informacyjnych dotyczących różnych części dokumentacji projektowej przedkładanej przez wnioskodawcę w trakcie naboru wniosków o dofinansowanie poprzez eliminację sytuacji dublowania zakresów informacji poszczególnych dokumentów. <li data-bbox="1122 1002 1572 1375">▪ Ujednoznacznienie wymagań i instrukcji przygotowania mapy koncepcyjnej sieci na potrzeby aplikowania o wsparcie w działaniu 1.1, a w wariantcie optymalnym udostępnianie wnioskodawcom 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				template'u z określoną strukturą warstw, który umożliwiłby utworzenie mapy koncepcyjnej poprzez nałożenie przez wnioskodawcę rzeczywistych danych dla danego obszaru realizacji projektu.		
7.	W przypadku FERC mamy do czynienia ze stosowaniem dwóch systemów informatycznych (LSI CPPC i WOD2021) do obsługi procesu naboru wniosków o dofinansowanie (a w przypadku LSI CPPC – także procesu oceny złożonych wniosków). Systemy różnią się	Zoptymalizowanie funkcjonowania informatycznego wymiaru procesu oceny wniosków o dofinansowanie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ IZ/IP FERC (dot. systemu LSI CPPC) ▪ MFiPR - Instytucja Koordynująca Umowę Partnerstwa (dot. systemu WOD2021) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zastosowanie – w miarę możliwości – systemu LSI CPPC do obsługi procesu naboru wniosków o dofinansowanie oraz ich oceny w ramach naborów niekonkurencyjnych. ▪ Weryfikacja możliwości technicznych i użyteczności z punktu widzenia IZ/IP rozwiązań postulowanych przez 	31.12.2027	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
	funkcjonalnościami i charakterem pożądaných usprawnień i choć są wykorzystywane w różnych rodzajach naborów (WOD2021 – nabory niekonkurencyjne; LSI CPPC – nabory konkurencyjne), to funkcjonowanie w ramach jednego programu dwóch różnych systemów informatycznych generuje dodatkowe koszty transakcyjne. (s. 98-105)			<p>ewaluatora i użytkowników systemów LSI CPPC oraz WOD2021 w podrozdziale: „Systemy informatyczne”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wdrożenie pozytywnie zweryfikowanych postulatów usprawnienia systemów informatycznych: LSI CPPC i WOD2021. 		
8.	W przypadku projektów	Zmniejszenie obciążeń	<ul style="list-style-type: none"> ▪ KRMC (dwa pierwsze) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dokonanie – w miarę możliwości – uspołnien 	31.12.2025	Programowa – Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
	<p>informatycznych w działaniach: 2.1, 2.2, 2.3 i 2.5 obowiązuje kryterium wyboru projektów obligujące wnioskodawców do pozyskania pozytywnej opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji. Jej uzyskanie nie stanowi problemu merytorycznego, lecz wiąże się z określonymi obciążeniami administracyjnymi dla wnioskodawców.</p> <p>(s. 50-51, 89, 112-113, 160-161)</p>	<p>administracyjnych związanych z pozyskiwaniem opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji.</p>	<p>sposoby wdrożenia)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ IZ/IP FERC (trzeci sposób wdrożenia) 	<p>terminologii pomiędzy KRMC i FERC poprzez wprowadzenie odpowiednich zmian w ramach KRMC (uspójnienie różnych pojęć stosowanych do takich samych desygnatów: beneficjent / ostateczny odbiorca wsparcia; wniosek o dofinansowanie / wniosek o objęcie przedsięwzięcia wsparciem; działanie / inwestycja), które stosowane są na potrzeby:</p> <p>(a) uzyskania pozytywnej opinii Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji,</p> <p>(b) procesu aplikowania o wsparcie w ramach FERC.</p>		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wprowadzenie możliwości samodzielnego (tj. bez pośrednictwa danego ministerstwa) starania się jednostek podległych poszczególnym ministerstwom, które to jednostki planują realizować projekty opiniowane przez KMRC. ▪ Rezygnacja z określania terminu ważności opinii KRMC na rzecz jej bezterminowej ważności (przy zachowaniu wymogu utrzymania spójności zakresu projektu na etapie opiniowania przez KRMC i aplikowania o wsparcie w ramach FERC). 		

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
9.	<p>Analiza problematyczności sformułowania kryteriów wyboru projektów w ramach FERC wskazała na występowanie kryteriów wyboru projektów budzących największe wątpliwości wśród różnych kategorii interesariuszy. (s. 115-118; 149-177)</p>	<p>Podjęcie określonych działań zorientowanych na optymalizację kryteriów „podwyższonego ryzyka” tj. tych, które zostały zidentyfikowane jako budzące największe wątpliwości wśród różnych kategorii interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem wnioskodawców.</p>	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie szczególnego nacisku w prowadzonych działaniach informacyjnych i szkoleniowych na formułowanie wyjaśnień dotyczących tych kryteriów (gł. poprzez włączenie w programy szkoleń / spotkań elementu szczegółowego wyjaśnienia tych kryteriów, wraz z prezentacją najczęściej popełnianych błędów). ▪ Ewentualna modyfikacja definicji kryteriów w celu zwiększenia ich jednoznaczności lub obiektywnego charakteru. 	31.12.2027	Programowa - Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
10.	W przypadku części kryteriów wyboru projektów mamy do czynienia z występowaniem szczegółowych problemów w ich sposobie definiowania. (s. 149-177)	Rozważenie wprowadzenia ewentualnych modyfikacji do sposobów definiowania wybranych kryteriów wyboru projektów.	IZ/IP FERC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weryfikacja celowości wprowadzenia modyfikacji sugerowanych przez ewaluatora w tabeli: „Ocena poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów”, stanowiącej aneks do raportu końcowego. ▪ Wprowadzenie proponowanych zmian sposobów definiowania wybranych kryteriów wyboru projektów w ramach dedykowanej im aktualizacji lub przy okazji innych modyfikacji danego katalogu kryteriów odnoszącego się do określonego działania. 	31.12.2027	Programowa - Operacyjna

Lp.	Wniosek wynikający z badania (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasa rekomendacji
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weryfikacja katalogu kryteriów wyboru projektów pod kątem identyfikacji takich kryteriów, dla których uzasadnione i możliwe byłoby wyodrębnienie we wniosku o dofinansowanie części, które byłyby przeznaczone na podanie przez wnioskodawcę informacji bezpośrednio odnoszących się do tych kryteriów. 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych analiz

Spisy ilustracji

W niniejszej części przedstawiono spisy ilustracji zamieszczonych w raporcie końcowym i aneksach.

SPIS TABEL

Tabela 1. Postęp wdrażania regionalnych i krajowych programów Funduszy Europejskich.....	27
Tabela 2. Szacowany postęp rzeczowy FERC	36
Tabela 3. Sposób wyboru projektów w poszczególnych naborach FERC	62
Tabela 4. Liczebność projektów ocenionych pozytywnie i negatywnie w naborach konkurencyjnych	118
Tabela 5. Tabela wniosków i rekomendacji	128
Tabela 6. Ocena poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów	149
Tabela 7. Wybrane do analizy działania realizujące cel EFRR.CP1.II (RSO1.2) oraz o tematyce zbieżnej z celem EFRR.CP1.II (RSO1.2) (KPO)	185
Tabela 8. Wybrane do analizy działania realizujące cel EFRR.CP1.V (RSO1.5) oraz o tematyce zbieżnej z celem EFRR.CP1.V (RSO1.5) (KPO)	195

SPIS SCHEMATÓW

Schemat 1. Cel główny i cele szczegółowe FERC	107
---	-----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Rozplanowanie naborów w ramach FERC	31
Wykres 2. Średnia liczba punktów otrzymanych przez wnioski oceniane w naborze FERC.01.01-IP.01-001/23.....	120

Aneksy

ANEKS 1. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI OCENY POPRAWNOŚCI SFORMUŁOWANIA

KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW

W poniższej tabeli zamieszczono szczegółowe wyniki analizy odnoszącej się do poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów.

Tabela 6. Ocena poprawności sformułowania kryteriów wyboru projektów

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
Złożenie wniosku o dofinansowanie w odpowiedniej formie.	Kryterium odnosi się do tego, czy: „Wnioskodawca złożył podpisany przez upoważnioną osobę / osoby wniosek o dofinansowanie w postaci elektronicznej zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie wyboru projektów”. Treść kryterium jest jednoznaczna w odniesieniu do kwestii podpisania wniosku przez upoważnioną osobę / osoby oraz złożenia wniosku w postaci elektronicznej. Wydaje się jednak, że w praktyce kryterium to mogłoby zostać ograniczone do aspektu weryfikacji złożonego podpisu pod kątem złożenia go przez osobę upoważnioną. Jeśli bowiem chodzi o złożenie wniosku drogą elektroniczną zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie wyboru projektów, to druga część (zgodność z wymaganiami określonymi w regulaminie wyboru projektów) jest niejednoznaczna (nie jest wskazane o jakie wymagania dokładnie chodzi), a to, że wniosek jest rozpatrywany oznacza, że wpłynął on w formie elektronicznej w ramach właściwego naboru – nie ma, więc potrzeby dodatkowej weryfikacji tego faktu. Z drugiej strony, niniejsze kryterium w obecnym brzmieniu pozwala np. uzasadnić ocenę negatywną w przypadku tych wniosków o dofinansowanie, które wprawdzie wpłynęły w formie elektronicznej, ale zostały złożone za pomocą przeznaczonego do tego systemu informatycznego, lecz np. za pośrednictwem ePUAP.

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>Analiza porównawcza obejmująca inne programy wskazuje na bardzo zróżnicowane podejście do weryfikacji poprawności formalnej złożenia wniosku o dofinansowanie. Często analizowane są takie aspekty, które w FERC nie podlegają weryfikacji, ale nie oznacza to, że powinno się poszerzyć w ramach ewaluowanego Programu zakres oceny w niniejszym kryterium – wydaje się on wystarczający.</p> <p>Przeprowadzona analiza nie potwierdziła przy tym, by kwestia złożenia wniosku o dofinansowanie we właściwym terminie była powszechnie weryfikowana.</p>
<p>Kompletność dokumentacji wymaganej na etapie aplikowania.</p>	<p>W opisie kryterium wskazano, że: „We wniosku o dofinansowanie, w oświadczeniach oraz w załącznikach do wniosku nie występują istotne rozbieżności: w szczególności wartość budżetu projektu, wskaźniki projektu”. Wprowadzenie frazy „w szczególności” rodzi wątpliwości, w jaki sposób traktowane będą rozbieżności nie dotyczące wartości budżetu projektu i wskaźników projektu.</p> <p>W celu ujednoznacznienia kryterium należałoby rozważyć usunięcie fragmentu: „w szczególności wartość budżetu projektu, wskaźniki projektu”, ew. następujące zmodyfikowanie opisu kryterium: „We wniosku o dofinansowanie, w oświadczeniach oraz w załącznikach do wniosku nie występują istotne rozbieżności dotyczące wartości budżetu projektu i wskaźników projektu”.</p> <p>Analiza porównawcza obejmująca inne programy pozwoliła zidentyfikować przykłady możliwych sposobów ujednoznacznienia wymogu spójności złożonej dokumentacji. Przykładowo, w programie Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 ocenie podlega: „Czy dane we wniosku o dofinansowanie oraz w przedkładanych dokumentach są spójne i poprawne?”. Z kolei w programie Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 weryfikowane jest to, czy: „Czy wniosek zawiera wszystkie informacje na temat projektu niezbędne do oceny kryteriów, w tym wymagane analizy</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>wskazane w instrukcji wypełniania wniosku? Czy informacje są spójne?”. W programie „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027: „Weryfikacji podlega spójność zapisów w całej dokumentacji projektowej złożonej przez Wnioskodawcę, także w ramach samego formularza wniosku o dofinansowanie”. I wreszcie, w ramach rumuńskiego programu Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027 przedmiotem oceny jest „Spójność i korelacja dokumentacji projektowej” (wniosek o dofinansowanie, studium wykonalności, w tym analiza kosztów i korzyści, projekt techniczny). Specyfiką tego ostatniego przypadku jest ocena punktowa wewnętrznej spójności złożonej dokumentacji (5 punktów za pełne skorelowanie informacji zawartych w przedłożonych dokumentach, 3 punkty za częściowe skorelowanie informacji zawartych w przedłożonych dokumentach).</p>
<p>Zgodność projektu z zasadami: równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami; równości kobiet i mężczyzn.</p>	<p>Opis kryterium koncentruje się na opisie wymagań dotyczących spełnienia niniejszego kryterium wyboru projektów. Tymczasem, jak wskazują wyniki badania jakościowego, podstawowym problemem jest w przypadku kryteriów odnoszących się do zasad horyzontalnych nie tylko trafne rozumienie przez wnioskodawców tych kryteriów, ale także odpowiednie opisanie sposobu ich spełniania w dokumentacji projektowej.</p> <p>W tym kontekście podkreślić należy znaczenie – uwzględnionego w jednej z rekomendacji – podejmowania działań informacyjnych odnoszących się do zasad horyzontalnych i kryteriów z nimi powiązanych.</p> <p>Należy w tym miejscu zauważyć – jak wskazują wyniki analizy porównawczej obejmującej inne programy – że w niektórych programach doprecyzowanie informacji odnośnie sposobu weryfikacji kryteriów dot. zasad horyzontalnych jest znacznie większe. Przykładowo, w ramach programu Fundusze</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>Europejskie dla Małopolskie 2021-2027 stosuje się szczegółowe check-listy do weryfikacji kwalifikowalności wnioskodawcy i ewentualnych partnerów, także pod kątem spełniania wymagań określonych w zasadach horyzontalnych. Z kolei w greckim programie „Konkurencyjność”, w samej definicji kryterium zostały szczegółowo opisane możliwe do podjęcia działania w zakresie realizacji wybranych zasad horyzontalnych, co stanowi swego rodzaju „przewodnik” dla wnioskodawcy, w jaki sposób może on potwierdzić realizację danej zasady w swoim projekcie.</p>
<p>Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej.</p>	<p>Opis kryterium koncentruje się na opisie wymagań dotyczących spełnienia niniejszego kryterium wyboru projektów. Tymczasem, jak wskazują wyniki badania jakościowego, podstawowym problemem jest w przypadku kryteriów odnoszących się do zasad horyzontalnych nie tylko trafne rozumienie przez wnioskodawców tych kryteriów, ale także odpowiednie opisanie sposobu ich spełniania w dokumentacji projektowej.</p> <p>W tym kontekście podkreślić należy znaczenie – uwzględnionego w jednej z rekomendacji – podejmowania działań informacyjnych odnoszących się do zasad horyzontalnych i kryteriów z nimi powiązanych.</p> <p>Należy w tym miejscu zauważyć – jak wskazują wyniki analizy porównawczej obejmującej inne programy – że w niektórych programach doprecyzowanie informacji odnośnie do sposobu weryfikacji kryteriów dot. zasad horyzontalnych jest znacznie większe. Przykładowo, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolskie 2021-2027 stosuje się szczegółowe check-listy do weryfikacji kwalifikowalności wnioskodawcy i ewentualnych partnerów, także pod kątem spełniania wymagań określonych w zasadach horyzontalnych. Z kolei w greckim programie „Konkurencyjność”, w samej definicji kryterium zostały szczegółowo opisane</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>możliwe do podjęcia działania w zakresie realizacji wybranych zasad horyzontalnych, co stanowi swego rodzaju „przewodnik” dla wnioskodawcy, w jaki sposób może on potwierdzić realizację danej zasady w swoim projekcie.</p>
<p>Zgodność projektu z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych.</p>	<p>Opis kryterium koncentruje się na opisie wymagań dotyczących spełnienia niniejszego kryterium wyboru projektów. Tymczasem, jak wskazują wyniki badania jakościowego, podstawowym problemem jest w przypadku kryteriów odnoszących się do zasad horyzontalnych nie tylko trafne rozumienie przez wnioskodawców tych kryteriów, ale także odpowiednie opisanie sposobu ich spełniania w dokumentacji projektowej.</p> <p>W tym kontekście podkreślić należy znaczenie – uwzględnionego w jednej z rekomendacji – podejmowania działań informacyjnych odnoszących się do zasad horyzontalnych i kryteriów z nimi powiązanych.</p> <p>Należy w tym miejscu zauważyć – jak wskazują wyniki analizy porównawczej obejmującej inne programy – że w niektórych programach doprecyzowanie informacji odnośnie sposobu weryfikacji kryteriów dot. zasad horyzontalnych jest znacznie większe. Przykładowo, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolskie 2021-2027 stosuje się szczegółowe check-listy do weryfikacji kwalifikowalności wnioskodawcy i ewentualnych partnerów, także pod kątem spełniania wymagań określonych w zasadach horyzontalnych. Z kolei w greckim programie „Konkurencyjność”, w samej definicji kryterium zostały szczegółowo opisane możliwe do podjęcia działania w zakresie realizacji wybranych zasad horyzontalnych, co stanowi swego rodzaju „przewodnik” dla wnioskodawcy, w jaki sposób może on potwierdzić realizację danej zasady w swoim projekcie.</p>
<p>Zgodność z zasadą zrównoważonego</p>	<p>Opis kryterium koncentruje się na opisie wymagań dotyczących spełnienia niniejszego kryterium wyboru</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
rozwoju, w tym zasadą 'nie czynić poważnej szkody'.	<p>projektów. Tymczasem, jak wskazują wyniki badania jakościowego, podstawowym problemem jest w przypadku kryteriów odnoszących się do zasad horyzontalnych nie tylko trafne rozumienie przez wnioskodawców tych kryteriów, ale także odpowiednie opisanie sposobu ich spełniania w dokumentacji projektowej.</p> <p>W tym kontekście podkreślić należy znaczenie – uwzględnionego w jednej z rekomendacji – podejmowania działań informacyjnych odnoszących się do zasad horyzontalnych i kryteriów z nimi powiązanych.</p> <p>Należy w tym miejscu zauważyć – jak wskazują wyniki analizy porównawczej obejmującej inne programy – że w niektórych programach doprecyzowanie informacji odnośnie do sposobu weryfikacji kryteriów dot. zasad horyzontalnych jest znacznie szersze. Przykładowo, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolskie 2021-2027 stosuje się szczegółowe check-listy do weryfikacji kwalifikowalności wnioskodawcy i ewentualnych partnerów, także pod kątem spełniania wymagań określonych w zasadach horyzontalnych. Z kolei w greckim programie „Konkurencyjność”, w samej definicji kryterium zostały szczegółowo opisane możliwe do podjęcia działania w zakresie realizacji wybranych zasad horyzontalnych, co stanowi swego rodzaju „przewodnik” dla wnioskodawcy, w jaki sposób może on potwierdzić realizację danej zasady w swoim projekcie.</p>
Spójność informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie oraz załącznikach. (działanie 1.1)	<p>Jest to kryterium merytoryczne, w opisie którego występuje odniesienie do oceny formalnej: „Weryfikacja kryterium polega na badaniu spójności treści wniosku o dofinansowanie z załącznikami w zakresie merytorycznym, który nie podlegał badaniu na etapie oceny formalnej”. W przypadku oceny formalnej występuje z kolei kryterium: „Kompletność dokumentacji wymaganej na etapie aplikowania”, w ramach którego weryfikowany jest brak istotnych</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>rozbieżności pomiędzy różnymi elementami dokumentacji projektowej.</p> <p>Wydaje się, że niniejsze kryterium jest przede wszystkim narzędziem umożliwiającym uwzględnienie na etapie oceny merytorycznej ewentualnych niespójności w dokumentacji projektowej (także tych, których nie zidentyfikowano na etapie oceny formalnej). W tym kontekście zapis: „(...) który nie podlegał badaniu na etapie oceny formalnej” jest zbyteczny, a nawet może utrudnić ocenę w sytuacji, gdy zidentyfikowane niespójności będą dotyczyły elementów poddanych wcześniej ocenie formalnej (a występowanie takich przypadków potwierdzono w badaniu jakościowym).</p>
<p>Wpływ na wskaźniki i cele działania (...). (działanie 1.1)</p>	<p>W opisie kryterium uwzględniono zapis: „Analizowane jest, czy projekt ma pozytywny i bezpośredni wpływ na wskaźniki (...)”. Nie sprecyzowano przy tym, jak rozumieć należy określenia: „pozytywny” i „bezpośredni”. Z kolei w dalszej części opisu kryterium znajduje się dodatkowa adnotacja: „Spełnienie kryterium oznacza, iż realizacja danego projektu przyczynia się do osiągnięcia wskaźników określonych dla działania (...)”. Rodzi się w tym przypadku wątpliwość, czy przyczynianie się do osiągnięcia wskaźników określonych dla działania to to samo, co pozytywny i bezpośredni wpływ projektu na wskaźniki i czy te warunki należy traktować zamiennie czy łącznie.</p> <p>Uwzględniając powyższe, należy doprecyzować sposób rozumienia powyższych wymagań dotyczących spełniania przedmiotowego kryterium i/lub ograniczyć się w opisie kryterium do jednego z tych wymagań.</p> <p>W analizie porównawczej zidentyfikowano stosowanie takiego uproszczonego podejścia do oceny wpływ na wskaźniki i cele działania w programie operacyjnym dla portugalskiego regionu Alentejo, gdzie w kryterium dotyczącym wkładu projektu w realizację wskaźników ocenia się to, w</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	jakim stopniu projekt przyczynia się do osiągnięcia wskaźników określonych w dokumentacji danego naboru.
<p>Wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie realizacji projektów / inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych uzyskane po 1.01.2015 r. do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie. (działanie 1.1)</p>	<p>Niniejsze kryterium w żaden sposób nie weryfikuje, na ile doświadczenie z analizowanego okresu (tj. po 1.01.2015 r.) faktycznie oddziałuje na aktualny potencjał wnioskodawcy w zakresie realizacji projektów / inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych. Tak naprawdę bowiem wymóg ten potwierdza jedynie, że we wskazanym okresie wnioskodawca zrealizował określony rodzaj projektów / inwestycji. Oczywiście jest to element, który może być traktowany jako czynnik zmniejszający zagrożenie ewentualnymi trudnościami w późniejszej realizacji projektu – podmioty doświadczone mają większą zdolność do skutecznego wdrożenia projektu i minimalizacji ryzyka jego niepowodzenia. Natomiast, nie stanowi on gwarancji, że podmioty te po upływie kilku lat nadal dysponują odpowiednią infrastrukturą i zasobami kadrowymi niezbędnymi do efektywnego zarządzania kolejnymi przedsięwzięciami.</p> <p>Alternatywnie, weryfikacji spełnienia niniejszego kryterium wyboru projektów podlegać może to, czy „w przypadku braku doświadczenia [wnioskodawca] złożył oświadczenie o finansowaniu projektu we własnym zakresie (płatności refundacyjne) lub o złożeniu twardego zabezpieczenia w postaci gwarancji bankowej/ubezpieczeniowej na wartość najwyższej transzy zaliczki”. W tym przypadku mamy, więc już do czynienia z potwierdzeniem aktualnego potencjału ekonomicznego wnioskodawcy, co sprawia, że dwa różne możliwe podejścia do spełnienia omawianego kryterium nie polegają na zastosowaniu różnego sposobu do weryfikacji tego samego aspektu, ale na weryfikacji dwóch zupełnie odmiennych wymiarów potencjału wnioskodawcy.</p> <p>W opisie kryterium występuje także błąd logiczny, zawarto tam bowiem zapis, iż: „Badaniu podlega czy</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>wnioskodawca w okresie po 1.01.2015 r. do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie w naborze zrealizował jako inwestor inwestycje z zakresu budowy, rozbudowy lub przebudowy sieci telekomunikacyjnych o łącznej wartości netto 100% wnioskowanego dofinansowania na obszary konkursowe". Oznacza to, że kryterium to jest spełnione tylko w sytuacji, gdy łączna wartość zrealizowanych inwestycji wyniosła dokładnie 100% wartości netto wnioskowanego wsparcia. Należałoby wprowadzić zmianę opisu na: „o łącznej wartości netto wynoszącej co najmniej 100% wnioskowanego dofinansowania na obszary konkursowe". Takie rozwiązanie jest stosowane w ramach KPO, gdzie jednak także stosuje się jeszcze bardziej zniuansowane podejście do oceny doświadczenia wnioskodawcy mierzonego skalą finansową jego wcześniejszych przedsięwzięć – przyznaje się określoną liczbę punktów w zależności od tego, jaki odsetek wartości wnioskowanego wsparcia stanowi łączna wartość wcześniejszych projektów wnioskodawcy, które dotyczyły określonego obszaru tematycznego. Podobne podejście zastosowano także w programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, gdzie możliwe jest uzyskanie dodatkowych punktów za wykazanie doświadczenia w realizacji co najmniej jednego projektu współfinansowanego ze środków UE o łącznej wartości przekraczającej 100% kwoty dofinansowania, o jakie aplikuje się w ramach konkursu.</p>
<p>Dzięki realizacji projektu punkty adresowe wskazane w obszarze konkursowym zostaną objęte zasięgiem sieci o przepustowości (...). (działanie 1.1)</p>	<p>Opis kryterium wskazuje, że: „Badaniu podlega, czy projektowany zasięg sieci o przepustowości 300 Mb/s (download), z możliwością jej zwiększenia do prędkości mierzonych w Gb/s (download) obejmuje <u>wszystkie punkty adresowe</u> definiowane jako lokale mieszkalne i przedsiębiorstwa, które są wskazane w dokumentacji dla danego obszaru konkursowego”.</p> <p>Powyższy sposób zdefiniowania niniejszego kryterium jest zrozumiały, jeśli weźmiemy pod</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>uwagę, że celem interwencji jest w tym przypadku objęciem dostępnym do internetu o wysokiej przepustowości obszarów dotychczas tego dostępu pozbawionych. Ewentualny brak wyrażonego w treści kryterium obowiązku objęcia zasięgiem wszystkich punktów adresowych mógłby prowadzić do zmniejszenia skuteczności interwencji i pozostawienia istotnej liczby gospodarstw domowych bez dostępu do nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej. Niemniej jednak, wymóg objęcia zasięgiem projektowanej sieci wszystkich punktów adresowych uznać należy za bardzo trudny do zrealizowania lub taki, którego realizacja generowałaby nieadekwatne koszty. Na problem ten zwracano także uwagę w badaniu jakościowym, gdzie podkreślano, że część potencjalnych wnioskodawców mogła w związku z tak zdefiniowanym kryterium nie zdecydować się na aplikowanie o wsparcie lub też zrezygnować z realizacji projektu objętego dofinansowaniem (po weryfikacji rzeczywistej sytuacji w zakresie liczby i rozlokowania punktów adresowych wymaganych do objęcia zasięgiem sieci).</p> <p>Należy podkreślić, że powyższe podejście do stosowania niniejszego kryterium wynika w dużej mierze z doświadczeń we wdrażaniu analogicznej interwencji w POPC. Dochodziło wtedy do sytuacji, gdy część punktów adresowych nie uzyskiwała dostępu do sieci szerokopasmowej ze względu na ich nieuwzględnienie w danym projekcie. Taka sytuacja była dopuszczalna (beneficjent był zobowiązany do spełnienia określonego minimum pokryciowego), ale ograniczała zasięg oddziaływania interwencji.</p> <p>Wydaje się jednak, że kryterium wymaga modyfikacji w sposób, który dopuści określony margines niezrealizowania pełnego objęcia zasięgiem punktów adresowych na danym obszarze (bez względu na to, czy rzeczony niezrealizowanie miałoby wynikać z</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>określonych barier inwestycyjnych, czy też innych powodów).</p> <p>W prowadzonej analizie benchmarkingowej zaproponowane podejście zidentyfikowano w ramach KPO (inwestycja C1.1.1), gdzie od trzeciego naboru wprowadzono kryterium: „Dzięki realizacji Przedsięwzięcia zostanie objęta zasięgiem sieci NGA zadeklarowana przez Wnioskodawcę liczba punktów adresowych”, jednocześnie doprecyzowując, że: „Wnioskodawca zobowiązany jest zadeklarować objęcie zasięgiem sieci NGA minimum 75% liczby punktów adresowych, lecz nie więcej niż 85% liczby punktów adresowych wykazanych w naborze dla danego obszaru konkursowego”. W naborach wcześniejszych w ramach niniejszej interwencji stosowano w KPO wymóg objęcia wszystkich punktów adresowych określonych dla danego obszaru konkursowego, natomiast wprowadzona zmiana związana jest z krótszym czasem, jaki aktualnie pozostał do zakończenia wdrażania KPO.</p>
Minimalizacja wkładu publicznego. (działanie 1.1).	<p>Na problematyczność niniejszego kryterium wskazywali respondenci reprezentujący wnioskodawców i beneficjentów. Jego zastosowanie w procesie oceny (a także fakt, iż jest to jedno z kryteriów rozstrzygających) sprawia, że jednym z kluczowych parametrów oceny staje się koszt objęcia zasięgiem sieci 1 punktu adresowego. W kontekście celu interwencji na poziomie całego Programu, może to być czynnik ograniczający jego realizację, gdyż wymusza na wnioskodawcach konkurowanie ceną. Z drugiej strony, jest to faktycznie taki aspekt oceny projektów, który pozwala na zobiektywizowane i skwantyfikowane różnicowanie poszczególnych przedsięwzięć. Kryterium to wpisuje się też w zasadę efektywnego wykorzystywania środków publicznych.</p> <p>Wydaje się, że jeśli w przyszłości prowadzone byłyby w ramach działania 1.1 kolejne nabory, należałoby rozważyć stosowanie parametru kosztowego w powiązaniu z liczbą punktów adresowych</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>obejmowanych przez wnioskodawcę zasięgiem projektowanej sieci.</p> <p>Należy w tym miejscu dodatkowo wskazać na – zidentyfikowane w toku analizy porównawczej – podejście do niniejszego kryterium zastosowane w ramach KPO (inwestycja C1.1.1, nabór 3). Podczas, gdy w FERC możliwość obniżenia wkładu publicznego określono na poziomie nie wyższym niż 50% uśrednionej stawki jednostkowej wskazanej w dokumentacji konkursowej na jeden punkt adresowy, to w KPO jest to „nie więcej niż 10 % uśrednionej stawki jednostkowej dla kraju wskazanej w naborze”. Takie działanie traktować należy również jako potencjalne narzędzie ograniczenia zbyt dużego wpływu aspektu cenowego na wybór projektów.</p>
<p>Pozytywna ocena Komitetu Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji (KRMK). (działania: 2.1, 2.2, 2.3, 2,4)</p>	<p>W opisie kryterium zawarto zapis, iż: „W ramach kryterium weryfikowane jest, czy Opinia Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji wydana dla ocenianego projektu jest pozytywna i wydana została nie później niż w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie i <u>nie wcześniej niż 9 miesięcy przed dniem złożenia wniosku</u>”.</p> <p>Skoro jednocześnie, w ramach kryterium merytorycznego: „Zgodność projektu z Opisem Założeń Projektu Informatycznego pozytywnie zaopiniowanym przez KRMK” ocenia się, czy projekt składany w naborze jest zgodny co do określonych aspektów z projektem przedłożonym do zaopiniowania KRMK, to wymóg aktualności opinii KRMK jest zbyteczny, a stanowi on dodatkowe ograniczenie dla potencjalnych wnioskodawców. Celowe wydaje się, więc zrezygnowanie z tej części kryterium.</p> <p>Opinia KRMK wymagana jest nie tylko dla projektów współfinansowanych w ramach FERC, ale także KPO i w obu tych programach obowiązuje wymóg ważności tej opinii przez okres 9 miesięcy. Ale należy zauważyć, że w przypadku POPC nie określano terminu ważności opinii KRMK – jeżeli wnioskodawca</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>znacząco nie zmodyfikował treści projektu, opinia pozostawała ważna bezterminowo. Dopiero, gdy zakres, cel lub budżet projektu podlegały istotnym zmianom konieczne było ponownie zaopiniowanie projektu.</p> <p>W innych programach uwzględnionych w analizie porównawczej siłą rzeczy nie mieliśmy do czynienia z kryteriami odnoszącymi się do opinii KRMC. Ale wymagano w nich niekiedy dokumentów o podobnej funkcji. Jeśli chodzi o określanie terminu ważności, to albo go nie definiowano (opinia Głównego Geodety Kraju w wybranych typach projektach w programach: Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027) lub określano ów termin w sposób znacznie bardziej dogodny dla wnioskodawców (18-miesięczny termin ważności opinii Ministerstwa Zdrowia w projektach dotyczących e-zdrowia w programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027).</p>
<p>Wpisywanie się projektu we właściwe działanie. (działania: 2.1, 2.3, 2.4)</p>	<p>W opisie kryterium wskazano, że weryfikacji podlega to, czy projekt wpisuje się we właściwe działanie, zgodnie z opisem działania w SZOP oraz regulaminem wyboru projektów. Opis ten nie precyzuje jednak, jakie dokładnie aspekty mają podlegać ocenie w ramach tego kryterium. Jest to szczególnie istotne w aspekcie zgodności z regulaminem wyboru projektów, który obejmuje bardzo duży zakres wymagań i zagadnień. Celowe byłoby w związku z tym doprecyzowanie wymiarów oceny wpisywania się projektu we właściwe działanie.</p> <p>Należy przy tym dodatkowo zauważyć relatywnie dużą zbieżność niniejszego kryterium formalnego z kryterium merytorycznym: „Zgodność zakresu projektu z jego celem i celem programu FER”, co może generować ryzyko podwójnego oceniania tych samych kwestii. Natomiast trudno byłoby ograniczyć weryfikację omawianej kwestii tylko do jednego</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>etapu oceny projektów. Na etapie oceny formalnej taka weryfikacja pozwala wykluczyć projekty, które w sposób oczywisty nie wpisują się cele interwencji (dzięki czemu nie trzeba ich przekazywać do dalszej oceny). Z kolei ocena merytoryczna pozwala na pogłębioną analizę projektu pod kątem wpisywania się w te cele.</p> <p>Dodatkowo, w badaniu jakościowym zwrócono uwagę, że blankietowe zdefiniowanie niniejszego kryterium poprzez odwołanie do treści SZOP oznacza, że sens tego kryterium tak naprawdę zależy od tego, jak sformułowano opis działania w SZOP, a SZOP nie jest dokumentem zatwierdzanym przez KM FERC. Ewentualna zmiana zapisów SZOP skutkować może, więc zmianą zakresu tego kryterium, bez jakiegokolwiek modyfikacji samego kryterium.</p> <p>W programach uwzględnionych w analizie porównawczej zidentyfikowano wiele przykładów kryteriów o zbliżonej funkcji do kryterium omawianego, w których w sposób bardziej precyzyjny sparametryzowano sposób oceny spełniania danego kryterium. Są to np. kryteria dotyczące: kwalifikowalności projektu (Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027), kwalifikowalności przedmiotowej projektu (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027), możliwości uzyskania dofinansowania przez projekt (Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027).</p>
Komplementarność projektu z innymi projektami realizowanymi na poziomie centralnym i regionalnym. (działania: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4)	W opisie kryterium wskazano, że jednym z wymogów, których spełnienie stanowi potwierdzenie komplementarności projektu jest fakt, iż „Działania przewidziane w ramach projektu będą komplementarne z projektami realizowanymi w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności”. Nie sprecyzowano jednak, na czym dokładnie ma polegać wymagana

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>komplementarność – czy ma to być komplementarność z zakresem i logiką wsparcia w ramach KPO, czy chodzi o komplementarność z konkretnymi projektami (a jeśli tak, to: czy planowanymi do realizacji, czy już realizowanymi oraz czy chodzi tutaj o projekty realizowane przez wnioskodawcę, czy także inne podmioty).</p> <p>Uwzględniając powyższe, kryterium wymaga doprecyzowania. Przeprowadzona analiza porównawcza obejmująca inne programy potwierdziła, że w części programów są stosowane sposoby definiowania kryteriów dot. komplementarności, które w wystarczającym stopniu precyzują kwestię powiązania danego projektu z innymi przedsięwzięciami. Są to np. kryteria odnoszące się do komplementarności projektu stosowane w takich programach jak: Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.</p>
<p>Zgodność zakresu projektu z jego celem i celem programu FER. (działanie 2.1)</p>	<p>Jak wskazano w opisie kryterium: „W ramach kryterium weryfikowane jest, czy Wnioskodawca wykazał, że projekt realizuje jasno określone, społecznie istotne cele, wyrażone mierzalnymi wskaźnikami, poprawnie wybrał typ projektu zgodny z celami FER oraz zgodny z zakresem projektu, tj.: „(...) (f) Wnioskodawca wskazał sposób pomiaru wskaźników”.</p> <p>Powyższy sposób określenia wymogu dotyczącego sposobu pomiaru wskaźników tak naprawdę ogranicza się do kwestii zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie informacji o sposobie pomiaru wskaźników. Nie daje to oceniającemu narzędzia do oceny adekwatności i użyteczności zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników. Dlatego też w ramach niniejszego aspektu przedmiotem oceny powinna być także adekwatność i użyteczność zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników.</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>Jeśli chodzi o adekwatność zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników, to w ramach przeprowadzonej analizy porównawczej innych programów zidentyfikowano następujące możliwe podejścia do jej weryfikacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (Działanie „Cyfrowe lubuskie – instrumenty zwrotne”; Działanie „Cyfrowe lubuskie – dotacje”) – Adekwatność wskaźników do zakresu rzeczowego projektu („W ramach kryterium ocenie podlegają wybrane wskaźniki realizacji projektu, możliwość ich osiągnięcia oraz trafność / realność wskazanych wartości docelowych wskaźników wybranych przez Wnioskodawcę spośród listy wskaźników dla danego Działania w Regulaminie wyboru projektów”). ▪ Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (Działanie „Cyfryzacja”) – Poprawność wyboru wskaźników („W ramach kryterium weryfikacji podlega: Czy wnioskodawca dokonał wyboru adekwatnych wskaźników dla danego działania/ typu projektu zgodnie z regulaminem wyboru projektów”). ▪ Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Działanie „Cyfryzacja administracji publicznej”) – Realność wskaźników projektu („Weryfikacji podlega deklarowana wartość wskaźników produktu i rezultatu, w szczególności: Czy wskaźnik jest prawidłowy (zastosowano prawidłowe wyliczenia, czy jednostka miary jest prawidłowa). Czy zastosowana metodologia pomiaru jest adekwatna do założonego typu projektu (czy przyjęto prawidłowe założenia).”). ▪ Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Działanie „Transformacja cyfrowa MŚP”) – Wskaźniki realizacji projektu („W ramach oceny spełnienia kryterium,

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>weryfikowana będzie poprawność wyboru wskaźników produktu i rezultatu, tj.: Czy projekt zakłada realizację wszystkich adekwatnych wskaźników dla wybranego typu przedsięwzięcia? Czy właściwie określono sposób pomiaru wskaźnika? Czy wybrane wskaźniki (wartość bazowa i docelowa) są: trafne (dostosowane do charakteru projektu oraz oczekiwanych efektów), mierzalne (wyrażone w wartościach liczbowych, procentowych lub binarnie), wiarygodne (niezależne, reprezentatywne i możliwe do łatwej weryfikacji), dostępne (łatwe do uzyskania i możliwe do osiągnięcia)? Czy założone wskaźniki są zgodne ze Strategią Inwestycyjną z biznesplanem wdrażania instrumentów finansowych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027?”).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (Działanie „Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych w ramach ZIT”) – Wskaźniki projektu („Weryfikacji podlega formalna poprawność przyjętych wskaźników, w tym w szczególności: 1) czy Wnioskodawca dokonał wyboru obligatoryjnych wskaźników dla danego działania; 2) czy Wnioskodawca wybrał wszystkie wskaźniki adekwatne ze względu na zakres projektu; 3) czy Wnioskodawca poprawnie wskazał / oszacował wartości wybranych wskaźników w oparciu o przedłożoną dokumentację projektową. Wskaźniki muszą odzwierciedlać efekty rzeczowe i wpływ przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-ekonomiczne”).
Poprawność doboru i oszacowania wartości wskaźników oraz wpływ celów projektu na	W ramach niniejszego kryterium weryfikacji podlega, m.in. to, czy przedstawiono sposób / metodykę pomiaru wartości wskaźników.

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
działanie. (działania: 2.2, 2.4)	<p>Powyższy sposób określenia wymogu dotyczącego sposobu pomiaru wskaźników tak naprawdę ogranicza się do kwestii zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie informacji o sposobie / metodyce pomiaru wskaźników, nie dając oceniającemu narzędzia do oceny adekwatności i użyteczności zaproponowanego sposobu / metodyki pomiaru wskaźników. Dlatego też w ramach niniejszego aspektu przedmiotem oceny powinna być także adekwatność i użyteczność zaproponowanego sposobu / metodyki pomiaru wskaźników.</p> <p>Jeśli chodzi o adekwatność zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników, to w ramach przeprowadzonej analizy porównawczej innych programów zidentyfikowano następujące możliwe podejścia do jej weryfikacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (Działanie „Cyfrowe lubuskie – instrumenty zwrotne”; Działanie „Cyfrowe lubuskie – dotacje”) – Adekwatność wskaźników do zakresu rzeczowego projektu („W ramach kryterium ocenie podlegają wybrane wskaźniki realizacji projektu, możliwość ich osiągnięcia oraz trafność / realność wskazanych wartości docelowych wskaźników wybranych przez Wnioskodawcę spośród listy wskaźników dla danego Działania w Regulaminie wyboru projektów”). ▪ Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (Działanie „Cyfryzacja”) – Poprawność wyboru wskaźników („W ramach kryterium weryfikacji podlega: Czy wnioskodawca dokonał wyboru adekwatnych wskaźników dla danego działania/ typu projektu zgodnie z regulaminem wyboru projektów”). ▪ Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Działanie „Cyfryzacja administracji publicznej”) – Realność wskaźników projektu („Weryfikacji podlega deklarowana wartość wskaźników

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>produktu i rezultatu, w szczególności: Czy wskaźnik jest prawidłowy (zastosowano prawidłowe wyliczenia, czy jednostka miary jest prawidłowa). Czy zastosowana metodologia pomiaru jest adekwatna do założonego typu projektu (czy przyjęto prawidłowe założenia).)”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Działanie „Transformacja cyfrowa MŚP”) – Wskaźniki realizacji projektu („W ramach oceny spełnienia kryterium, weryfikowana będzie poprawność wyboru wskaźników produktu i rezultatu, tj.: Czy projekt zakłada realizację wszystkich adekwatnych wskaźników dla wybranego typu przedsięwzięcia? Czy właściwie określono sposób pomiaru wskaźnika? Czy wybrane wskaźniki (wartość bazowa i docelowa) są: trafne (dostosowane do charakteru projektu oraz oczekiwanych efektów), mierzalne (wyrażone w wartościach liczbowych, procentowych lub binarnie), wiarygodne (niezależne, reprezentatywne i możliwe do łatwej weryfikacji), dostępne (łatwe do uzyskania i możliwe do osiągnięcia)? Czy założone wskaźniki są zgodne ze Strategią Inwestycyjną z biznesplanem wdrażania instrumentów finansowych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027?”). ▪ Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (Działanie „Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych w ramach ZIT”) – Wskaźniki projektu („Weryfikacji podlega formalna poprawność przyjętych wskaźników, w tym w szczególności: 1) czy Wnioskodawca dokonał wyboru obligatoryjnych wskaźników dla danego działania; 2) czy Wnioskodawca wybrał wszystkie wskaźniki adekwatne ze względu na zakres projektu; 3) czy Wnioskodawca

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>poprawnie wskazał / oszacował wartości wybranych wskaźników w oparciu o przedłożoną dokumentację projektową. Wskaźniki muszą odzwierciedlać efekty rzeczowe i wpływ przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-ekonomiczne”).</p>
<p>Cele projektu zostały wyrażone mierzalnymi wskaźnikami. (działanie 2.3)</p>	<p>W ramach niniejszego kryterium weryfikacji podlega, m.in. to, czy przedstawiono sposób pomiaru wartości wskaźników.</p> <p>Powyższy sposób określenia wymogu dotyczącego sposobu pomiaru wskaźników tak naprawdę ogranicza się do kwestii zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie informacji o sposobie pomiaru wskaźników, nie dając oceniającemu narzędzia do oceny adekwatności i użyteczności zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników. Dlatego też w ramach niniejszego aspektu przedmiotem oceny powinna być także adekwatność i użyteczność zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników.</p> <p>Jeśli chodzi o adekwatność zaproponowanego sposobu pomiaru wskaźników, to w ramach przeprowadzonej analizy porównawczej innych programów zidentyfikowano następujące możliwe podejścia do jej weryfikacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (Działanie „Cyfrowe lubuskie – instrumenty zwrotne”; Działanie „Cyfrowe lubuskie – dotacje”) – Adekwatność wskaźników do zakresu rzeczowego projektu („W ramach kryterium ocenie podlegają wybrane wskaźniki realizacji projektu, możliwość ich osiągnięcia oraz trafność / realność wskazanych wartości docelowych wskaźników wybranych przez Wnioskodawcę spośród listy wskaźników dla danego Działania w Regulaminie wyboru projektów”).

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="644 280 1374 577">▪ Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (Działanie „Cyfryzacja”) – Poprawność wyboru wskaźników („W ramach kryterium weryfikacji podlega: Czy wnioskodawca dokonał wyboru adekwatnych wskaźników dla danego działania/ typu projektu zgodnie z regulaminem wyboru projektów”). <li data-bbox="644 600 1390 1070">▪ Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Działanie „Cyfryzacja administracji publicznej”) – Realność wskaźników projektu („Weryfikacji podlega deklarowana wartość wskaźników produktu i rezultatu, w szczególności: Czy wskaźnik jest prawidłowy (zastosowano prawidłowe wyliczenia, czy jednostka miary jest prawidłowa). Czy zastosowana metodologia pomiaru jest adekwatna do założonego typu projektu (czy przyjęto prawidłowe założenia).”). <li data-bbox="644 1093 1374 1986">▪ Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Działanie „Transformacja cyfrowa MŚP”) – Wskaźniki realizacji projektu („W ramach oceny spełnienia kryterium, weryfikowana będzie poprawność wyboru wskaźników produktu i rezultatu, tj.: Czy projekt zakłada realizację wszystkich adekwatnych wskaźników dla wybranego typu przedsięwzięcia? Czy właściwie określono sposób pomiaru wskaźnika? Czy wybrane wskaźniki (wartość bazowa i docelowa) są: trafne (dostosowane do charakteru projektu oraz oczekiwanych efektów), mierzalne (wyrażone w wartościach liczbowych, procentowych lub binarnie), wiarygodne (niezależne, reprezentatywne i możliwe do łatwej weryfikacji), dostępne (łatwe do uzyskania i możliwe do osiągnięcia)? Czy założone wskaźniki są zgodne ze Strategią Inwestycyjną z biznesplanem wdrażania instrumentów finansowych w ramach

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027?").</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (Działanie „Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych w ramach ZIT”) – Wskaźniki projektu („Weryfikacji podlega formalna poprawność przyjętych wskaźników, w tym w szczególności: 1) czy Wnioskodawca dokonał wyboru obligatoryjnych wskaźników dla danego działania; 2) czy Wnioskodawca wybrał wszystkie wskaźniki adekwatne ze względu na zakres projektu; 3) czy Wnioskodawca poprawnie wskazał / oszacował wartości wybranych wskaźników w oparciu o przedłożoną dokumentację projektową. Wskaźniki muszą odzwierciedlać efekty rzeczowe i wpływ przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-ekonomiczne”).
Efektywność kosztowa projektu. (działanie 2.1)	<p>W przypadku niniejszego kryterium w działaniu 2.1 mamy do czynienia z bardzo rozbudowaną metodyką szacowania efektywności kosztowej projektu. Wydaje się, że w przypadku projektów niegenerujących dochodu kwestia ta mogłaby być weryfikowana w sposób mniej czasochłonny i bardziej uproszczony, tak jak ma to miejsce w przypadku działania 2.3 i kryterium: „Dla projektu dokonano wiarygodnej analizy kosztów i korzyści”.</p> <p>Kwestia ewentualnych uproszczeń w odniesieniu do niniejszego kryterium powinna także uwzględniać uproszczenia dot. studium wykonalności, gdyż to w tym dokumencie zawarte są szczegółowe elementy charakterystyki finansowej projektu, które pozwalają wnioskować o jego efektywności kosztowej. W zbliżonych obszarach interwencji wdrażanych w innych programach występują przypadki znacznie mniejszego rozbudowania części finansowej studiów wykonalności. Przykładem takiego podejścia jest organizowany w ramach działania 1.2 Rozwój przez cyfryzację programu Fundusze Europejskie dla</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	Podlaskiego, gdzie tylko 1 rozdział studium dotyczy bezpośrednio analiz finansowych – Wykonalność finansowa i analiza trwałości finansowej.
Zapewnienie wysokiej użyteczności funkcjonalnej e-usługi / systemu. (działanie 2.1)	<p>W ramach kryterium jest, m.in. weryfikowane to, czy: „Zbadano czy istnieją e-usługi (produkcyjnie lub w stadium realizacji) o podobnym zakresie funkcjonalnym. Jeśli istnieją to Wnioskodawca powinien przedstawić uzasadnienie potwierdzające odmiennność e-usługi”.</p> <p>Stosowanie niniejszego kryterium, a właściwie uwzględnienie w jego ramach powyższego aspektu stanowi pośrednie wprowadzenie do oceny projektów innowacyjności wdrażanej e-usługi (a mówiąc bardziej precyzyjnie – tego, czy planowana e-usługa nie została już wcześniej wdrożona), to jednak nie wynika on w żaden sposób z założeń i celów interwencji. Co więcej, uwzględniając te cele można stwierdzić, że kluczowe powinno być zapewnienie dostępu do efektywnych i przyjaznych e-usług, a te mogą wcale nie mieć charakteru innowacyjnego (w znaczeniu określonym w opisie kryterium).</p> <p>Kwestia innowacyjności jest obecna jako jeden z wymiarów oceny projektów o charakterze zbliżonym do przedsięwzięć w FERC, ale jest to wtedy przedmiotem oceny w ramach specjalnie wyodrębnionych kryteriów. Taka sytuacja ma miejsce np. w działaniach dotyczących różnych aspektów cyfryzacji i wdrażania e-usług realizowanych w programach: Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027). Ale w kryterium FERC omawianym w tym miejscu przedmiotem oceny powinna być „wysoka użyteczność funkcjonalna e-usługi / systemu”.</p> <p>Celowe powinno, więc być skoncentrowanie się na weryfikacji zaplanowanych w projekcie efektów, która stanowić będą potwierdzenie użyteczności i funkcjonalności wprowadzonych rozwiązań.</p>
Wykorzystanie publicznej lub rządowej	W badaniu jakościowym wyrażano wątpliwości co do celowości niniejszego kryterium, gdyż niekoniecznie

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
architektury chmurowej. (działanie 2.1 – sposób wyboru: konkurencyjny)	<p>rozwiązania chmurowe muszą być w przypadku wszystkich realizowanych projektów optymalne. Innymi słowy, stosowanie preferencji dla takich rozwiązań na etapie oceny projektów może skutkować opieraniem realizowanych przedsięwzięć o rozwiązania wprawdzie preferowane, ale niekoniecznie najbardziej adekwatne dla danego projektu.</p> <p>W tym kontekście być może bardziej adekwatnym rozwiązaniem byłoby zastosowanie podejścia obecnego w KPO, gdzie stosowano kryterium: „Architektura Rozwiązania IT jest zaprojektowana w sposób adekwatny (software/hardware)”. Jednym z wymaganych elementów w ramach oceny spełniania tego kryterium jest to, czy: „Ostateczny odbiorca wsparcia wykazał jaka część infrastruktury już istnieje, jaka jest planowana do zakupu w ramach Przedsięwzięcia a jaka część będzie usługą w modelu chmury obliczeniowej”. Mamy więc tutaj dopuszczenie różnych rozwiązań technologicznych w celu realizacji zaplanowanego przedsięwzięcia.</p> <p>Dodatkowo, sposób zdefiniowania omawianego kryterium w FER nie pozwala na jednoznaczne rozstrzygnięcie, w jakiej sytuacji projekt winien otrzymać 1, a w jakiej – 2 punkty, nie ma bowiem wskazania, jak definiowane jest „główne rozwiązanie infrastrukturalne”.</p> <p>Zasygnalizowane tu kwestie są tym bardziej istotne, że jest to jedno z kryteriów rozstrzygających.</p>
Ekonomicznie i adekwatnie do potrzeb zaplanowana infrastruktura techniczna (działanie 2.1 – sposób wyboru niekonkurencyjny)	<p>Jednym z aspektów oceny w ramach niniejszego kryterium jest to, czy: „Przewidziano wykorzystanie publicznej lub rządowej architektury chmurowej jako głównego rozwiązania infrastrukturalnego lub uzasadniono konieczność innego wyboru”.</p> <p>W badaniu jakościowym wyrażano wątpliwości co do celowości niniejszego kryterium, gdyż niekoniecznie rozwiązania chmurowe muszą być w przypadku wszystkich realizowanych projektów optymalne.</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>Innymi słowy, stosowanie preferencji dla takich rozwiązań na etapie oceny projektów może skutkować opieraniem realizowanych przedsięwzięć o rozwiązania wprawdzie preferowane, ale niekoniecznie najbardziej adekwatne dla danego projektu.</p> <p>W tym kontekście być może bardziej adekwatnym rozwiązaniem byłoby zastosowanie podejścia obecnego w KPO, gdzie stosowano kryterium: „Architektura Rozwiązania IT jest zaprojektowana w sposób adekwatny (software/hardware)”. Jednym z wymaganych elementów w ramach oceny spełniania tego kryterium jest to, czy: „Ostateczny odbiorca wsparcia wykazał jaka część infrastruktury już istnieje, jaka jest planowana do zakupu w ramach Przedsięwzięcia a jaka część będzie usługą w modelu chmury obliczeniowej”. Mamy więc tutaj dopuszczenie różnych rozwiązań technologicznych w celu realizacji zaplanowanego przedsięwzięcia. Podobne podejście jest też stosowane w takich programach jak: Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027</p>
<p>Usługi realizowane w ramach projektu będą powszechnie wykorzystywane. (działanie 2.1 – sposób wyboru konkurencyjny)</p>	<p>Jest to jedno z dwóch kryteriów o największej możliwej do zdobycia liczbie punktów (5). Jednocześnie, jest to jedno z tych kryteriów, które budzą relatywnie największe wątpliwości wnioskodawców / beneficjentów. Wątpliwości te wynikają z tego, że kryterium to preferuje przedsięwzięcia o dużej skali (skierowanie e-usługi do licznej lub często korzystającej grupy docelowej oraz znaczne prawdopodobieństwo, że e-usługa będzie wykorzystywana przez znaczny odsetek danej grupy docelowej). W ramach omawianego obszaru interwencji mogą być jednak także realizowane przedsięwzięcia o mniejszej skali, ale równie dużej użyteczności dla odbiorców ostatecznych. Pojawiają się w związku z tym wątpliwości, czy omawiane kryterium w sposób nieuzasadniony nie premiuje projektów z natury mających większy zasięg (bo np.</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>kierowanych do grupy docelowej takiej instytucji publicznej, której oferta z założenia jest kierowana do ponadprzeciętnie licznej grupy docelowej). Oczywiście, przy ograniczonej puli dostępnych środków finansowych konieczne jest wprowadzenie określonych preferencji i powszechność wykorzystywania usług realizowanych w ramach projektów może stanowić przedmiot takich preferencji. Jest to zrozumiałe w kontekście dążenia do tego, by z rezultatów dofinansowanych projektów mogła korzystać możliwie jak największa liczba odbiorców. Niemniej jednak, analiza zapisów SZOP nie potwierdza, by powszechność wykorzystywania usług realizowanych w ramach projektu rozumiana w taki sposób, jak określono to w definicji kryterium, faktycznie stanowiła cel przedmiotowej interwencji lub była niezbędnym warunkiem zapewnienia jej skuteczności.</p> <p>Zasygnalizowane tu kwestie są tym bardziej istotne, że jest to jedno z kryteriów rozstrzygających.</p> <p>Analiza porównawcza przeprowadzona w odniesieniu do innych programów wskazuje, że alternatywą wobec oceny powszechności korzystania z usług realizowanych w ramach projektu mogłoby być identyfikowanie nie ich powszechności, lecz dostępności. Chodzi w tym przypadku o podejmowanie działań zorientowanych na zapewnienie jak najszerszej dostępności rezultatów projektów. Takie podejście stosowane jest np. w takich programach jak: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ERDF Programme 2021-2027 of the Brussels Capital Region. Należy przy tym zauważyć, że mamy tutaj do czynienia z dostępnością wykraczającą poza np. niedyskryminacyjny charakter projektów, gdyż obejmuje ona m.in. takie kwestie jak: zapewnienie ciągłości działania; zapewnienie możliwości korzystania z danej e-usługi publicznej różnymi kanałami dostępu, niezależnie od miejsca przebywania i wykorzystywanej technologii;</p>

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>zapewnienie pełnej dostępności on-line danej e-usługi publicznej (poprzez zapewnienie dostępności całości usługi publicznej w postaci elektronicznej lub podłączenie usługi publicznej do usługi centralnej); zapewnienie łatwości korzystania z e-usługi publicznej; odnoszenie się danej e-usługi publicznej do problemów reprezentatywnych dla grupy docelowej tej usługi.</p>
<p>Harmonogram zadań projektu oraz zakres finansowy. (działanie 2.2)</p>	<p>W opisie kryterium wskazano, że przedmiotem weryfikacji jest m.in. to, czy harmonogram zadań projektu oraz zakres finansowy jest: „wykonalny / możliwy do przeprowadzenia”. Nie jest jasne, czy oba zastosowane sformułowania są tożsame, czy też odnoszą się do innych aspektów oceny harmonogramu zadań / zakresu finansowego.</p> <p>Celowe jest doprecyzowanie sposobu rozumienia ww. pojęć lub ograniczenie się tylko do jednego z nich. Tego rodzaju podejście jest stosowane m.in. w takich programach jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (harmonogram oceniany jest pod kątem tego, czy jest czytelny, realny do przeprowadzenia oraz prawidłowo skonstruowany). ▪ Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (przedmiotem oceny jest to, czy zaplanowane działania objęte projektem są możliwe do zrealizowania w kontekście zakładanego harmonogramu i budżetu projektu). ▪ Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (przedmiotem oceny jest to, czy wybrany wariant realizacji projektu jest wykonalny organizacyjnie, technicznie i pod względem zasobów osobowych zgodnie z proponowanym harmonogramem). ▪ Grecki program dotyczący transformacji cyfrowej (przedmiotem oceny w ramach

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
	<p>kryterium: „Realność harmonogramu” jest realność badana pod kątem: złożoności projektu, wybranego sposobu realizacji, czy potencjalnych ryzyk.</p>
<p>Zapewnienie możliwości skutecznej realizacji i kontroli projektu. (działanie 2.4)</p>	<p>W opisie kryterium wskazano, że przedmiotem weryfikacji jest, m.in. to, czy harmonogram zadań projektu oraz zakres finansowy jest: „wykonalny / możliwy do przeprowadzenia”. Nie jest jasne czy oba zastosowane sformułowania są tożsame, czy też odnoszą się do innych aspektów oceny harmonogramu zadań / zakresu finansowego.</p> <p>Celowe jest doprecyzowanie sposobu rozumienia ww. pojęć lub ograniczenie się tylko do jednego z nich. Tego rodzaju podejście jest stosowane m.in. w takich programach jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (harmonogram oceniany jest pod kątem tego, czy jest czytelny, realny do przeprowadzenia oraz prawidłowo skonstruowany). ▪ Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (przedmiotem oceny jest to, czy zaplanowane działania objęte projektem są możliwe do zrealizowania w kontekście zakładanego harmonogramu i budżetu projektu). ▪ Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (przedmiotem oceny jest to, czy wybrany wariant realizacji projektu jest wykonalny organizacyjnie, technicznie i pod względem zasobów osobowych zgodnie z proponowanym harmonogramem). ▪ Grecki program dotyczący transformacji cyfrowej (przedmiotem oceny w ramach kryterium: „Realność harmonogramu” jest realność badana pod kątem: złożoności projektu, wybranego sposobu realizacji, czy potencjalnych ryzyk.

Nazwa kryterium	Uwagi i ewentualne zalecenia
Opis zidentyfikowanych ryzyk projektu. (działanie 2.2)	<p>Zakres niniejszego kryterium wyboru projektów odnosi się wyłącznie do tego, czy: „Wnioskodawca wskazał i opisał we wniosku o dofinansowanie obszary ryzyka, jakie zidentyfikował w związku z planowaną realizacją projektu, a także czy podał do każdego ze wskazanych ryzyk planowane działania zaradcze oraz sposób ich monitorowania i kontroli”.</p> <p>Taki sposób zdefiniowania kryterium sugeruje, że odnosi się ono do etapu oceny formalnej, tymczasem jest to kryterium merytoryczne. Z tego względu, jego definicja powinna się odnosić także do aspektu ocenego – czyli oceny prawidłowości i kompletności identyfikacji ryzyk oraz adekwatności odnoszących się do nich działań zaradczych i sposobu monitorowania i kontroli zidentyfikowanych ryzyk.</p> <p>Przykładem zaproponowanego podejścia do oceny tego elementu jest kryterium „Zagrożenia realizacji projektu” w programie Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, gdzie w przypadku projektów o koszcie kwalifikowanym od 50 mln zł wymaga się „przedstawionej <u>wiarygodnej</u> analizy ryzyka i wrażliwości”.</p>
Korzyści osiągnięte w wyniku realizacji projektu. (działanie 2.2)	<p>W opisie kryterium wskazano, że w ramach kryterium weryfikowane jest, czy Wnioskodawca wykazał, że wdrożenie projektu przyczyni się do osiągnięcia 6 wymienionych efektów. Z opisu nie wynika jednak w sposób jednoznaczny, czy dla spełnienia tego kryterium niezbędne jest wykazanie przyczynienia się do osiągnięcia wszystkich 6 wymienionych efektów.</p> <p>Celowe jest doprecyzowanie opisu niniejszego kryterium poprzez zastosowanie frazy: „osiągnięcia wszystkich 6 wymienionych efektów”.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych analiz; numery działań wskazano w odniesieniu do tych kryteriów wyboru projektów, które nie dotyczą wszystkich działań FERC

ANEKS 2. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI ANALIZY TREŚCI PROTOKOŁÓW KOMITETU MONITORUJĄCEGO FERC

Poniżej przedstawiono szczegółowe wyniki analizy treści protokołów KM FERC pod kątem formułowania pytań / uwag dot. kryteriów wyboru projektów

I Posiedzenie Komitetu Monitorującego FERC - 28 lutego 2023 r.

Działanie 1.1 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny) Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego

- Wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie realizacji projektów/inwestycji dotyczących budowy sieci telekomunikacyjnych uzyskane po 1.01.2015 r. do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie. Pytanie dotyczyło sposobu badania spełniania tego kryterium. Wątpliwość została wyjaśniona następująco: doświadczenie udziałowców, może zostać wykazane nie większe niż najwyższa wartość inwestycji na wszystkich obszarach, za to doświadczenie samego wnioskodawcy liczone jest w 100% do wykazanego doświadczenia.
- Minimalizacja wkładu publicznego. Pytanie dotyczyło stawek jednostkowych - czy są one przypisane do obszarów geograficznych oraz metodologii ustalania stawek jednostkowych, a konkretnie zmiany w czasie stopy dyskontowej. Wyjaśniono, że w każdym obszarze geograficznym są trudno oraz łatwo dostępne punkty, które wymagają różnego wysiłku inwestycyjnego, a model uwzględnia nakłady inwestycyjne i spodziewane przychody – odnośnie stopy dyskontowej, wytłumaczono, że wynosi ona 4%.

II Posiedzenie Komitetu Monitorującego FERC - 30 maja 2023 r.

Działanie 2.1 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny) Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych

- Wykorzystanie publicznej lub rządowej architektury chmurowej. Uwaga dotyczyła nie brania pod uwagę ośrodków przetwarzania danych, które nie będą podłączone do rządowej architektury chmurowej. W odpowiedzi stwierdzono, że kryteria służą administracji rządowej i nie przewidziano beneficjentów w postaci JST.
- Zaplanowanie działań i zasobów zapewniających skuteczne wdrożenie i bezpieczne utrzymanie systemu (infrastruktura, oprogramowanie, zasoby kadrowe). W opinii jednego z uczestników posiedzenia zmiana środowiska dla aplikacji i systemów nie powinna wpływać na kwestię zachowania trwałości projektu. Wy tłumaczono, że pięcioletni okres trwałości rozumiany jest jako utrzymanie celów projektu i nie oznacza, że nie może dochodzić do modyfikacji w trakcie utrzymania projektu.

Działanie 2.2 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny) Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa

- Zgodność projektu z zasadami: równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; równości kobiet i mężczyzn. Wątpliwość w przypadku tego kryterium wynikała z zapisu, który widniał w tabeli uwag, a który dotyczył prac nad nowym brzmieniem kryterium – pytanie dotyczyło czasu, w którym zakończą się prace nad kryterium i od kiedy będzie ono obowiązywać. Odpowiedziano, że jeśli kryterium zostałoby wypracowane w kontaktach z KE, to zostałoby poddane pod głosowanie i przekazane do realizacji w trakcie wdrażania projektu – ponadto, na ten czas była zgoda KE na brzmienie kryterium w ustalonym kształcie.

III Posiedzenie Komitetu Monitorującego FERC - 5 października 2023 r.

Działanie 2.4 (sposób wyboru projektów: niekonkurencyjny) Współpraca międzysektorowa na rzecz cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych

- Zgodność projektu z zasadami: równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; równości kobiet i mężczyzn. Uwaga dotycząca tego kryterium sprowadzała się do zapewnienia wymogu zewnętrznego audytu weryfikującego stosowanie się do niego – osoba podająca tę uwagę pod dyskusję poprosiła również o wskazanie innych sugestii egzekwowania kryterium. Ostatecznie w ramach dyskusji stwierdzono, że zapisy dotyczące kryterium pozostaną bez zmian, ale w kolejnych projektach podjęte zostaną próby poprawy definicji kryterium.

IV Posiedzenie Komitetu Monitorującego FERC - 5 grudnia 2023 r.

Działanie 2.5 (sposób wyboru projektów: niekonkurencyjny) Wsparcie umiejętności cyfrowych

- Zgodność projektu z zasadami: równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; równości kobiet i mężczyzn. Uwaga dotyczyła wprowadzenia rozwiązań dla osób z szerszego spektrum niepełnosprawności, odnosząc się głównie do osób niesłyszących lub niedosłyszących. W odpowiedzi pojawiła się propozycja zaprezentowania dobrych praktyk w omawianym zakresie na następnym posiedzeniu KM.

V Posiedzenie Komitetu Monitorującego FERC - 5 kwietnia 2024 r.

Działanie 2.3 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny) Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji

- Kwalifikowalność Wnioskodawcy/Partnerów. Zadano pytanie czy uczelnie będą miały możliwość składania projektów na mocy tego kryterium. Poinformowano, że uczelnie wpisują się w katalog potencjalnych beneficjentów tego działania.
- Zakres rzeczowy i struktura wydatków są adekwatne do celów Programu i projektu. Zadano pytanie o wymaganie studium wykonalności jako dodatkowego dokumentu wymaganego w kryterium. W odpowiedzi stwierdzono, że studium wykonalności będzie wymagane.

VI Posiedzenie Komitetu Monitorującego FERC - 5 listopada 2024 r.

Na posiedzeniu nie zidentyfikowano uwag dotyczących kryteriów wyboru projektów.

Uwagi ogólne do kryteriów

- V Posiedzenie, Działanie 1.1 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny)
Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego.
Zaproponowano, żeby kryteria pozwalały na realizację inwestycji radiowych tylko w tych miejscach, w których realizacja projektów opartych na łączności światłowodowej nie jest możliwa – ponadto zaznaczono, że beneficjenci nie powinni dowolnie wybierać technologii. W odpowiedzi zaproponowano przeprowadzenie dyskusji na ten temat w innym gremium i późniejszym terminie. Choć warto dodać, iż zgodnie z regulacjami UE, w FERC zastosowano zasadę neutralności technologicznej, co oznacza, że wskazano jedynie parametry (m.in. przepustowość), jakie dofinansowywana infrastruktura telekomunikacyjna musi spełniać. Nie jest natomiast wskazany konkretny rodzaj technologii, jaki beneficjenci mają zastosować przy tworzeniu tej infrastruktury.
- II Posiedzenie, Działanie 2.1 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny)
Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych:

- Zwrócono uwagę, że kryteria premiuje projekty kierowane do dużej liczby użytkowników. W odpowiedzi potwierdzono premiowanie tego typu projektów ze względu na popularność aplikacji mobilnych, jednocześnie podkreślając, że w związku z ewolucją trendów technologicznych mogą pojawić się w przyszłości inne rozwiązania.
- Wątpliwość dotycząca kryteriów ogółem dotyczyła braku zapisów odnoszących się do oceny aplikacji mobilnych planowanych do wdrożenia w projektach. W odpowiedzi potwierdzono, że w projektach możliwe będzie wdrażanie aplikacji mobilnych.
- II Posiedzenie, Działanie 2.2 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny) Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa. Zaproponowano, że w kryteriach skuteczność szkoleń i kursów powinna być oceniana na podstawie uzyskanych potwierdzeń kwalifikacji i kompetencji, a nie potwierdzenia uczestnictwa w szkoleniu. W odpowiedzi podkreślono, że środki na szkolenia muszą być wydatkowane racjonalnie, a warunkiem rozliczenia szkolenia będzie przedstawienie odpowiedniego dokumentu.
- IV Posiedzenie, Działanie 2.3 (sposób wyboru projektów: konkurencyjny) Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji. Zadano pytanie, czy planowane są inne projekty w tym działaniu oraz czy będą one prezentowane na posiedzeniu KM. Poinformowano, że omawiane kryteria nie zawężają się tylko do omawianych projektów i będą stosowane w innych projektach tego typu.

ANEKS 3. IDENTYFIKACJA PROGRAMÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH NA POTRZEBY ANALIZY PORÓWNAWCZEJ

Zgodnie z przyjętymi założeniami, przeprowadzenie analizy systemów wyboru projektów zbieżnych (lub w przypadku KPO: podobnych) zakresem z interwencją w ramach priorytetów: 1 i 2 FERC zidentyfikowanych w programach finansowanych z funduszy europejskich wdrażanych w Polsce oraz w pozostałych krajach UE wymagało w pierwszej kolejności zidentyfikowania programów oraz działań, które mają cel lub cele zbieżne/podobne do powyższych. Po drugie – również uwzględniając przyjęte założenia doboru próby – zidentyfikowane zostały programy i działania, dla których możliwe jest uzyskanie dostępu do takiego zakresu danych, który będzie niezbędny do przeprowadzenia wyczerpującej analizy.

Efektem końcowym identyfikacji i gromadzenia danych jest poniższa lista działań, dla których poza zbieżnością/podobieństwem celów dostępne były możliwie jak najpełniejsze informacje dotyczące systemu wyboru projektów. Należy przez to rozumieć przede wszystkim zidentyfikowanie oraz pozyskanie podstawowej dokumentacji naboru (regulaminu konkursu lub dokumentu zbieżnego zawartością z regulaminem konkursu) i/lub listy / opisu wykorzystywanych kryteriów wyboru projektów. Należy zaznaczyć, że w zależności od dostępności danych, wśród wybranych działań zakres pozyskanych informacji był różny – tym niemniej pozyskiwanie podstawowych informacji o systemie wyboru projektów oraz kryteriów wyboru projektów stanowiło priorytetowy cel w trakcie prowadzonej kwerendy.

W pierwszej kolejności przygotowana została lista działań programów krajowych oraz regionalnych wdrażanych w Polsce, które realizują cele zbieżne (lub w przypadku KPO: podobne) z zakresem interwencji priorytetów: 1 i 2 FERC. W tym celu przeanalizowano dokumentację programową wszystkich programów

regionalnych oraz krajowych realizowanych w Polsce. Następnie podjęto działania identyfikujące programy zagraniczne mogące potencjalnie zawierać interwencję spójną z priorytetami: 1 i 2 FERC. W tym celu wykorzystano przede wszystkim narzędzie wyszukiujące programy europejskie według słów kluczowych³³. Po przygotowaniu kwerendy wszystkich programów, które mogły potencjalnie odnosić się do analizowanych celów, nastąpił proces identyfikowania konkretnych działań, które realizowały cele zbieżne/podobne z priorytetami 1 i 2 FERC – ta część analizy prowadzona była przede wszystkim w oparciu o oficjalne portale internetowe poszczególnych programów europejskich.

Po wyodrębnieniu działań interesujących z punktu widzenia analizy, ostatni etap selekcji polegał na pozyskaniu wszystkich dostępnych danych oraz załączników dotyczących systemu wyboru projektów w ramach tych działań. Po zebraniu tych danych możliwe stało się przygotowanie listy interwencji, które ze względu na swoją tematykę oraz dostępność informacji uznano za najbardziej optymalne do przeprowadzenia późniejszych analiz lub takie, w których taka analiza jest możliwa (w kontekście dostępności informacji).

Poniżej zaprezentowane zostały tabele zawierające wybrane działania w podziale na interwencje spójne z, odpowiednio: EFRR.CP1.II (RSO1.2) oraz EFRR.CP1.V (RSO1.5). Wszystkie ze wskazanych poniżej działań wybranych do analizy zostaną uwzględnione na etapie analizy porównawczej w celu ewentualnej identyfikacji i uwzględnienia w rekomendacjach dotyczących FERC takich rozwiązań, które mogą być użyteczne dla funkcjonowania systemu wyboru projektów w ramach ewaluowanej interwencji. Oznacza to, że liczba objętych analizą porównawczą

³³ [Narzędzie wyszukiujące programy europejskie według słów kluczowych](#)

programów jest większa niż 4 (co stanowiło minimalną liczbę programów uwzględnionych w analizie porównawczej określonej przez Zamawiającego).

Tabela 7. Wybrane do analizy działania realizujące cel EFRR.CP1.II (RSO1.2) oraz o tematyce zbieżnej z celem EFRR.CP1.II (RSO1.2) (KPO)

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Cyberbezpieczny rząd	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Cyfryzacja systemu egzaminacyjnego	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	E-kompetencje_Szkolenia dla Obywateli	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	E-kompetencje_Szkolenia dla osób wykluczonych cyfrowo	ND

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	E-kompetencje_Szkolenia dla Urzędników	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	E-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Przedsięwzięcia polegające na utworzeniu lub rozwoju 5 sektorowych Zespołów Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego (CSIRT) w sektorach kluczowych w rozumieniu ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027	Cyfryzacja usług publicznych	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Cyfrowe Lubelskie	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Cyfrowe Lubelskie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych	ND

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Cyfrowe Lubelskie w ochronie zdrowia	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Cyfryzacja lubelskich MŚP	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Cyfrowe lubuskie – dotacje	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Cyfrowe lubuskie – instrumenty zwrotne	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Cyfrowe lubuskie - ZIT	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027	Cyfryzacja	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027	Cyfrowe rozwiązania w e-administracji	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027	Cyfrowe rozwiązania dla geodezji	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027	Rozwój e-kultury w województwie małopolskim	ND

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Polska	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki	Współfinansowanie działań EDIH	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki	Współfinansowanie działań TEF AI	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Cyfryzacja	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027	Rozwój przez cyfryzację	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Cyfryzacja administracji publicznej	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027	Nowe e-usługi dla firm	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027	E-usługi publiczne	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027	E-zdrowie	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027	Transformacja cyfrowa MŚP	ND

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Polska	Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027	Cyfrowe MŚP	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych w ramach ZIT	ND
Polska	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027	Rozwój i podnoszenie jakości e-usług sektora publicznego	ND
Polska	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy	Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa	ND
Polska	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy	Cyfrowa dostępność i ponowne wykorzystanie informacji	ND
Polska	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy	Współpraca międzysektorowa na rzecz cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych	ND
Polska	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy	Wsparcie umiejętności cyfrowych	ND
Belgia	ERDF Programme 2021-2027 of the Brussels Capital Region	Développement de nouveaux outils numériques publiques à destination des citoyens, entreprises et pouvoirs publics	Rozwój nowych publicznych narzędzi cyfrowych dla obywateli, przedsiębiorstw i władz publicznych

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Belgia	ERDF Programme 2021-2027 of the Brussels Capital Region	Soutien à l'adhésion de la population au processus et l'utilisation effective des développements numériques	Wsparcie wsparcia społecznego dla procesu i efektywnego wykorzystania osiągnięć cyfrowych
Czechy	Technologies and Applications for Competitiveness programme	Digitální podnik	Cyfrowe przedsiębiorstwo
Francja	Programme Sud - Provence-Alpes-Côte d'Azur and Massif des Alpes ERDF-ESF+-JTF 2021-2027	Améliorer l'efficacité de l'action publique par sa transformation numérique	Poprawa efektywności działań publicznych poprzez ich cyfrową transformację
Grecja	Competitiveness	Ανάπτυξη δικτύου των Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας – ΕΚΨΚ (European Digital Innovation Hubs – EDIH) που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»	Rozwój sieci Europejskich Centrów Innowacji Cyfrowych (EDIH) finansowanych z Programu „Cyfrowa Europa”.
Grecja	Competitiveness	Ανάπτυξη δικτύου των Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας – ΕΚΨΚ (European Digital Innovation Hubs – EDIH) που έχουν λάβει Σφραγίδα Αριστείας από το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»	Rozwój sieci Europejskich Centrów Innowacji Cyfrowych (EDIH), które otrzymały Pieczęć Doskonałości w ramach programu „Cyfrowa Europa”
Grecja	Digital Transformation	Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών και εργαλείων για τη Δημόσια Διοίκηση, την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και	Rozwój cyfrowych aplikacji i narzędzi dla Administracji Publicznej, wspierających przedsiębiorczość i

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
		την ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων	podnoszących kompetencje cyfrowe
Grecja	Digital Transformation	Ψηφιακός Μετασχηματισμός των ΟΤΑ	Cyfrowa transformacja władz lokalnych
Grecja	Digital Transformation	Αξιοποίηση και ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος με τη χρήση ψηφιακών, καινοτόμων τεχνολογιών	Wykorzystanie i promocja zasobów kultury z wykorzystaniem cyfrowych, innowacyjnych technologii
Grecja	Digital Transformation	WiFi4GR - Ανάπτυξη δημοσίων σημείων ασύρματης ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο	WiFi4GR - Rozwój publicznych punktów dostępu do bezprzewodowego, szerokopasmowego internetu
Grecja	Digital Transformation	Ώριμα έργα ψηφιακής διακυβέρνησης και ψηφιακών υποδομών	Dojrzałe projekty w zakresie zarządzania cyfrowego i infrastruktury cyfrowej
Grecja	Digital Transformation	Ώριμα και τμηματοποιημένα έργα ψηφιακής διακυβέρνησης	Dojrzałe i podzielone na segmenty projekty zarządzania cyfrowego
Grecja	Digital Transformation	Αξιοποίηση και ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος με τη χρήση ψηφιακών, καινοτόμων τεχνολογιών	Wykorzystanie i promocja zasobów kultury z wykorzystaniem cyfrowych, innowacyjnych technologii
Grecja	Special PEP Management Service of Western Greece	Αξιοποίηση των δεδομένων με χρήση καινοτόμων τεχνολογιών για την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε πολίτες και	Wykorzystanie danych przy użyciu innowacyjnych technologii w celu poprawy usług świadczonych obywatelom i

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
		επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας	przedsiębiorstwom Regionu Zachodniego. Grecja
Grecja	Special OP Management Service of the South Aegean	Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στους τομείς του πολιτισμού και τουρισμού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	Rozwój aplikacji cyfrowych w dziedzinie kultury i turystyki w regionie Morza Egejskiego Południowego
Litwa	Programme for the European Union funds' investments in 2021-2027	Skaitmeninės saugos sprendimas	Cyfrowe rozwiązanie zabezpieczające
Litwa	Programme for the European Union funds' investments in 2021-2027	Skaitmeniniai MVĮ čekiai	Cyfrowe kontrole dla MŚP
Portugalia	Alentejo Regional Programme 2021-2027	Digitalização para a eficiência de serviços aos cidadãos e empresas na Administração Local - ITI CIM	Cyfryzacja dla efektywności obsługi obywateli i firm w Administracji Lokalnej - ITI CIM
Portugalia	Alentejo Regional Programme 2021-2027	Digitalização para a eficiência de serviços aos cidadãos e empresas na Administração Local - Espaços Cidadão- ITI CIM	Cyfryzacja na rzecz efektywności usług dla obywateli i firm w administracji lokalnej - Espaços Cidadão - ITI CIM
Portugalia	Alentejo Regional Programme 2021-2027	Digitalização para a eficiência de serviços aos cidadãos e empresas - Administração Pública Regional	Cyfryzacja dla sprawnej obsługi obywateli i firm - Regionalna Administracja Publiczna
Portugalia	Centro Regional Programme 2021-2027	Digitalização da Administração Pública Local (IT)	Cyfryzacja lokalnej administracji publicznej (IT)

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Portugalia	Algarve Regional Programme 2021-2027	Digitalização da Administração Regional	Cyfryzacja administracji regionalnej
Portugalia	Norte Regional Programme 2021-2027	Digitalização da Administração Pública Local (IT)	Cyfryzacja lokalnej administracji publicznej (IT)
Portugalia	Norte Regional Programme 2021-2027	Digitalização da Administração Regional	Cyfryzacja administracji regionalnej
Portugalia	Alentejo Regional Programme 2021-2027	SIID – Internacionalização da I&D – Operações com Selo de Excelência ao abrigo do Horizonte Europa	SIID – Internacionalização badań i rozwoju – Działalność ze znakiem doskonałości w ramach programu „Horyzont Europa”.
Rumunia	North-West	Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice, prin înființarea și operaționalizarea Centrului de Date Regional Sud Muntenia	Wykorzystanie zalet cyfryzacji z korzyścią dla obywateli, organizacji badawczych i władz publicznych poprzez utworzenie i uruchomienie Regionalnego Centrum Danych South Muntenia
Rumunia	South-West Oltenia	Digitalizare în beneficiul cetățenilor	Cyfryzacja z korzyścią dla obywateli
Rumunia	South-West Oltenia	E-guv în administrația/instituțiile publice	E-gov w administracji/instytucjach publicznych
Rumunia	Smart growth, digitalization and financial instruments	Digitalizarea în educație	Cyfryzacja w edukacji
Rumunia	Smart growth, digitalization and financial instruments	E-guvernarea și digitalizarea în beneficiul cetățenilor	E-administracja i cyfryzacja z korzyścią dla obywateli

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Rumunia	Smart growth, digitalization and financial instruments	Tehnologii avansate de Securitate cibernetică	Zaawansowane technologie cyberbezpieczeństwa
Rumunia	Smart growth, digitalization and financial instruments	Creșterea nivelului de interoperabilitate al sistemelor informatice din administrația publică (AP) prin crearea unui sistem standardizat, interconectat și digital, încurajând reutilizarea informațiilor și a serviciilor	Zwiększanie poziomu interoperacyjności systemów informatycznych w administracji publicznej (AP) poprzez stworzenie ujednoliconego, wzajemnie powiązanego i cyfrowego systemu, zachęcającego do ponownego wykorzystania informacji i usług
Rumunia	Smart growth, digitalization and financial instruments	Dezvoltarea de produse și procese digitale pentru administrația publică folosind tehnologii avansate	Rozwój cyfrowych produktów i procesów dla administracji publicznej z wykorzystaniem zaawansowanych technologii
Rumunia	Smart growth, digitalization and financial instruments	Servicii publice destinate cetățenilor și/sau firmelor identificate în CSP gestionat de ADR și/sau în concordanță cu Politică eGuv	Usługi publiczne przeznaczone dla obywateli i/lub firm wskazanych w CSP zarządzanym przez ADR i/lub zgodnie z Polityką eGuv
Rumunia	North East	Transformarea digitală a IMM-urilor orientată către creșterea intensității digitale	Transformacja cyfrowa MŚP mająca na celu zwiększenie intensywności cyfrowej
Rumunia	North-West	Transformarea digitală a IMM-urilor orientată către	Transformacja cyfrowa MŚP mająca na celu

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
		creșterea intensității digitale	zwiększenie intensywności cyfrowej
Rumunia	South Muntenia	Digitalizare în folosul IMM-urilor	Cyfryzacja dla MŚP
Słowacja	Programme Slovakia - SK - ERDF/CF/JTF/ESF+	Podpora samospráv na ceste k digitálnym dvojčatám a digitálnym službám	Wsparcie gmin na drodze do cyfrowych bliźniaków i usług cyfrowych
Włochy	RP Emilia-Romagna ERDF 2021-2027	Digitalizzazione del patrimonio culturale (Digital humanities)	Digitalizacja dziedzictwa kulturowego (Humanistyka cyfrowa)
Włochy	RP Emilia-Romagna ERDF 2021-2027	Sostegno della transizione digitale dei soggetti iscritti al REA	Wsparcie transformacji cyfrowej podmiotów zarejestrowanych w REA
Włochy	RP Liguria ERDF 2021-2027	Digitalizzazione. Supporto allo sviluppo di progetti per le micro, piccole e medie imprese	Digitalizacja. Wsparcie rozwoju projektów dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
Włochy	RP Lombardia ERDF 2021-2027	Transizione digitale delle imprese lombarde	Transformacja cyfrowa przedsiębiorstw w Lombardii

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Wybrane do analizy działania realizujące cel EFRR.CP1.V (RSO1.5) oraz o tematyce zbieżnej z celem EFRR.CP1.V (RSO1.5) (KPO)

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego internetu na obszarach białych plam_Nabór 001/23	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego internetu na obszarach białych plam_Nabór 002/23	ND
Polska	Krajowy Plan Odbudowy i	Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego internetu	ND

Kraj	Program	Działanie	Tłumaczenie
	Zwiększenia Odporności	na obszarach białych plam_Nabór 003/24	
Polska	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy	Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego	ND
Chorwacja	Programme Competitiveness and Cohesion 2021 - 2027	Razvoj i jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta te prihvaćanje naprednih tehnologija (EFRR)	Rozwój i wzmacnianie potencjału badawczego i innowacyjnego oraz akceptacja zaawansowanych technologii (EFRR)
Czechy	Technologies and Applications for Competitiveness programme	Vysokorychlostní internet	Szybki internet
Grecja	Digital Transformation	Υποδομές Υπερυψηλής Ευρυζωνικότητας - Ultrafast Broadband (UFBB)	Ultraszybkie łącze szerokopasmowe (UFBB)

Źródło: opracowanie własne